

SLOVENIJA
**JAKLIČ POVZROČA
SIVE LASE VLADI**

POLITIKA
**POMOČ IRAKU
OBLJUBIL ROP**

DEMOKRACIJA

KANDIDAT Z VPRAŠLJIVIMI IZKUŠNjami

Porajajo se dvomi
o primernosti Aleša
Zalarja za vnovičnega
predsednika Okrožnega
sodišča v Ljubljani.

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

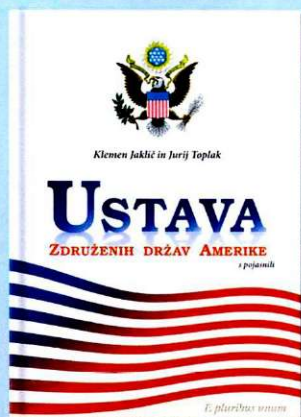

INTERVJU

Mag. Žiga Debeljak

Nameravam odgovorno in pošteno opravljati svoje delo

NOVOSTI ZALOŽBE NOVA OBZORJA

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Avtorja: *mag. Klemen Jaklič in
mag. Jurij Toplak*
Obseg: 144 strani

Ustava ZDA je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu, saj je rabila kot podlaga številnim piscem ustav in mednarodnih dokumentov. Interpretacijo ameriške ustave, še posebno tisto od ameriškega vrhovnega sodišča, študirajo pravni strokovnjaki po vsem svetu in neredko rabi kot pripomoček pri interpretiranju ustav drugih držav, tudi slovenske. Navsezadnje se je na podlagi te ustave v ZDA izoblikovala ena najstabilnejših demokratičnih oblik vladavine z zavirljivo stopnjo spoštovanja človekovih pravic. To so le nekateri izmed razlogov, zaradi katerih je fenomen ameriške ustave vredno študirati in raziskovati.

Knjiga vsebuje prvi prevod ameriške ustave, ki je delo mag. Klemena Jakliča. Prevod je opremljen tudi z razlagalnimi pojasnili v obliki opomb. Poleg slovenskega prevoda ameriške ustave knjiga vsebuje obširno uvodno poglavje mag. Jurija Toplaka, v katerem je predstavljen nastanek ameriške ustave ter njene najpomembnejše značilnosti in načela.

O avtorjih

Mag. Klemen Jaklič je strokovnjak za slovensko, evropsko in ameriško ustavno pravo. Je doktorand na Univerzi v Harvardu, redno raziskuje tudi na Univerzi v Oxfordu. Je sourednik Harvard International Law Review in avtor številnih člankov.

Mag. Jurij Toplak na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru predava ustavno pravo in je generalni sekretar Evropskega združenja za volilno pravo ter član Republiške volilne komisije. Je nekdanji Fulbrightov štipendist in je med drugim raziskoval na Univerzah UCLA, Georgetown in Oxford. Je avtor in urednik petih knjig ter številnih člankov.

Cena: 4.990 SIT

Državna ureditev Republike Slovenije

Uredniki: *prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak,
Tadej Dubrovnik*
Obseg: približno 350 strani

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

O urednikih

Rafael Cijan, doktor pravnih znanosti, je profesor ustavnega prava, upravnega prava, javne uprave, zdravstvenega prava ter prava varstva okolja na Univerzi v Mariboru. Znan je kot edini Slovenec, ki je bil predsednik Zveznega sodišča SFRJ. Je član Republiške volilne komisije in avtor številnih knjig. *Tadej Dubrovnik* je sourednik dveh knjig in pobudnik več postopkov pred Ustavnim sodiščem RS.

Cena: 9.990 SIT

Cena v prednaročilu: 8.500 SIT (do 31.12.2005)

Pričevanja

Avtor: *Viktor Miklavčič*
Obseg: približno 300 strani
Izide januarja 2006!

Knjiga odstira tragično usodo Primorcev pod fašizmom in razblinjenje upanja na svobodo pod jugoslovanskim komunizmom. Avtorja spremljamo ob raznarodovalni izkušnji v šoli, vpoklicu v italijansko vojsko in bojih v Afriki med 2. svetovno vojno. Kasneje mu sledimo v angleškem ujetništvu in nato kot vojaku jugoslovanske kraljeve mornarice. Beremo, kako je bil zaradi zavzemanja za priključitev Primorske matici ob službo in kako je v Jugoslaviji zgrmel v ozračje sumničenja in strahu, o ovaduhih Udbe ter zaporu brez sodbe.

Miklavčič osvetljuje vidike slovenskega antifašizma, ki jih je stroka prezrla, ter jih obogati z osebnimi izkušnjami stranpoti "diktature proletariata" in z njo povezanih lažnih upov. Temu avtor doda lucidna razmišljanja o povojnem času v Jugoslaviji in svetu.

Cena: 5.990 SIT

Cena v prednaročilu: 4.900 SIT (do 31.12.2005)

Ropove iraške obljube

Metod Berlec

Vlada je pred tednom dni sprejela sklep, da bo v Irak poslala štiri častnike oziroma podčastnike Slovenske vojske, ki bodo v okviru misije vojaške organizacije NATO usposabljali iraške varnostne sile. Opravljali bodo naloge na področju administrativno-tehničnega in logističnega usposabljanja v okviru zaščitnega in posebej varovanega centra za usposabljanje Ar Rustimayah v bližini iraškega glavnega mesta Bagdada. S tem naj bi bilo poskrbljeno za njihovo maksimalno varnost. Slovenski vojaki ne bodo delovali v okviru koalicijskih sil pod vodstvom ZDA, ampak v okviru prej omenjene Natove misije, ki je bila odobrena s strani Severnoatlantskega sveta na podlagi resolucije Varnostnega sveta OZN 1546 in seveda uradne prošnje iraške vlade.

Odločitev vlade se zdi na prvi pogled nekoliko presenetljiva. Če pa pogledamo obljube in obveze prejšnje, Ropove, vlade do mednarodne skupnosti v zvezi z Irakom, ugotovimo, da je to samo logična posledica sklepov prejšnje vlade. Zdajšnja odločitev vlade o sodelovanju naše države v Iraku je namreč skladna s sklepom Ropove vlade z dne 24. junija 2004 kot tudi z odločitvijo, ki jo je podprl takratni premier Anton Rop na vrhu Nata v Carigradu konec istega meseca, ko se je v imenu Slovenije obvezal, da bo naša država sodelovala pri usposabljanju iraških varnostnih sil. Tedaj je Rop dejal, da so na vrhu kljub zelo različnim željam glede aktivnosti Nata v Iraku našli rešitev, ki omogoča, da vse države sodelujejo, in sicer na način, da je to smiselno z vidika njihove domače politike in neodvisnosti. Njegova vlada se je novembra 2004 (tik pred iztekom mandata) tudi strinjala s ponudbo za napotitev petih pripadnikov Slovenske vojske za usposabljanje iraških varnostnih sil v okviru Natove misije v tretjo državo. Sedanja vlada pa tega sklepa ni mogla popolnoma uresničiti, saj je Severnoatlantski svet 8. aprila 2005 sklenil, da se usposabljanje zunaj Iraka ne bo izvajalo.

Zaradi tega sedANJI burni odzivi Ropa, liberalne demokracije in SD na vladno odločitev v precejšnji meri presenečajo. So pa seveda, gledano notranje-politično, pričakovani. Ropovo sprenevanje je toliko večje, če imamo v mislih dejstvo, da je njegova vlada že na podlagi resolucije Varnostnega sveta OZN 1483 sredi leta 2003 razmišljala o aktivnejšem angažiranju Slovenije pri stabilizaciji Iraka. Tako so se dogovarjali o napotitvi do 30 slovenskih vojakov na jug Iraka v okviru danskega kontingenta. In to ne v okviru Natove misije, ampak v okviru mednarodnih koalicijskih sil pod vodstvom "Busheve Amerike". V Ropovem primeru bi slovenski vojaki opravljali celo klasične bojne naloge v okviru "koalicije voljnih", se pravi vojaške koalicije, ki ima status okupacijskih sil, medtem ko bodo po odločitvi Janševe vlade štirje slovenski častniki sodelovali "le" pri urjenju iraških varnostnih sil v okviru Natove misije.

Slovenska odločitev za sodelovanje v Natovi misiji v Iraku je, ker je Slovenija članica Nata, razumljiva. Slovenija s tem potrjuje svojo verodostojnost in zavezanost dogovorom mednarodne skupnosti. Z visoko podporo slovenskih volivcev na referendumu o članstvu v Natu smo se zavezali k sodelovanju v vseh tistih operacijah te vojaške organizacije, ki širijo območje varnosti, stabilnosti in miru. S tem Slovenija prevzema svoj del odgovornosti, ki izhaja iz ustanovne listine OZN, v kateri se države članice zavezujejo "h krepitvi mednarodnega miru in varnosti". Seveda bi nekateri na slovenske mednarodne obveze najraje pozabili oziroma se delali, da se Slovenija nanje lahko poživža. Odgovorna država in vlada si tega pač ne more privoščiti. Irak je bližnjevzhodna država, ki leži skoraj na pragu Evrope in jo s svojo nestabilnostjo posredno ogroža. Če ne drugega, razmere v Iraku vsaj delno vplivajo na višje cene nafte in naraščanje terorizma v svetu. Zato je podpora demokratično izvoljeni vladi v Iraku, ki poskuša to državo stabilizirati, smiselna, Ropovo sprenevanje v primeru Iraka pa nepotrebno. **D**

Odločitev Janševe vlade se zdi na prvi pogled nekoliko presenetljiva. Če pa pogledamo obljube in obveze prejšnje, Ropove, vlade do mednarodne skupnosti v zvezi z Irakom, ugotovimo, da je to samo logična posledica sklepov prejšnje vlade.

UVODNE STRANI

- 9 Koalicija ostaja trdna
10 **Pogledi:** Pozabljeni raziskovalci
11 **Kolumna:** Linhartovo leto

POLITIKA

- 12 Slovenija pred lokalnimi volitvami
16 Konec Kocijančičeve ere na RTVS

GOSPODARSTVO

- 18 Dosje Intereuropa
21 Evropski biki so si vzeli premor
22 Jaklič razburja vlado

SLOVENIJA

- 24 Kandidat s pomanjkljivimi izkušnjami
26 Projekt potniški center zastal

ZAMEJSTVO IN TUJINA

- 28 Pogovor z Riccardom Illyjem
30 Oživiljanje "mrtvega papirja"
31 **Globus:** Strupene reke
32 **Tuji tisk:** Izgubljene hčere

INTERVJU

- 34 Mag. Žiga Debeljak

NEKOČ IN DANES

- 38 Čez Most po modrost
40 Vodnjaki na Slovenskem
41 Usoda Plečnikovega učenca
42 Čatež ob Savi

KULTURA

- 46 Zaljubljen v tri oranže
47 O osamosvajanju Slovenije

OGLEDALO

- 48 **Film:** Padajoče nebo
50 **Avtomobilizem:** Več kot passat
52 **Zdravje:** Da bi o neplodnosti izvedeli več
54 **Šport:** Po Svetih treh kraljih (2. del)
56 **Črna kronika:** Avtomobile veselo zažigajo
58 **Rumeno:** Bob leta 2005
60 **TV kuloar:** Marička, nacionalka!

34 Intervju: mag. Žiga Debeljak

Ne, tekmecev se ne bojimo, je pa konkurenca v slovenski trgovini zelo ostra že veliko let in se bo še okrepila. Tega se zavedamo, in ker vstopa v Slovenijo nov prodajni format, to so trgovci z diskontnimi trgovinami, smo v Mercatorju že začeli razvijati lastno verigo diskontov.

12 Pred lokalnimi volitvami

Čeprav je do lokalnih volitev še skoraj deset mesecev, se je večina strank že začela pripravljati nanje. Pri napovedovanju izidov, ki naj bi jih dosegle, so previdne, večina pa si želi izboljšati ali vsaj ponoviti izid zadnjih lokalnih volitev.

18 Intereuropa in Pavliha (2)

V Intereuropi je veliko neznank in nedorečenih poslovnih odločitev. O nekaterih smo povprašali Jožeta Kranjca, nekdanjega predsednika uprave, odgovore pa smo poiskali tudi drugje. Podatki kažejo, da je nekdanje vodstvo naredilo kar precej napak.

24 Sporni kandidat

Aleš Zalar od začetka leta ni več predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani. Odločitev je sprejel minister za pravosodje Lovro Šturm, ki njegove kandidature ni potrdil zaradi pomanjkanja sodniških izkušenj.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner, Peter Avenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša
Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić
Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič, Vera Ban
Lektoriranje: Joža Gruden
Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper
Realizacija: Nova orbita d.o.o.
Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije
Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
Datum natisa: dan pred izidom
Izhaja: vsak četrtek;
Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z javnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije

Čim bolj bo zadeva nadležna, več možnosti imamo

Aleš Kocjan

Pogovarjali smo se s predsednikom Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Matevžem Grilcem, ki pravi, da je avstrijskim politikom jasno, da bi bilo treba odločitve ustavnega sodišča glede dvojezičnih napisov uresničiti.

Pred kratkim je avstrijsko ustavno sodišče na pobudo krajanov Pliberk-Drveše vasi in Pliberka odločilo, da mora Avstrija postaviti dvojezične napise v obeh krajih. Ali glede na to, da dozdajšnje podobne odločbe še vedno niso uresničene, pričakujete, da bo s tokratno kaj drugače?

Kar se tiče konkretne odločbe za Pliberk oziroma Drvešo vas, menim, da bo uresničena. V najnovejši odločbi je ustavno sodišče namreč konkretiziralo, kdo je pristojen za določitev slovenskega krajevnega imena in za postavitev dvojezične table. Dejali so, da mora to storiti okrajni glavar, tudi če zvezna vlada ne bi izdala nobene uredbe, kot bi to pravzaprav morala. Okrajni glavar pa je uradnik, ki mora spoštovati zakone, in gotovo ne bo hotel tvegati, da pride pred kazenskega sodnika, samo da bi naredil uslugo gospodu Haiderju. Postavitev dvojezičnega napisa v Pliberku bi lahko preprečil samo deželni glavar Haider, s tem da okrajnemu glavarju ukaže, da je ne sme postaviti. S takšnim ukazom pa bi prišel v konflikt s kazenskim zakonom gospod Haider sam. Mislim sicer, da je to že njegova navada, vendar bi bila potem zadeva tako očitna, da se kazensko-pravnemu pregonu verjetno ne bi mogel več izogniti. Pri tem pa je treba seveda vedeti, da s postavitvijo dvojezičnega napisa v Pliberku in v Drveši vasi zadeva še zdaleč ne bo

rešena. Postavili bodo namreč dva napisa, manjka pa jih še okoli 300.

Že pred časom ste dejali, da bo NSKS, če Avstrija ne bo spoštovala odločb ustavnega sodišča, vložili tožbo na Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu. Ste tožbo že vložili?

Tožbe še nismo vložili.

Zakaj ne?

Zato, ker moramo naprej izčrpati vsa pravna sredstva v Avstriji, šele potem se lahko obrnemo na sodišče v Strasbourgu. Če tega ne bi naredili, bi nam lahko sodišče tožbo zavrnilo z obrazložitvijo, da v lastni državi še nismo izčrpali vseh pravnih sredstev. Tako smo se zdaj pritožili na odločbo ustavnega sodišča, s katero je to zavrnilo zahtevo 47 prebivalcev vasi Libuče pri Pliberku, in če sodišče pritožbi ne bo ugodilo, se bomo lahko obrnili na sodišče v Strasbourgu.

Če se boste prisiljeni obrniti na sodišče v Strasbourgu, kaj pričakujete od tožbe?

Vsebinsko je seveda avstrijskim politikom jasno, da bi bilo treba odločitve ustavnega sodišča uresničiti in postaviti dvojezične napise. Vendar poskušajo stvar zavlačevati v upanju, da bi razprava okoli tega vprašanja spet zamrla in bi se tako lahko otrsli te svoje neprijetne obveznosti. Prav zaradi tega ne smemo popuščati. Še zmeraj poskušajo argumentirati, da gre za problem lo-

kalne narave in da dvojezičnih napisov ni mogoče postaviti, če lokalni dejavniki tega nočejo. Ko bo zadeva pristala na evropski ravni, pa takšno sprenevanje ne bo več mogoče.

Lahko po vašem mnenju Avstrijo sploh kdo prisili, da izpolni odločbe svojega ustavnega sodišča o postavitvi dvojezičnih napisov?

Teoretičnih možnosti je več. Podpisnice avstrijske državne pogodbe – Združene države Amerike, Velika Britanija, Francija in Rusija – bi lahko uvedle postopek zaradi kršitve pogodbenih obveznosti. Evropska unija bi lahko sprožila sankcije proti Avstriji zaradi vztrajne kršitve načela pravne države. A nič od tega se seveda ne bo zgodilo, ker je problem v primerjavi z drugimi mednarodnimi problemi premajhen. Kljub temu se že kaže, da je zadeva za Avstrijo nadležna, in čim bolj jo bodo spraševali, kaj neki ima s koroškimi Slovenci, prej bodo, da bi se izognili sitnostim, postavili dvojezične napise.

Kako za konec ocenjujete odnos zdajšnje vlade do težav koroških Slovencev?

Žal tudi zdajšnja vlada daje vtis, da so ji težave koroških Slovencev nekako nadležne. Pričakovanja tako ali tako niso velika, zadnje izjave slovenskega zunanjega ministra pa so bile kljub temu razočaranje.

Od poznavalca orožja do poznavalca Cerkve

Ob razpravi o noveli zakona o trgovini je poslanec LDS Rudolf Moge svoje nasprotovanje predlogu, da bi se med trgovine, ki bi lahko bile odprte ob nedeljah, uvrstile tudi trgovine v romarskih središčih, podkrepil z besedami, da je »mladi Jezus, v Jeruzalemu trgovce nagnal iz templja, ker so v njem trgovali«. Moge se iz izvedenca za orožje spremeni v izvedenca za Cerkev. Ali bo ob koncu leta prevzel vlogo božička?

ISKRICA

Enakopravnost

Gašper Blažič

Evropski poslanec in predsednik LDS Jelko Kacin je v zadnjem času spet močno zaskrbljen. Vzrok za to naj bi bila predvsem dobra stara RKC (ali po domače Cerkev), ki naj bi stegovala svoje dolge prste tja, kamor se ne spodobi. In temu se je treba postaviti po robu, pravi Jelko. Morda pa res. Še danes mularija steguje roke bodisi po kakšni dragocenosti, bodisi po intimnih organih svojega fanta ali dekleta – in to kar na javnem prostoru! Toda to ni nič v primerjavi z »umazanimi rokami« RKC – še malo, pa bomo imeli v Sloveniji teokracijo, si bržkone misli Jelko Kacin.

No, pardon – saj teokracijo že imamo. Prejšnjo nedeljo so bili namreč športni navdušenci prikrajšani za ZELO POMEMBEN športni dogodek, ki bi ga morala prenašati televizija, namreč prenos rokometne tekme med Krimom in Viborgom. Namesto tega so morali gledati neposreden prenos posvetitve novega ljubljanskega pomožnega škofa. Kakšen škandal! Še preden je bil imenovan nov programski svet RTV, je slednja že postala klerikalna. In kar je najhuje, za prenos so morali poskrbeti sodelavci mariborskega regionalnega centra RTV Slovenija, ki so morali v ta namen priti v Ljubljano, seveda na davkoplačevalske stroške. No, Jelko Kacin je ob tem bržkone pripomnil, zakaj niso raje prenašali »rdeče mašek« iz Dražgoš, kjer je bil sam slavnostni pridigar, medtem ko je med občinstvom stopical »rdeči škof« Milan Kučan, obkrožen z »levosučneži«.

In na koncu je prišel še hujši udarec – »grda« RKC je dobila daleč največji vpliv v programskem svetu RTV. Poleg dr. Janeza Grila naj bi bilo v programskem svetu RTV še najmanj pet aktivnih katoličanov, kar je za naše »naprednjake« zagotovo eden najhujših primerov monopola (kaj monopola, apartheida) v zgodovini Slovenije. Čudno, da ni ob vsem tem tiskovne konference sklical Matjaž Hanžek (ali pa jo je sklical, pa avtor tega članka ni vedel za to in bo potem spet kregan v pismih bralcev, češ da zavaja javnost) in opozoril, da postajamo vatičanska banana republika. Na področju javne RTV to pomeni, da se bodo bržkone uresničile napovedi tistih, ki so ob sprejetju novega zakona o RTV pisali razne sporede, ki jih v glavnem sestavljajo neposredni prenosi verskih obredov. In kar je najhuje – poslanci koalicije naj bi bili člani programskega sveta izbrali tako, kot jim ukazuje »plonkcegelc«, s katerim so mahali poslanci opozicije, čeprav ni jasno, kdo ga je sploh zasegel. Nič čudnega, da so v Liberalni akademiji ponoreli, saj oni, akademiki, vendar nikoli ne plonkajo ...

H-umor

»Premier je pokleknil pred pritiski iz tujine.«

(Anton Rop se je znova obregnil ob Janeza Janšo, tokrat zaradi pošiljanja vojakov v Irak. Očitno želi prikriti svoje obljube Iraku in vojaški organizaciji NATO iz časa, ko je vodil vlado.)

»Hočem, da sami izberejo, da uživajo, da sovražijo, da mislijo.«

(Gledališki režiser Matjaž Pograjc se v nobenem primeru ne priljuje občinstvu.)

»S hvaležnostjo smo prejeli razkriti kronski dokaz o tem, da je vladajoča koalicija v okviru mandatno-volilne komisije predlagala tiste člane za programski in nadzorni svet RTVS, za katere se je že vnaprej dogovorila ali pa je za njihov izbor imela celo navodila političnih botrov z vrha oblasti.«

(Liberalna akademija s pomočjo ponarejenega »plonkcegelca« dokazuje totalitarno naravo sedanje vlade.)

»Sicer pa RKC steguje svoje roke marsikje, kjer zanj ne bi smelo biti prostora.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin bi mahal po predolgih cerkvenih rokah. Pa ne s časopisom, ampak s šibo.)

»Sicer pa sem prepričan, da je varuh človekovih pravic, ki mu parlament zaupa drugi mandat, delal slabo.«

(Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je pojasnil, zakaj ne bo znova kandidiral za funkcijo varuha človekovih pravic.)

»Politična združba, ki ji pripada, je nasploh groba, žaljiva in predvsem nagnjena k osebnemu diskvalificiranju tistih, s katerimi se ne strinja.«

(Psiholog dr. Vlado Miheljak se trudi analizirati politični kontekst, iz katerega prihaja poslanec Jožef Jerovšek.)

»Menim, da mu je uspelo narediti črno-belo televizijo. Črno oziroma belo, kakor mu je ljubše.«

(Poslanec LDS Davorin Terčon na izredni seji o zakonu o RTV razpravlja o tem, kaj je uspelo poslancu Pavlu Ruparju, potem ko je bila odpravljena »rdeča« televizija.)

»Hvala Bogu, da je novi vinski zakon padel, saj ima toliko lukenj kot ementalški sir.«

(Enologinja Slavica Šikovec se veseli padca močno preluknjane zakona o vinu.)

»Zdi se mi, da bi vse dogajanje v zvezi z ustanovitvijo še ene preiskovalne komisije najbolje ponazorili z znanim reklamnim spotom, ko gospod Tonček pride v ordinacijo in pravi: 'Gospod doktor, jaz sem čisto navadna tuna, rad bi bil pa calvo.'«

(Vodja poslanske skupine SDS Jože Tančič je slikovito opisal zahteve opozicije po ustanovitvi preiskovalne komisije o prodaji Mercatorja.)

»Od 250 do 300 dni.«

(Smučarka Tina Maze je veliko več na terezu kot doma.)

Nova manipulacija?

Študentske organizacije iščejo najrazličnejše načine, da »udarijo« po vladi. To dokazuje tudi Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (ŠOU), ki je z januarjem odpravila možnost plačevanja bonov za prehrano z bančnimi karticami. Tako zdaj obveščajo študente, da so možnost plačila s karticami odpravili zaradi »drastičnega zmanjšanja sredstev ŠOU v Ljubljani«. Na njihovi internetni strani pa je dodano še pojasnilo, da takšno možnost odpravljajo zaradi s strani države napovedanih ukrepov krčenja virov financiranja. Ko smo na ŠOU povprašali o razlogih, nam je Mateja Uršič, predstavnica za odnose z javnostmi, dejala, da gre za »poslovno motivirano dejanje, ki pomeni racionalizacijo poslovanja ŠOU v Ljubljani«. Pojasnila je, da je ta odprava »eden od posledičnih ukrepov zmanjšanja koncesijskih prihodkov v letu 2005. Ti so se v primerjavi z letom 2004 zmanjšali za 30 odstotkov«. Za ŠOU v Ljubljani naj bi takšno plačevanje predstavljalo 10 milijonov stroškov letno. Na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve pa so nam sporočili, da se podlage za delitev sredstev iz naslova koncesijskih dajatev za posre-

dovanje del dijakom in študentom kot tudi sam sistem posredovanja študentskega dela v zadnjem letu niso v ničemer spremenili. Koncesije določa zakon, prejemnik koncesij

Z dnem 01. 01. 2006 se ukinja možnost plačevanja študentskih bonov preko pos terminalov z bančno kartico!

Bančni avtomati v bližini prodajnih mest bonov:

-Kersnikova 4, stavba ŠOU v Ljubljani
-Kardeljova ploščad 5, FDV - glavni prostor okrogle stavbe
-Cesta 27. Aprila 31, uprava Študentskih domov v Rožni dolini

Do tega ukrepa nas je pripeljal drastično zmanjšanje sredstev ŠOU v Ljubljani

www.sou-lj.si

Študentskih bonov ni mogoče več plačevati z bančnimi karticami.

je tudi Študentska organizacija Slovenije, ki ta sredstva deli svojim organizacijam skladno s svojimi akti, so še zapisali.

Očitno gre za še en poskus manipuliranja ŠOU s študenti z namenom, da bi povečati njihovo nezadovoljstvo z vladno politikom. G. D.

Modrosti tedna

»V preteklosti, točneje leta 2004, so že potekali pogovori Ropove vlade z danskimi predstavniki o sodelovanju slovenskih vojakov v danskem kontingentu v Iraku. Končne odločitve takrat sicer ni bilo, kljub temu pa je bila namera bivše – Ropove – vlade jasna, zato danes ne razumemo, čemu LDS zahteva posebno odgovornost predsednika vlade Janeza Janše. Tako bi lahko na odgovornost klicali tudi bivšega predsednika vlade, vendar s takim pristopom ne soglašamo niti ne oporekamo odločitvam, ki so bile v tej smeri sprejete v preteklosti.«

(Poslanec SDS Rudolf Petan)

»Značilno za LDS-ovsko javnost je dvojje. Njeni člani, prišepetovalci in simpatizerji za začetek praviloma enačijo vse javnosti z LDS-ovsko javnostjo. Misel, da lahko kdorkoli razmišlja drugače – ali da bi jih lahko celo imel poln kufer –, se jim zdi popolnoma nepojmljiva.«

(Kolumnist Marko Crnkovič)

Oškodovanim najemnikom sefov so začeli izplačevati odškodnine.

Prve odškodnine SKB

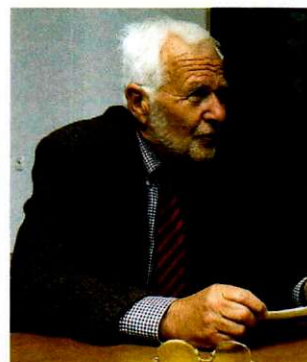
Razplet »ropa stoletja«, ko so neznanzi v noči na 1. november vlomili v 420 bančnih sefov banke SKB na ljubljanskem Bavarskem dvoru, je še precej nejasen. SKB pa je vendarle začela izplačevati prve odškodnine. Vzroka za dolgotrajnost postopkov pri izplačilih naj bi bila ugotavljanje dejanske škode in usklajevanje z zavarovalnicami, pri katerih je imela SKB zavarovano tovrstno škodo. V

banki ostajajo izredno skopi z informacijami, tako da ni znano, koliko najemnikom sefov so že izplačali odškodnine in kolikšna je bila škoda.

Tudi po škandalu, ki je sledil ropu in razkril, da je bilo varovanje, ki ga je bančna ustanova zagotavljala, pomanjkljivo, je predsednica uprave Cvetka Selšek ostala za krmilom banke, zato zdaj ne bi škodovalo transparentnejše komuniciranje z javnostjo. M.V.

Za varnost mladih

Po tragični smrti mladoletnic pred lokalom Lipa se je zganilo tudi društvo Pobuda za šolo po meri človeka in prejšnji teden pozvalo vlado, naj sprejme ukrepe, ki bi v prihodnje preprečili podobne tragedije. Predstavil jih je dr. Hubert Požarnik. Tako bi morala vlada mladoletnikom prepovedati, da bi se brez utemeljenega razloga oziroma brez spremstva odraslih po polnoči zadrževali na javnih krajih in v lokalih. Prav tako naj bi jim prepovedali obisk diskotek, kjer točijo alkohol in je dovoljeno kaditi, ukrepi pa bi zadevali tudi obisk rave partyjev.

Angelca Likovič je izpostavila globlje vzroke za takšne tragedije, ki se po njeno skrivajo v razrahljanih družinskih odnosih in v premalo vzgojno naravnani osnovni šoli. Po Požarnikovem mnenju pa odgovornost za vzgojo otrok nosi celotna družba in ne le starši. M.V.

Poslušal in pohvalil

Pretekli teden je bil na obisku v Sloveniji Jean Lemierre, predsednik Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD), ki je že od leta 1993 pomembna posojilodajalka slovenskega zasebnega in javnega sektorja.

Do konca leta 2005 je EBRD v Sloveniji sklenila pogodbe za financiranje 46 projektov v skupni vrednosti 580 milijonov evrov. EBRD tudi v prihodnje pričakuje, da bo Slovenija nadaljevala privatizacijo bančnega in zavarovalniškega sektorja. Prvi dan obiska se je Lemierre sešel z Janezom Janšo, predsednikom vlade, in Andrejem Bajukom, ministrom za finance, nato pa še z Jožetom P. Damijanom, ministrom za reforme, ter z nekaterimi gospodarstveniki. Bajuk je po srečanju dejal, da so bili pogovori o ključnih odločitvah, ki jih Slovenija pričakuje od EBRD, zelo uspešni. Enako jih je ocenil tudi Lemierre, ob tem pa poudaril, da je prišel v Slovenijo

poslušat. "Prišel sem, da prisluhnem odločitvam in odprtim vprašanjem slovenske vlade ter ponudim odgovore in predloge," je dejal Lemierre. "Tu nisem, da bi kupoval, temveč da podprem vladne odločitve. Nisem prišel z vnaprejšnjim načrtom, temveč za razpravo, saj bo končne odločitve sprejela slovenska vlada." Kot je dodal Bajuk, je EBRD partnerica Novi Ljubljanski banki (NLB) že več let, nanjo pa Slovenija računa na področjih, kjer ima EBRD prednosti. Ne le pri razvoju infrastrukture v energetskega sektorju, temveč tudi na področju razvoja železnic in sistema državnih cest. Vlada zdaj preučuje predloge skupin za pripravo predlogov za privatizacijo NLB, Nove Kreditne banke Maribor, Telekom Slovenije in družb na področju energetike. Janša je Lemierru zagotovil, da se bo vlada do predlogov privatizacijskih skupin opredelila najpozneje v šestih tednih. Lemierre pri tem ni

Jean Lemierre, predsednik EBRD, se sešel z Janšo in Bajukom.

želel izdati, koliko je EBRD pripravljena investirati v Slovenijo, številke pa so zelo visoke. Pri tem je še ocenil, da je čas za nadaljnje sodelovanje s Slovenijo, in vladi čestital za dosežke. V. K.

Eles bo vodil Türk

Nadzorni svet Elektra Slovenije (Eles) je konec decembra objavil razpis za direktorja družbe. Nanj sta se prijavila dva kandidata. Vitoslav Türk, zdajšnji vršilec dolžnosti direktorja Eles, je potrdil, da je oddal prijavo, priložil pa ji je tudi zahtevani program razvoja družbe. Po odprtju prispelih prijav so nadzorniki ugotovili, da je prijava drugega, za zdaj neznanega kandidata, nepopolna. Manjka ji namreč prav program razvoja. Kljub temu so obe prijavi predložili vladi, ki mora imenovati novega direktorja. Ker pa je na sodišču še vedno v teku tožba Eles zoper Türka za 2,3 milijarde tolarjev domnevno povzročene škode (vložil jo je prejšnji direktor Vekoslav Korošec), Türk odgovarja, da je tožba političnega značaja in nima nobene stvarne podlage.

Vitoslav Türk

Prijatelji

V času zaostrenih odnosov med Slovenijo in Hrvaško so vendarle še pobude, ki želijo vsaj nekoliko pripomoči k bolj sporazumnemu reševanju odprtih vprašanj med sosedama. Tako so slovenski gospodarstveniki v okviru Društva slovensko-hrvaškega prijateljstva in v družbi slovenskega veleposlanika na Hrvaškem Milana Orožna Adamiča pred kratkim obiskali hrvaškega predsednika Stipeta Mesića. Božo Dimnik, predsednik omenjenega društva, je ob tem dejal, da takšna srečanja niso izjema. "Navadno gremo predsedniku Mesiću v teh dneh voščiti za rojstni dan. Seveda pa se vedno pogovarjamo tudi o odnosih med državama, tudi o najbolj aktualni problematiki v zvezi z Ljubljansko banko," je dejal Dimnik. Hrvaški predsednik je v zadnjih dneh lanskega leta dopolnil 71 let. P. A.

Koalicija ostaja trdna

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana

Stranke zadovoljne s koalicijo Koalijske stranke Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokojencev Slovenije so se pretekli teden sešle na koalicijskem sestanku in ocenile delo koalicije v preteklem letu. Sestanek, ki bi ga lahko uvrstili v sklop sestankov, na katerih koalicijske stranke po določenem obdobju ocenijo delo in odnose v koaliciji, je pokazal, da je koalicija trdna. Prvi tak sestanek je potekal v začetku julija lani, ko so stranke ocenile delo in odnose v koaliciji po pol leta njenega delovanja. Če so na njem koalicijske stranke ugotavljale, da delo poteka dobro in da so odnosi znotraj koalicije dobri, so nekaj podobnega ugotavljale tudi tokrat. Tako je po sestanku predsednik SDS Janez Janša delo koalicije v preteklem letu ocenil kot dobro. Dejal je, da so izrazito pozitivne lastnosti koalicije izpolnjevanje koalicijske pogodbe, slednja se po njegovo izpolnjuje skoraj 100-odstotno, in dobri gospodarski rezultati, ki jih ta beleži. »V letu 2005 je koaliciji uspelo izboljšati in ohraniti makroekonomske rezultate, prav tako ji je uspelo izpolniti pogoje za prevzem evra, socialni položaj državljanov pa se ob tem ni poslabšal,« je dejal Janša. Z delom koalicije in odnosi v njej je zadovoljen tudi predsednik NSi Andrej Bajuk. Tudi on je delo koalicije ocenil kot dobro, uresničene pa so tudi vse zaveze, ki so bile zapisane v koalicijski pogodbi. Podobno zadovoljna sta predsednik DeSUS Karl Erjavec in predsednik SLS Janez Podobnik. Prvi je po sestanku dejal, da koalicija deluje solidno, drugi pa ocenil, da je Slovenija tudi po zaslugi dobrega delovanja koalicije v dobri formi. »Gospodarski rezultati so dobri, inflacija je nizka, Slovenija pa je dobila tudi največje darilo s strani EU – novo finančno perspektivo,« je dejal Podobnik.

Brez iskrice ne gre Čeprav so vsi štirje predsedniki na splošno zadovoljni z delom, so nekateri opozorili na zadeve, ki jih pri delu motijo. Tako je Janez Janša opozoril, da je SDS stranka, ki mora v koaliciji najbolj popuščati. Janeza Podobnika in njegovo stranko motijo nekatere kadrovske menjave, izpostavil je zlasti zamenjavo direktorice Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS Marje Majer Cuk in to, da kadrovski potenciali njegove stranke predvsem v kmetijstvu ostajajo neizkoriščeni. Vendar temu ne posveča pretirane pozornosti: »Na slednje smo na sestanku opozorili in rečeno je bilo, da se bo v okviru dogovorjenih postopkov in mehanizmov ta potencial tudi upoštevalo,« meni Podobnik. Nekaj pripomb na delovanje ima tudi Karl Erjavec; moti ga predvsem občasna neenakopravna obravnava njegove stranke v koaliciji, vendar pri tem ne vidi prevelikih težav. Kot pravi, ima občutek, da bodo v letu 2006 lahko utrdili delo v koaliciji in da bo to temeljilo na partnerstvu.

Vladna koalicija je vsaj tako trdna kot pred letom dni.

Za predsednika vlade Janeza Janšo je ta čas najpomembnejše, da v koaliciji ni večjih nasprotij ali nesoglasij in se zato lahko mirno posveti reformam, ki jo čakajo.

Dobra napoved za prihodnost Pripombe, ki jih imajo na delo koalicije posamične stranke, so bolj ali manj razumljive, saj je praktično nemogoče, da bi bili vsi v vsakem trenutku zadovoljni z vsem. Koalicija je pač sestavljena iz štirih strank, od katerih ima vsaka svoje želje, poglede in interese, in te je treba nenehno usklajevati. Pozna se tudi, da sta bili večji dve stranki (SDS in NSi) prej v opoziciji kot koalicija Slovenija, manjši dve (SLS in DeSUS) pa sta sodelovali tudi v prejšnjih vladah. Za predsednika vlade Janeza Janšo je ta čas vsekakor najpomembnejše, da večjih nasprotij v koaliciji ni in da se zato lahko mirno posveti reformam, ki jo čakajo. ■

Pozabljeni raziskovalci

Pavel Ferluga

V Demokraciji (5. 1. 2006) je bil objavljen odličen članek Knežji kamen, ideologija ali znanost dr. J. Šavlija.

Razumljivo, da ga Delo ni hotelo objaviti, saj se je avtor dotaknil »svetinj«, kot sta Kardelj in B. Geafenauer. Povojna slovenska populacija ni bila nikoli obveščena o naši zgodovini tako, kot bi se spodobilo. Domovinska vzgoja je tisti primanjkljaj, ki še danes slabi narodno zavest in občutek nacionalne identitete, ker so bile naše zgodovinske korenine nasilno prerezane v času po letu 1945. Le malo je Slovencev, ki bi se lahko pohvalili z obveščenostjo o naših zgodovinskih izročilih državne organizacije, kot je bila karantanska. Zato bi morali biti taki članki, kot je omenjeni, čim bolj propagirani, da bi vzbujali pri Slovencih ponos na lastno preteklost.

Imamo sicer nekaj pionirjev, ki orjejo ledino v povojni miselnosti Slovencev, a vseeno jih je premalo, ker še vedno prevladuje nenapisani zakon, da se v Sloveniji miselnost, ki se ne ujema s povojnim, od partije dirigiranim izobraževanjem, ne sme propagirati, in temu so se žal uklonili tudi odlični znanstveniki, kot je bil B. Grafenauer. Zato še danes pogrešamo vrsto slovenskih kulturnikov in raziskovalcev, ki so delovali zunaj matice in dosegli visoko raven v svojih delih, ki jih nedvomno uvrščajo v sam vrh slovenskega kulturnega ustvarjanja.

Tak primer je etnolog in pisatelj Franc Jeza (1916–1984), eden prvih, če ne prvi propagandist samostojne Slovenije v časih, ko so celo njegovi somišljeniki dvomili o tej ideji. Napisal je veliko leposlovnih in drugih del, od katerih se tematiki članka J. Šavlija najbolj približuje etnološka študija Skandinavski izvor Slovencev, ki je v Sloveniji popolnoma neznana. Poleg tega je v Pogledih objavil Pripombe h Grafenauerjevi Zgodovini slovenskega naroda, ki bi jih moral poznati vsak raziskovalec na tem področju, zato se še bolj čudim, da v članku ni omenjen prav F. Jeza, ki je še najgloblje posegal v problematiko Karantanije in njenega državotvornega ustroja. Omenjen je celo pisatelj B. Pahor (Odisej ob jamboru), ki je resnici na ljubo edini, ki se danes zavzema za objavo Jezove leposlovne in znanstvene zapuščine.

To omenjam z namenom, da bi opomnil današnje zgodovinske raziskovalce, da je njihova sveta dolžnost opozarjati na zaslužne Slovence, ki ne smejo ostati zamolčani zaradi nestrinjanja s pohabljačo ideologijo naše polpretekle nesreče. Njihova dela so sestavni del naše zgodovine in podlaga domovinski vzgoji, ki je nujno potrebna v politiki izobraževanja v samostojni suvereni državi Sloveniji, naslednici velike Karantanije.

Čedalje bliže evru

Vida Kocjan

Republika Slovenija je lani izpolnila dva nadvse pomembna maastrichtska kriterija za prevzem evra.

V Sloveniji se je lani nadaljevalo postopno umirjanje inflacije. Zniževanje je bilo zaradi neenakih vplivov cen nafte na inflacijo v Sloveniji in v drugih državah EU nekoliko hitrejša kot v povprečju EU, tako da je Slovenija novembra 2005 izpolnila tudi maastrichtski kriterij glede inflacije. Poleg tega je naša država lani izpolnila kriterij javnofinančnega primanjkljaja. To pa pomeni, da je Slovenija v letu 2005 izpolnila dva fiskalna kriterija od treh za uvedbo evra. Tudi gospodarska gibanja so bila v letu 2005 ugodna, realni bruto domači proizvod (BDP) pa se je v tretjem četrtletju (za zadnje podatke še ni) povečal za 3,7 odstotka. Evro je torej pred vrati. Čez nekaj tednov bodo trgovine dolžne cene izdelkov in storitev označevati tako v tolarjih kot v evrih. S tem se je želela zdajšnja vlada izogniti večjim podražitvam cen. Iz prakse drugih držav, ki so prevzele evro, je znano, da so se cene ob prehodu iz nacionalne valute v evro ponavadi povečale. Ponekod so zneske samo spremenili v evre, četudi je bilo menjalno razmerje ena proti dva. Tega zdajšnja vlada ne bo dopustila. Dodajmo, da bo vsako gospodinjstvo še letos prejelo kalkulator, s katerim bo vsak lahko preračunal, ali cene, izražene v evrih, ustrezajo tolarским. Trgovci in drugi ponudniki storitev bodo tako težko obračunavali po svoje, saj bo nadzor popoln. Tolarju so torej šteti dnevi. Če se ozremo tri ali štiri leta nazaj, vidimo, da so takrat večinoma vse kandidatke za vstop v EU javno razlašale, da bodo po vstopu zelo hitro prevzele tudi skupno valuto. Danes pa vidimo, da je situacija zelo različna. Poljska je konec lanskega leta objavila, da pred letom 2012 ne bo prevzela evra. Tudi Madžarska, Češka in Slovaška so objavile, da evra še ne bodo prevzele. Njegov prevzem so odložile predvsem zaradi javnofinančnih težav, saj ne izpolnjujejo kriterijev. To pomeni, da se je v teh državah zlasti proračunski primanjkljaj v zadnjih letih znatno povečal. V Sloveniji ni bilo tako, posebno ugodno je bilo leto 2005, čeprav je bilo še leto pred tem rečeno, da se bo to zgodilo pozneje. Očitno je nova vlada stvari pospešila, finančni minister Andrej Bajuk pa uresničil svoje napovedi in se izkazal kot dober minister. Tudi zato je postal evropski finančni minister leta, četudi poskušajo nekateri zmanjšati njegovo veljavo.

Linhartovo leto

Dr. Janko Kos

Leto 2006 bo obveljalo za Linhartovo leto – rodil se je v Radovljici pred dvesto petdesetimi leti. Takega leta je gotovo vreden. Za mladostne pesmi in dramo v nemščini se je v zrelih letih odkupil z igrama, ki sta še zmeraj živ začetek slovenske dramatike in gledališča. V zadnjih letih je pisal prvo znanstveno zgodovino Slovencev.

Dognanja modernih zgodovinarjev so jo presegla, a je še zmeraj aktualna. Z današnjim časom ga še posebej povezuje dejstvo, da je med Slovence prinesel razsvetljenstvo. Razsvetljenci so bili Zojs, Vodnik in še kdo, toda res pravi, izrazit, načelno in praktično dosleden razsvetljenec je bil samo Linhart. Navdihovale so ga glavne težnje evropskega razsvetljenstva – svobodomiselnost v verskih stvareh in razumevanje življenjskega smisla kot iskanja "sreče", ki je možnost za razumne "užitke". V tem prepoznamo glavno gibalno modernih ljudi, evropskega in tudi slovenskega človeka – v dobrem in slabem. V zadnjih letih se je odvrnil od razsvetljenega absolutizma Jožefa II., ker ni bil v skladu s slovenskim narodnim prerodom, idealna ureditev mu je postala demokracija, morda po ameriškem zgledu. Na takem razsvetljenstvu temelji Evropska zveza, zato naj bi se omenjalo v njeni ustavi, iz njega izhaja tudi slovenska ustava.

Leta 1980 je Jürgen Habermas polemiziral s filozofi, ki so napovedali konec razsvetljenstva v "postmoderni". Po njegovo je razsvetljenstvo še zmeraj tista "moderna", ki jo je treba do konca uresničiti. Leta 1986 je Jože Pučnik zatrdil, da je razsvetljenstvo še zmeraj veljavna podlaga slovenske družbe, ki naj se oblikuje kot demokracija v pravni in socialni državi. Toda hkrati je že razmišljal o pogubnih stranpoteh, ki jih je dediščina razsvetljencev ubrala v 19. in 20. stoletju. Mislil je na nasilnost, s katero je razsvetljenski človek, osvobojen vezi in omejitvev "predmoderne", razširjal svojo moč nad naravo in družbo. S Pučnikovimi besedami: postal je "podivjani" subjekt z "agresivno voljo do moči". To pelje ne samo v tehnološko uničevanje narave, ampak tudi v politične totalitarizme. In njihov izvir je po sodbi Bertranda Russla treba iskati v samem razsvetljenstvu, pri Rousseauju.

Anton Tomaž Linhart je razsvetljenstvo povezoval s slovenskim narodnim prerodom.

Podobno sta že Theodor Adorno in Max Horkheimer med drugo svetovno vojno pokazala, kako se razsvetljenstvo sprevača v tehnično posiljevanje stvarnosti in s tem v svoje nasprotje. Tej sprevrženosti bi Linhart, če bi jo doživel, gotovo ne bil naklonjen. S svojim razsvetljenstvom je bil morda bližji ameriškemu "unitarijancem", ki so boj za osvoboditev Amerike iz angleških vezi združevali z demokratičnimi načeli, iz katerih so sledile družbene reforme, zavzemanje za odpravo suženjstva, politična in verska strpnost. Linhart je razsvetljenstvo povezoval s slovenskim narodnim prerodom. S tem ni rečeno, da je bil imun za skušnjave, ki so razsvetljence zapeljevale v skrajni hedonizem, amoralizem, libertinizem. To se je dogajalo francoskim razsvetljencem, najhuje markizu de Sadu, ki je iz načela, da ima človek pravico do sreče v užitkih, prišel do pravice uživanja v zločinu, trpinčenju, zlu. V Angliji in Ameriki do tega ni prišlo, njuno razsvetljenstvo je ohranjalo zvezo – čeprav samo formalno – s krščanstvom. Linhart je krščanstvo odklanjal, češ da ne koristi človekovi "sreči". To je bila njegova napaka. Zapustila je sled v svobodomiselni kulturi Slovencev, težave s krščanstvom so imeli Prešeren in Levstik, Cankar in Župančič, vse do naših

sodobnikov. Iz tega sledi nauk za naš čas. Habermas je menil, da obstaja nasprotje med "moderno" in "postmoderno", treba je vztrajati v "modernej" do konca. Nauk je zdaj drugačen. Če naj se reši tisto, kar je bilo v razsvetljenski "modernej" pozitivnega, je

treba "moderno" dopolniti v "postmoderno". To pa ne gre brez vračanja k tradicijam "predmoderne", naj jih imenujemo nova evanġelizacija, svetost življenja, moralni red ali kako drugače. Dediščino razsvetljenstva lahko ohranjamo samo tako, da jo zavarujemo pred njenimi zmotami, stranpotmi, zablodami. **■**

Predvolilni boj se začanja

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Čeprav je do lokalnih volitev še skoraj deset mesecev, se je večina strank že začela pripravljati nanje. Pri napovedovanju izidov so previdne, večina pa si želi izboljšati ali vsaj ponoviti izid zadnjih lokalnih volitev.

Čeprav volilni strokovnjaki pravijo, da lokalnih volitev ni mogoče primerjati z državnoborskimi, ker naj bi se na lokalnih volivci bolj kot za stranke odločali za posamezne kandidate, bodo letošnje kljub vsemu pomemben preizkus tega, koliko je strankam uspelo ohraniti svojo priljubljenost oziroma nepriljubljenost z državnoborskimi volitev.

SDS začela s pripravami Največja pozornost na tokratnih volitvah bo veljala največji parlamentarni strani SDS, do katere so se pričakovanja javnosti (verjetno pa tudi njena lastna) glede na sijajni izid, ki ga je dosegla na zadnjih državnoborskih voli-

tvah, zagotovo povečala. Če bi stranka dosegla podoben izid kot na zadnjih lokalnih volitvah, ko je dobila 13,65 odstotka glasov pri volitvah občinskih svetnikov, bi bil to glede na izid zadnjih državnoborskih volitev (dobrih 29 odstotkov glasov) neuspeh, če pa bi dosegla izid, ki bi se približal izidu zadnjih parlamentarnih volitev, bi bili glede na to, da ji podpora v zadnjih mesecih pada, v stranki zadovoljni. Slednjega se zaveda tudi njen predsednik Janez Janša, saj je po nedavnem rednem posvetu, ki ga je imela stranka v Slovenski Bistrici, dejal, da bodo zelo težko dosegli izid z lanskimi volitev, vendar bodo naredili vse, da se mu čim bolj približajo. Tudi zato bodo letos po njegovih bese-

dah večino dela stranke usmerili v lokalne volitve. Ta čas je stranka že opravila pregled svojih kandidatov

za župane ter občinske in mestne svetnike, potekajo pa tudi pogovori o skupnih točkah volilnega

Alojz Sok bi rad izboljšal izid NSi.

Janez Podobnik je optimist.

programa, ki ga bo stranka ponudila na lokalni ravni. »Stranka namerava tudi na lokalni ravni oblikovati takšno oblast, ki se bo sposobna vključiti v razvojna prizadevanja države, ki bo sposobna črpati sredstva EU, zmanjševati regionalne razvojne razlike, sodelovati v regionalizaciji Slovenije in kooperativno sodelovati z državo,« je dejal Janša. Na vprašanje, ali namerava na volitvah nastopati samo s svojimi kandidati ali bo v posameznih krajih ponudil tudi skupne kandidate s sorodnimi strankami, pa je Janša odgovoril, da je stranka pri tem zelo odprta in da je vsekakor pripravljena na takšno sodelovanje.

NSi ima že večino kandidatov

Če SDS niti ne bo tako težko doseči izida zadnjih državnoborskih volitev, kot napoveduje Janša, zadnje javnomnenjske ankete ji namreč kažejo, da jo med opredeljenimi volivci še vedno podpira okoli 30 odstotkov vprašanih, kar je v bistvu toliko, kot je stranka dosegla na državnoborskih volitvah, pa bo to veliko težje ponoviti Novi Sloveniji. Zadnje javnomnenjske ankete ji namreč kažejo, da jo podpira okoli 5 odstotkov volivcev, kar je skoraj za polovico manj, kot je dobila glasov na zadnjih državnoborskih in tudi lokalnih volitvah. No, kljub temu se v stranki ne obremenjujejo preveč in se po besedah podpredsednika Alojza Soka povsem normalno pripravljajo na volitve. Po njegovih besedah so se v stranki na volitve pravzaprav začeli intenzivneje

V SDS se želijo približati rezultatu državnoborskih volitev.

pripravljati že oktobra lani, ko je stranka v Laškem pripravila posvet s predsedniki regijskih in občinskih odborov, ki je bil namenjen predvsem operativnim in vsebinskim pripravam na volitve. Po njegovih besedah je strankin izvršilni odbor že imenoval volilni štab, stranka pa ima okvirno določeno večino kandidatov. Na vprašanje, ali nameravajo na volitvah nastopiti samo s svojimi kandidati ali bodo kakšne kandidate predlagali tudi v sodelovanju z drugimi strankami, Sok odgovarja, da si bo stranka prizadevala, da bi v vseh občinah nastopila s svojimi kandidati, ni pa izključeno, da ne bi nekaterih predlagala skupaj z drugimi strankami. O slednjem naj bi se, kot pravijo v stranki, odločali na podlagi lastnih meril.

Na volitvah, kot pravi Sok, pričakujejo boljši izid, kot so ga dosegli na zadnjih lokalnih volitvah.

SLS želi obdržati župane Podobno kot v NSi so s pripravami na volitve pohiteli tudi v SLS.

Kot pravi predsednik Janez Podobnik, njihove priprave tečejo že nekaj mesecev, stranka pa vse aktivnosti usklajuje na rednih kolegijih predsednika stranke. Kot pravi, imajo določeno veliko večino kandidatov, vendar pa njihova imena za zdaj ostajajo interna zadeva stranke in o njih ne bi želel javno govoriti. Potrdil je le, da bo stranka v Ljubljani in v Mariboru, kjer bo letos verjetno potekal hud boj za županski mesti, nastopila s svojima kandidatom. Na vprašanje, ali verjame, da bo stranki uspelo ohraniti zdajšnje število županov, v strankinem županskem klubu jih je kar 70, kar je praktično tretjina vseh slovenskih županov, Podobnik odgovarja, da so njihovi župani do zdaj dokazali, da imajo prave metode in posluš za občane in upravljanje z občinami, zato po njegovo ni razlogov, da jih ljudje ne bi vnovič podprli. Na vprašanje, kakšen izid pričakuje na volitvah v občinske svete, pa odgovarja: »Lokalne volitve so za SLS ve-

dno nekaj posebnega – drugačnega od državnoborskih. Zato lahko pričakujemo, da bomo tudi tokrat presenetili.«

Hud boj v Ljubljani in Mariboru

Ali bo presenečenje, ki ga napoveduje Podobnik, pozitivno ali negativno za njegovo stranko, bomo seveda še videli, vsekakor pa ni edini, ki ne želi govoriti o odstotkih, ki naj bi jih stranka dosegla na volitvah. Enako previden ali še previdnejši je predsednik SD Borut Pahor. Na nedavni tiskovni konferenci je namreč dejal, da na volitvah ne pričakujejo »velikanske zmage«, ker podlage za kaj takšnega po njegovo ni, pričakuje pa, da bodo dosegli uspeh, ki bo dal stranki dovolj moči in zagona za naslednje državnoborske volitve. Koliko odstotkov je to, Pahor ni povedal, se pa, kot je dejal, zaveda, da trenutna priljubljenost stranke ni takšna, kot bi si jo želel. Glede na to bo, kot je dejal, stranka naredila vse, kar je v njeni moči, da bo njena priljubljenost jeseni dovolj velika, da se bodo ljudje, ki se bodo potegovali za izvolitev na lokalni ravni, lahko naslonili na to priljubljenost.

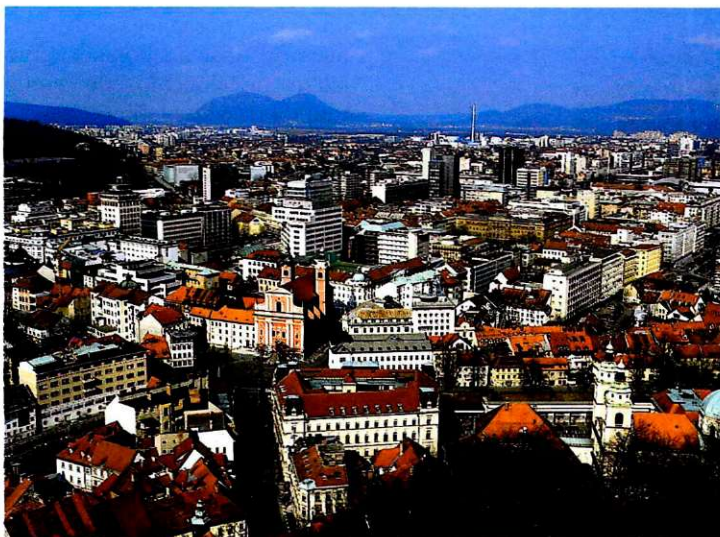
No, Pahor se tudi dobro zaveda, da čaka stranko najtežji boj v Ljubljani, ki jo vodi njihova županja Danica Simšič. Boj bo toliko težji, ker se Simšičeva v vlogi županje ne znajde najbolje, poleg tega pa mesto in njegovo koalicijo tudi ali pa predvsem zaradi nje pretresajo številne afere in spori. Glede na to seveda ne preseneča, da v SD še vedno razmišljajo o ▶

Najteže bo izid zadnjih lokalnih volitev ponovila LDS.

Pahorjevi Socialni demokrati so previdni s predvolilnimi napovedmi.

Najtrši boj bo potekal v Ljubljani.

► tem, ali bi Simšičevo znova predlagali za kandidatko za županjo ali bi bilo bolje predlagati koga drugega. Kot morebitni kandidat se omenja tudi nekdanji direktor Mercatorja Zoran Janković.

LDS v težkem položaju Čeprav si vse stranke želijo, da bi na tokratnih volitvah izboljšale ali vsaj ponovile izid zadnjih

lokalnih volitev, bodo takšne želje zagotovo najtežje uresničili v LDS. Slednje izhaja iz dejstva, da je stranka izid na zadnjih lokalnih volitvah (dobila je 6,07 odstotka glasov) dosegla, ko je bila praktično na vrhuncu svoje moči, medtem ko ji je v zadnjem letu priljubljenost precej padla. Glede na to bodo lahko v stranki, ki o svojih pripravah

na lokalne volitve za Demokracijo ne želi govoriti, zelo zadovoljni, če jim bo uspelo doseči vsaj izid lokalnih volitev leta 1998, ko je stranka dosegla 22,6 odstotka glasov.

Kakšen izid pričakujejo v obeh preostalih strankah, SNS in DeSUS, nam ni uspelo izvedeti, saj se nobena od njiju ni odzvala na naša vprašanja, sklepamo pa lahko, da bi bili v DeSUS verjetno zadovoljni, če bi jim uspelo ponoviti izid zadnjih lokalnih volitev (takrat je stranka dobila dobrih pet odstotkov glasov), medtem ko si v SNS verjetno želijo izboljšati, saj so na zadnjih lokalnih volitvah zbrali le 1,4 odstotka glasov.

Letošnje lokalne volitve bodo vsekakor zanimive, saj bodo poleg tega, da bodo pokazale, v kolikšni meri je strankam uspelo ohraniti priljubljenost od zadnjih volitev, pokazale tudi to, ali je bil politični preobrat, do katerega je prišlo na parlamentarnih volitvah lani, muha enodnevnica ali gre za trajnejši premik slovenskega volilnega telesa. **D**

ANKETA

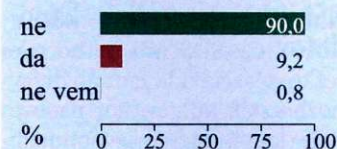
Kako ocenjujete povečano angažiranje Janeza Drnovška?

- a) pozitivno
- b) negativno
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Je Tošev Politbarometer verodostojna javnomnenjska raziskava?

Glasovalo: 552

DEMOKRACIJA spletna

USTANOVA IVANA CANKARJA ZA ŠTIPENDIRANJE Komenskega 11, 1000 Ljubljana

Na podlagi 6. in 7. člena Statuta Ustanove Ivana Cankarja za štipendiranje, uprava

objavlja javni razpis

za pridobitev štipendije.

Na razpisu lahko sodeluje vsak državljan Republike Slovenije. Pri pridobitvi pravice za štipendijo se bodo kot temeljna merila upoštevala zlasti socialni položaj družine, učni in drugi uspehi ter nekaznovanost. Kandidati morajo k vlogi obvezno priložiti tudi ustrezna dokazila (o vpisu v tekoče šolsko leto, spričevalo o uspehu v preteklem šolskem letu, o višini letnih prejemkov družine). V nasprotnem primeru se vloga ne bo obravnavala.

Rok za oddajo vlog je osem dni od dneva objave. O izboru boste obveščeni do 22. februarja 2006. Vaše vloge posredujte na naslov:

Ustanova Ivana Cankarja za štipendiranje
Komenskega 11, 1000 Ljubljana.

Ustanova Ivana Cankarja za štipendiranje
Tone Kuntner,
predsednik uprave

USTANOVA VRTNICA ZA POMOČ LJUDEM V STISKI Komenskega 11, 1000 Ljubljana

Na podlagi 6. in 7. člena Statuta Ustanove Vrtnica za pomoč ljudem v stiski, uprava

objavlja javni razpis

za dodelitev finančne in materialne pomoči.

Na razpisu lahko sodeluje vsak državljan Republike Slovenije. Pri pridobitvi pravice do finančne in materialne pomoči se bosta kot temeljni merila upoštevali zlasti socialna ogroženost ter telesna in duševna prizadetost. Kandidati morajo k vlogi obvezno priložiti tudi ustrezna dokazila (o višini mesečnih osebnih prejemkov, o brezposelnosti, o bolezenskem stanju). V nasprotnem primeru se vloga ne bo obravnavala.

Rok za oddajo vlog je osem dni od dneva objave. O izboru boste obveščeni do 22. februarja 2006. Vaše vloge posredujte na naslov:

Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski
Komenskega 11, 1000 Ljubljana.

Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski
Dušan Strnad,
predsednik uprave

Ustanova Ivana Cankarja za štipendiranje in Ustanova vrtnica za pomoč ljudem v stiski

Brezplačna objava

Javni interes in gospodarstvo

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

Na izrednem zasedanju državnega zbora prejšnji teden je živahne razprave sprožila obravnava novele zakona o trgovini, o kateri so poslanci po vetu državnega sveta (DS) znova odločali.

Novela je bila s 46 glasovi vnovič potrjena (proti je glasovalo 23 poslancev). Očitke opozicijskih predstavnikov in državnih svetnikov lahko povzamemo s trditvijo, da novela z vsemi predvidenimi izjemami izigrava referendumsko odločitev.

O tem je prepričan državni svetnik Ladislav Kaluža, za katerega vsebina novele ne ureničuje referendumске volje niti odločbe ustavnega sodišča (US), svoje trditve pa je podkrepil z opozorilom, da je bilo v referendumskem vprašanju navedenih sedem izjem, v sprejeti noveli zakona pa jih je kar 18.

Državna sekretarka Andrijana Starina Kosem je nasprotno prepričana, da je zakon ustrezen in skladen z ustavo. Zakonodajalec je prisluhnil potrebam gospodarstva in uzakonil izjeme, s katerimi so vzpostavili ustrezno sorazmerje med javnim interesom in svobodo gospodarske pobude.

V koaliciji so novelo enotno podprli. V DeSUS sicer menijo, da ni dobra, vendar je vse-kakor boljša od obstoječega zakona. Za Martina Mikoliča (NSi) je kompromisni predlog v danem trenutku idealna rešitev. V SDS so mnenja, da gre za dober kompromis, ki upošteva

tako referendumsko voljo kot odločbo US, v SLS pa, da novela v največji mogoči meri ureja nedeljsko delo v trgovinah in hkrati varuje pravice delavcev.

Opozicija se s tem ne strinja. Milan Petek (LDS) je zato mnenja, da mora vlada za zakon prevzeti vso odgovornost, poudarja pa tudi njegove (pre)številske izjeme. Matjaž Han (SD) je dejal, da ne bodo sodelovali pri »vozlanju« trgovinskega vozla. V SNS zakona niso podprli, ker po njihovo ni v skladu z ljudsko voljo in ustavo.

Veto na vino Vnovična obravnava zakona o vinu po vetu DS je skoraj povsem poenotila poslance in so veto potrdili. Vlada bo morala sedaj pripraviti nov predlog, ki bo upošteval delitev na tri vinorodne dežele. Prav zmanjšanje števila vinorodnih dežel s treh na dve (Podravje in Posavje bi po predlogu zakona združili v deželo Vzhodno Slovenijo) je namreč povzročilo negotovanje svetnikov.

V DeSUS so predlogu zakona nasprotovali zaradi potencialne škode za že uveljavljene vinorodne dežele in razvrednotenja pred kratkim zaščitene cavička. Tudi v SDS so se glede zakona premi-

slili in potrdili veto. Nov zakon je sicer potreben zaradi uskladitve zakonodaje z EU, a se je pri njegovem sprejemanju pokazala želja po treh vinorodnih deželah.

LDS je zakon prvotno podprla, a se je ta kasneje na odboru za kmetijstvo spremenil, zdaj pa podpirajo spremembo, ki bo upoštevala mnenje vinogradnikov. Janko Veber (SD) je ob podpori vetu okaral vlado zaradi po njegovu neodgovornega pristopa, ko je prvotni predlog pred obravnavo v kmetijskem odboru DZ spremenil. Tudi v SLS so zakon zavrnil, le v NSi so se večinoma strinjali z njim, saj po njihovo ponuja dobre rešitve, odločitev o glasovanju pa so prepustili vsakemu poslancu posebej.

Vročje o azilantih Poslanci so se na ravni odborov ukvarjali z vladnim predlogom novele zakona o azilu, ki je potrebna zaradi uskladitve z direktivami EU. Komisija DZ za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti je predlagane rešitve ocenila kot primerne. Novela ima namen omogočiti prosilcem hitre in učinkovite postopke pri pridobivanju azila, hkrati pa želi vlada preprečiti zlorabe. Zato naj bi uvedli enotni azilni posto-

pek, odpravili pa bi med drugim žepnino azilantom, nastanjenim v azilnem domu.

Predstavnik Visokega komisariata ZN za begunce Lloyd Dakin v predlogu vidi uvedbo standardov, ki so pod mednarodnimi. Po njegovo sta sporni poprejšnja obravnava policije in določba, da azilanti prvo leto nimajo možnosti zaposlitve. Problematična naj bi bila tudi odprava pravne pomoči na prvi stopnji. Kot kaže, bo končno besedilo doživelo še precej sprememb, saj so tudi predstavniki koalicije, ki so novelo podprli, prepričani, da je predlog mogoče izboljšati.

Še bolj vroča je bila razprava o noveli na odboru za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje. Pavel Gantar (LDS) je opozoril na domnevno zmanjševanje prostora svobode v državi in protiuustavno ločevanje »na nas in na tujce«.

V koalicijskih SDS in NSi nasprotno menijo, da lahko standarde na področju azilne politike znižamo, saj so ti zdaj višji, kot določa EU. Na predlog novele je bilo vloženih več kot 40 dopolnil, a so bila večinoma zavrnjena. Odbor pa je podprl dopolnilo LDS o posebni obravnavi skupin ranljivih oseb, kot so otroci, starejši, invalidi in nosečnice. **D**

Konec politkomisarjeve ere

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Državni zbor je v torek, 10. januarja, končal z odločanjem o članih programskega in nadzornega sveta javnega zavoda RTV Slovenija. S tem se je dejansko končala »Kocijančičeva doba« v omenjeni medijski hiši.

Čeprav je imenovanje članov programskega sveta RTV in deloma tudi nadzornega sveta dokončno odpravilo vsa ugibanja o morebitnem političnem kadrovanju v organe RTV, bodo pravi učinki novega zakona o RTV – potrjen je bil na referendumu 25. septembra lani – znani šele v prihodnjih mesecih, ko bo RTV Slovenija dobila novega generalnega direktorja s precej večjimi pooblastili in nove urednike redakcij, učinek novega zakona pa bo odvisen tudi od odločitev direktorja in urednikov. Na hodnikih RTV Slovenija se že širi govorice o tem, koga bo odnesel in koga prinesel prihodnji »kadrovski cunami« na RTV. Rumeni tednik Lady je tako objavil novico, da bi na RTV utegnili priti celo član uprave Dela Danilo Slivnik in sedanji Magov urednik dr. Ja-

nez Markeš. Članek v Lady med drugim omenja Rosvito Pesek, ki bi v prihodnje utegnila naslediti sedanjo programsko direktorico TV Slovenija Mojco Menart.

V parlamentu nič novega V Demokraciji smo že poročali o zbiranju predlogov za šestnajst članov programskega sveta (od skupaj 29), kolikor jih državni zbor imenuje na predlog civilnodruženih organizacij, skupin in posameznikov (izključene so politične stranke in državni organi). Predlogi so se zbirali do 8. decembra, ko je mandatno-volilna komisija sprejela 214 predlogov, po izločitvi nepopolnih vlog pa je odločala o 186 predlogih, s čimer se je začelo težavno enomesečno odločanje o najprimernejših 16 kandidatih. Pri tem je treba upoštevati, da

ima polovica teh 16 kandidatov za člane programskega sveta po žrebu državnega zbora le polovični mandat, zato jih čez dve leti nadomesti osem novih članov.

Od preostalih 13 kandidatov sta imenovana predstavnika verskih skupnosti in trije predstavniki zaposlenih, ni pa še znano, koga bodo v programski svet imeno-

Janez Kocijančič

Spomenka Hribar

vale Slovenska akademija znatnosti in umetnosti (SAZU) in narodne manjšine, medtem ko je predstavnik političnih strank v programski in nadzorni svet potrdil državni zbor.

Potem ko je komisija v začetku januarja oblikovala seznam šestnajstih kandidatov za člane programskega sveta in ko so tudi

Sporni »plonklistek« V zvezi z izvolitvijo članov programskega in nadzornega sveta se je oglašila tudi Liberalna akademija in izrazila ogorčen protest zaradi kadrovske sestave organov RTV. V izjavi za javnost so njeni člani izrazili prepričanje, da člani programskega sveta RTV niso bili izvoljeni na legitimen in demo-

Parlamentarna razprava o članih organov RTV Slovenija

politične stranke predlagale svoje predstavnike v programskem in nadzornem svetu RTV, je državni zbor o imenovanju članov programskega in nadzornega sveta odločal na izredni seji. Parlamentarna razprava o tem vprašanju ni ponudila nič novega, saj so opozicijski poslanci iz LDS in SD večinoma ponavljali to, kar smo slišali že v času pred referendumom, to je, da bo do slej javna RTV Slovenija postala državna, ali še huje, vladna RTV. Slišati je bilo tudi, da se pesimistične napovedi opozicije o političnem nadzoru nad RTV dosledno uresničujejo, medtem ko so poslanci strank vladne koalicije tovrstne očitke zavračali. Čeprav tehničnih argumentov za takšna stališča ni bilo slišati, pa se je med opozicijskimi poslanci šušljalo tudi o nedavnem »škandalu« na TV Slovenija, ko so bili gledalci drugega programa zaradi neposrednega prenosa škofovskega posvečenja dr. Antona Jamnika prikrajšani za ogled rokometne tekme, poleg tega sta reportažno vozilo in ekipa za televizijski prenos škofovskega posvečenja prišla iz mariborskega regionalnega centra RTV Slovenija.

kratičen način, hkrati pa pozvali novoizvoljene člane h kolektivnemu odstopu. Povod za omenjeno ostro izjavo naj bi bil »plonklistek«, ki naj bi po njihovo dokazoval, da so bili člani organov RTV izvoljeni po direktivi oblastnega vrha in da so člani mandatno-volilne komisije samo izpolnjevali navodila nekoga drugega. Vsekakor je oster protest Liberalne akademije mogoče razumeti kot užaljeno reakcijo, ker nihče od enajstih predlaganih kandidatov ni bil izvoljen v programski svet RTV, čeprav so nezadovoljni tudi športniki, glasbeniki in vojni veterani.

»Plonklistek«, na katerega se je sklicevala Liberalna akademija, je vzbudil veliko pozornosti v parlamentarni razpravi, kjer je omenjeno zadevo »razkrinkal« poslanec SD Dušan Kumer. Seveda poslanec opozicije ni uspelo dokazati, da je avtor omenjenega listka nekdo iz vladajočih krogov, vladajoča koalicija pa bi le stežka dovolila, da bi »navodila« v takšni obliki na tako lahкотen način krožila po dvoranih državnega zbora.

Sprevržen miselni horizont

Skratka, razprava o imenovanju članov programskega in nadzor-

Kdo bo sedel v organih RTV?

Politične stranke bodo v programskem svetu zastopali Jože Hribernik (na predlog SDS), Tino Mamić (NSi), dr. Vlado Mihelj (LDS), dr. Jernej Pikalo (SD) in dr. Jana Bezenšek (SLS). Z žrebom določeni štiriletni mandat bodo v programskem svetu imeli Boris Cipot (na predlog gledalke in poslušalke), dr. Stane Granda (Zavod za oživitvev civilne družbe), Tanja Kuštrin (društvo Zapisi Dornberk), dr. Gregor Pivec (Univerza v Mariboru), Tanja Lesničar Pučko (Društvo novinarjev Slovenije), Jože Snoj (Nova revija), dr. Ivan J. Štuhec (Zavod za oživitvev civilne družbe, društvo Mohorjeva družba) in Mito Trefalt (Športno društvo Brazde vzdržljivosti). Za dve leti so bili izvoljeni Alenčica Marija Bole Vrabec (na predlog Pokrajinske zveze društev upokojencev Gorenjske), Boris Grabrijan (Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije), Bine Matoh (na predlog gledalca in poslušalca), dr. Hubert Požarnik (društvo Pobuda za šolo po meri človeka, Društvo katoliških pedagogov in društvo Slovenski katoliški izobraženci), Jože Faganel (društvo Slovenski katoliški izobraženci in Teološka fakulteta), dr. Spomenka Hribar (Forum 21), Helena Kastelic Zupančič (Rdeči križ Slovenije) in Ivo Jakop (Gorniški klub Savinjske doline Luče). Od zaposlenih na RTV so bili izvoljeni Tom Zalaznik, Tatjana Pirc in Nataša Bolčina Žgavec.

V nadzornem svetu bodo politične stranke zastopali mag. Klemen Jaklič in Franc Orešnik (na predlog SDS), Nikola Damjanić (LDS), Tomaž Glažar (SNS) in Igor Šetinc (na predlog madžarske poslanke Marie Pozsonec). S strani vlade so bili v nadzorni svet imenovani dr. Janez Jerovšek, Janez Čadež, Matjaž Durjava in Sonja Heine. Zaposlene na RTV bosta zastopala Martin Žvelc in Rajko Gerič.

Koga moti Cerkev?

Med očitki opozicijskih poslancev se je znašel tudi očitke o tem, da ima Katoliška cerkev daleč največji vpliv v programskem svetu RTV, kar je poslanec NSi Alojz Sok zavrnil z obrazložitvijo, da okrog 70 odstotkov Slovencev pripada tej verski skupnosti. Dejansko Cerkev uradno zastopa le dr. Janez Gril, ki ga je na predlog Katoliške cerkve v programski svet imenoval predsednik države Janez Drnovšek. Od klerikov je bil za člana programskega sveta RTV izvoljen še dr. Ivan J. Štuhec, in sicer na predlog Zavoda za oživitvev civilne družbe, na predlog omenjene institucije je bil izvoljen tudi zgodovinar dr. Stane Granda. Zanimivo je, da je bil sopredlagatelj dr. Štuhca društvo Mohorjeva družba, medtem ko je bil direktor celjske Mohorjeve družbe Jože Faganel izvoljen na predlog Teološke fakultete in društva Slovenski katoliški izobraženci. Slednje je skupaj z društvom Pobuda za šolo po meri človeka in Društvom katoliških pedagogov uspešno predlagalo dr. Huberta Požarnika, ki je bil že član sveta RTV. Med vidnejše katoličane v programskem svetu bi lahko uvrstili tudi nekdanjega novinarja Ognjišča Tina Mamića, ki je bil izvoljen kot predstavnik političnih strank, in sicer na predlog NSi. Očitno je tolikšno število aktivnih katoličanov za opozicijo moteče, kar postavlja njihovo demokratično zavest pod vprašaj.

nega sveta RTV je pokazala, da opozicija v nobenem primeru ne bi bila zadovoljna, čeprav se je vladajoča stran morala odpovedati marsikateri kadrovski rešitvi. Bržkone opozicijsko tarnanje izhaja iz miselnosti, da avtonomne osebnosti očitno ne

obstajajo, ampak samo aparatčiki te ali one politične opcije – prav to miselnost pa je vseskozi gojil komunistični sistem. Opozicija torej pripisuje koaliciji miselni horizont, v katerem je v minulih letih vseskozi delovala sama. A to je že druga zgodba. ■

DOSJE INTEREUROPA

Zaradi nepravilnosti bo novo vodstvo bolela glava.

Intereuropa in Pavliha

2. del

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

V Intereuropi je veliko neznank in nedorečenih poslovnih odločitev. O nekaterih smo vprašali Jožeta Kranjca, nekdanjega predsednika uprave, odgovore pa smo poiskali tudi drugje. Podatki kažejo, da je nekdanje vodstvo naredilo kar precej

Vstop Slovenije v EU (1. maja 2004) je za špedicijska podjetja pomenil izziv in prilagajanje zahtevam na novem logističnem trgu. Temu se je morala prilagoditi predvsem družba Intereuropa, s čimer naj bi zmanjšala tveganja ob izgubi poslov, povezanih s špedicijskimi in carinskimi posli. Ko smo o tem, kaj so naredili za to, vprašali Jožeta Kranjca, nekdanjega predsednika uprave družbe (redni mandat mu je potekel konec preteklega leta, nato je postal vršilec dolžnosti do izbire novega predsednika), nam je odgovoril, da se je Intereuropa na vstop začela pripravljati

ti že pred več kot desetimi leti. Takoj ko so zaznali usmeritev političnega vodstva države in tudi razvojne nevarnosti in priložnosti, so jih analizirali in našli rešitve v razvoju novih logističnih storitev po meri kupcev. Ko smo Kranjca vprašali, katere nove produkte je Intereuropa

ponudila novemu logističnemu trgu, nam je poleg splošnega odgovora navedel, da novemu logističnemu trgu ponujajo transportne in logistične storitve, združene v različne pakete. Po naših podatkih pa Intereuropa (razen v primeru blagovne znamke Nestle – Zepter Sloveni-

ca) ne izpolnjuje strogih kriterijev kritičnih kontrolnih točk, saj na ravni koncerna nima razvite procesne analize za takšne produkte oziroma ni ustrezno tehnološko opremljena. Gledano v celoti Intereuropa informacijsko ni zmožna podpreti niti sledenja niti izvora blaga in pošiljk.

Prodajali premoženje, da so izboljšali poslovni izid.

Nerazumljivi prevzemi Intereuropa je s prevzemom nekaterih družb na eni strani povečevala svoj tržni delež, po drugi pa je češko družbo SPEKA spol spravila v stečaj, v mariborski filiali špedicije (nekdanja STTC, d. d., Maribor) pa prodaja logistične zmogljivosti; skladiščne

zmogljivosti prodaja tudi v celjski filiali špedicije in v Sežani. Ko smo za komentar o takšnih odločitvah uprave in o tem, ali ni šlo pri tem za slabo pripravljene odločitve pred nakupom ali prevzemom oziroma ali je šlo v zadnjem času celo za »reševanje« pozitivnega poslovnega izida družbe kot celote, vprašali Kranjca, nam je odvrnil, da je Intereuropa gradila potrebno logistično infrastrukturo z mrežo skladiščno-pretovornih terminolov, predvsem na V. in X. evropskem koridorju in na lokacijah, ki gravitirajo k njima. Mrežo so gradili z novogradnjami pa tudi s prevzemi, med drugim so prevzeli družbo STTC (M & MM1) Maribor. Po naših podatkih je imela družba STTC bistveno bolj razvite logistične funkcije kot Intereuropa in bistveno bolj izkoriščene skladiščne zmogljivosti ter terminalske storitve. Vendar pa je Intereuropa po prevzemu mariborske družbe začela z odprodajo njenih skladišč, kar je nerazumljivo dejanje in vodi k sklepu, da je s tem nekdanje vodstvo dejansko začelo reševati poslovne izide. V preteklih letih so prevzeli družbo STC Celje, družbo SPEKA v Pragi, a kot rečeno, je slednja zdaj v stečajju. To pa pomeni, da je Intereuropa češko družbo najprej kupila, nato pa jo spravila v stečaj. Kakšni so bili razlogi za to, je seveda neznanica, ki jo bo morala razrešiti nova uprava Intereurope.

Nerazumljive prodaje

Kranjc nam je priznal, da vzporedno izvajajo dezinvestiranje (to pomeni, da prodajajo svoje premoženje), vendar naj bi se to dogajalo le tam, kjer pisarniških ali skladiščnih prostorov zaradi lokacije in pomanjkanja blagovnega toka ni mogoče gospodarno izkoriščati, to pa naj bi bilo predvsem na obmejnih območjih. Zagotovil nam je, da prevzetih skladiščno-terminalske zmogljivosti v Mariboru in Celju niso prodali, razen manjšega zemljišča, ki ga niso mogli uporabiti za skladiščno-terminalske storitve. Šlo naj bi torej za načrtovano in nadzorovano dezinvestiranje. Ko smo te trditve preverjali, smo ugotovili, da Kranjc ni govoril resnice, saj je Intereuropa v Ma-

Jože Kranjc, prejšnji predsednik uprave

janj, velikokrat z več interesi in so vsebovale tudi kapitalski dobiček. Parkirišče v Mariboru je bilo za njihove logistične storitve neuporabno, zato so ga prodali po 60 evrov za kvadratni meter. Po naših podatkih ta Kranjčeva trditev ni točna. Parkirišče je Intereuropa šest mesecev pred prodajo opremila s sistemom prepoznavanja registrskih tablic tovornjakov, za kar je po naših podatkih porabila približno 50 milijonov tolarjev. Parkirišče je v tistem Mariboru, kjer je lociran BAUHAUS, ki je v neposredni bližini Intereuropinega parkiri-

ima s koncernom Robert Bosch sklenjeno generalno pogodbo za logistične storitve. Po informacijah naših virov pa je Robert BOSCH »odšel« zaradi pasivnosti Intereurope in zato, ker Intereuropa nima razvitih logističnih procesov, s katerimi bi lahko konkurirala na čedalje zahtevnejšem in konjunktornem trgu logističnih storitev. Edina tolažba je, da je prevzemniku posla Intereuropa »resen konkurent«, kot pravi Kranjc, kar je cinizem brez primere. Pri tem se je treba vprašati, zakaj je iz Intereurope odšlo Gorenje. Po izjavah vodilnih v tej

V Intereuropi je bil za družbo Gorenje zadolžen Anton Turk, izvršni direktor uprave, ki mu v več kot letu dni ni uspelo niti enkrat obiskati Gorenja.

riboru prodala edino skladišče, ki je bilo opremljeno z zapornico za tovornjake, skladiščne prostore pa je prodala tudi v Celju. Komentar ni potreben.

Prodaje pod ceno Po vsem tem smo Kranjca vprašali, ali je Intereuropa kot dober gospodar prodajala svoje logistične kapacitete po optimalni tržni ceni in kako komentira dejstvo, da se je za logistične storitve v Logatcu zanimal Robert BOSCH, vendar je pozneje odstopil od te namere. Kranjc nam je odgovoril, da jim je vse odvečne kapacitete uspelo prodati po tržnih cenah, ki so bile rezultat večmesečnih poga-

šča plačal 100 evrov za kvadratni meter kmetijskega zemljišča. Parkirišče Intereurope pa je bilo v celoti ograjeno in opremljeno s sistemom avtomatskih zapornic. Dodajmo, da gradbena zemljišča v Mariboru dosejajo ceno do 80 evrov za kvadratni meter.

Odšli veliki Kranjc pravi, da so se za logistične storitve v Logatcu pred časom res pogovarjali s koncernom Robert Bosch, a je slednji žal tik pred podpisom pogodbe odpovedal poslovno sodelovanje. Po njegovi oceni je do tega prišlo zaradi velikega pritiska evropskega globalnega logista, ki mu je Intereuropa resen tekmeec in

družbi v Sloveniji ni logista, ki bi lahko podprl njihove zahteve. Ob tem dodajmo, da je bil v Intereuropi za Gorenje zadolžen Anton Turk, izvršni direktor uprave, ki mu po naših informacijah več kot leto dni ni uspelo niti enkrat obiskati Gorenja, medtem ko je ta koncern Intereuropi ponujal možnost sovlaganja v logistični center v Celju. Intereuropo je poslovnost zapustil tudi Henkel.

Slab informacijski sistem Intereuropa naj bi imela tudi slab in nekonsistenten informacijski sistem, sestavljen iz več slabo povezanih segmentov. V družbi v tem času poteka projekt ISPRO, Intereuropa pa se je povezala z družbo wexLog (nekdanja Finamatica iz koncerna Parmalat). Glede na vloženi denar (4,2 milijona evrov) bi morali v Intereuropi pričakovati enovit in konsistenten informacijski sistem, vendar prav nasprotno sistem ne podpira lokacijskega upravljanja povezanih skladišč, kar je izjemno pomembno za sodelovanje v preskrbovalnih verigah. Kranjca smo vprašali, ali je Intereuropa k projektu ISPRO pristopila interdisciplinarno ter kako in po kakšni metodologiji je izvedla analizo obstoječega stanja, kakšna je bila zasnova informacijske rešitve in katere funkcionalnosti so prevladujoče

Intereuropa na vstop v EU ni bila pripravljena.

► v prihodnji informacijski rešitvi. Kranjc nam je odgovoril, da je obstoječi informacijski sistem v preteklosti zadovoljivo izpolnjeval uporabniške potrebe pri izvajanju del in nalog in bil tudi stroškovno učinkovit. Po naših podatkih je obstoječi sistem odvisen od družbe Razvoj, d. o. o., iz Kopra s samo dvema zaposlenima, in od družbe Infotrade, d. o. o. (lastnik je nekdanji direktor Intereurope, d. o. o., Edvard Be-

nih potreb. Sponzor projekta je bil Milan Jelenc, projektni vodja pa izvršni direktor Anton Turk.

Neresnice o ceni Ne glede na to, da prejšnja uprava ni želela ugrizniti v kisló jabolko organizacije, je projekt kljub vsemu začela. Tudi funkcionalnosti niso opredeljene. Sistem skladiščenja ni podprt. Prav tako ni podprt sistem SSCC. Kranjčev podatek o stroških projekta naj bi bil nere-

Gume naj bi bile prinesle izgubo.

Informacijsko igrakanje je Intereuropa samo v letih 2004 in 2005 stalo več kot 800 milijonov tolarjev letno, kar pomeni 1,7 milijarde tolarjev.

šlagič). Zanimivo pri tem je, da je Intereuropa odvisna od treh ali štirih programerjev, kar je seveda izredno veliko tveganje. Informacijsko igrakanje naj bi po naših podatkih samo v letih 2004 in 2005 Intereuropa stalo več kot 800 milijonov tolarjev letno, kar pomeni 1,7 milijarde tolarjev do- slej, v to pa ni všeta licenčnina za SAP. Kranjc nam je zatrdil, da so vse izvedli na podlagi ustreznih študij, na podlagi javnega mednarodnega razpisa pa je projekt skupina za ustreznega dobavitelja izbrala podjetje wexLog pogodbo pa naj bi bili podpisali po trdih pogajanjih. Zatrdil je, da je bila vrednost naložbe približno 2,4 milijona evrov. Načrtujejo tudi usposobitev lastnih strokovnjakov iz družbe Intereuropa IT. Po naših podatkih je bil navedeni projekt začel brez analize obstoječega stanja in opredelitve cilj-

sničen. Na spletnem portalu smo namreč zasledili, da je družba wexLog sredi decembra lani objavila podatek, da bo Intereuropa investirala v projekt ISPRO 4,2 milijona evrov in ne 2,4 milijona, kot nam je zatrdil Kranjc. Zanimiva je zgodba o družbi wexLog: »mednarodni razpis« (nanj se ni prijavila nobena slovenska informacijska družba) je bil izpeljan, ko wexLoga sploh še ni bilo! Posel je kljub opozorilom uglednih slovenskih strokovnjakov uprava družbe sklepala z družbo Finmatica, ki je bila v lasti koncerna Parmalat. Ob tem naši informatorji pravijo, da samo upajo lahko, da je družba wexLog upravičena do intelektualne lastnine iz Finmatice, saj bodo drugače velike težave. Intereuropa je bila za wexLog prvi kupec.

Izgubljen denar Intereuropa je z družbo PAAM Auto, d. d., sodelovala pri uvozu pnevmatik KUMHO. PAAM Auto kot generalni zastopnik za pnevmatike KUMHO je posel izgubil, Intereuropa pa menda v tem poslu ni dovolj dobro zavarovala svojih interesov. Ko smo o tem povprašali Kranjca, nam je dejal, da je imela družba svoje terjatve zavarovane s skladiščno in špeditersko zastavno pravico na pnevmatikah, kar ji je uspelo realizirati. Po naših podatkih Kranjčeve trditve niso točne, neplačanih naj bi ostalo 300 milijonov tolarjev terjatev, kar pomeni seveda izgubo za Intereuropa.

Kamenikova kislina Pred časom je v mariborski filiali špedicije »izginila« znatna količina očetne kisline, ki je osnova za proizvodnjo heroína, odpeljana pa je bila med delovnim časom. Kranjc nam je to potrdil in dejal, da je bilo izginotje anhidrid očetne kisline opaženo 6. aprila

2004 v popoldanskem času, to pa je potrdila tudi inventura. Sledila je prijava in nato policijska preiskava. O njenih izsledkih še niso prejeli informacij. Tako pravi Kranjc, po naših podatkih pa je bilo pri belem dnevu z viličarjem Intereurope v mariborski podružnici špedicije naloženih 850 kg omenjene očetne kisline. V skladišču nevarnih snovi jo je skladiščilo Okrožno sodišče iz Celja, kislina pa naj bi bila pripadala Kristjanu Kameniku! Vodstvo mariborske filiale (vodi jo Vinko Vindiš) naj bi bilo najprej sodelovalo z zasebnimi detektivi, šele nato naj bi bilo zadevo prijavilo policiji. Ob tem nekateri opozarjajo na razliko med datumom kraje in datumom prijave. Dodajmo, da gre za dragoceno snov, saj se iz tega derivata lahko pridobi tudi heroin, katerega vrednost je na črnem trgu izredno visoka. Ob tem je vprašljivo, kakšno varnostno politiko so vodili v Intereuropi, da je kislina lahko »izginila«, predvsem pa, kdo bo povrnil škodo, ki je s tem nastala. **D**

Dragi bralci, obveščamo vas o spremembah v programu Radia Ognjišče:

PONEDELJEK	8:10 Kateheza
	14:45 Iz katoliškega tiska
	16:00 Nič, nič
TOREK	11:30 Vesoljske novice
	14:45 Naš komentar
SREDA	8:10 Naravoslovne zanimivosti
	11:15 Kuhajmo s s. Nikolino
	14:45 Sredin pogled v svet
	18:15 Moja zgodba
ČETRTEK	8:10 Ljudska dediščina
	9:30 Vabilo na pot
	14:45 Komentar iz Družine
PETEK	16:30 Ob petkih pospravljamo podstrešje
	20.30 2.,4.,5. petek: Zakon, ki ga ni bilo

Vabimo vas k ogledu celotnega programa na spletni strani
<http://radio.ognjisce.si/spored/>

RADIO OGNJIŠČE

Objava o poslu z družbo wexLOG

Evropski biki so si vzeli premor

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

Prejšnji teden je na ameriški borzi padla še ena meja. Zaostrovanje odnosov med Iranom in mednarodno skupnostjo ter nemiri v Nigeriji zvišujejo ceno nafte.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 13.01. 2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 16.1.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 BASF	Nemčija	DAX 30	EUR	70	59,02	62,63	6,12	1.050.062
2 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12,26	14,07	14,76	1.149.499
3 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10,06	9,1	-9,54	948.781
4 Safenet	Amerika	NYQ	USD	170	33,65	33	-1,93	1.115.156
5 Pfizer	Amerika	NYQ	USD	251	22,79	24,67	8,25	1.230.880
6 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26,37	25,79	-2,20	979.168
7 China Life	Honk Kong	HKG	HKD	5176	7,4	7,6	2,70	1.026.908
8 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7,69	7,69	0,00	998.298
9 Zijin mining	Honk Kong	HKG	HKD	9885	3,875	3,875	0,00	999.936

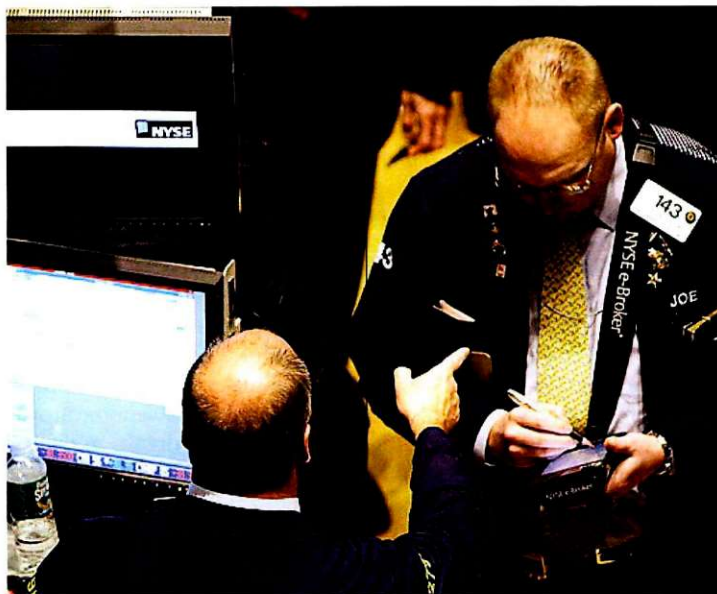
Denar v SIT 1.509.550 • Skupaj 11.008.238

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10.023.326 • Vrednost portfelja 13.01.2006 → 11.008.238 • Donosnost portfelja v odstotkih → 9,83 • Donos portfelja v SIT → 984.912

EUR → 239,516 • USD → 198,78 • HKD → 26,105

Ameriški indeks Dow Jones je minuli teden prvič po štirih letih in pol presegel mejo 11.000 točk. Indeks tehnoloških delnic Nasdaq pa je konec tedna dosegel vrednost 2.317,04 točke. Analitiki ocenjujejo, da je obdobje konsolidacije, ki smo ji bili priče pretekli teden, pozitivno za morebitno nadaljnjo rast ameriških borznih indeksov. Investitorji so ta teden predvsem unovčevali dobičke, saj se s torkom nadaljuje objava rezultatov večjih ameriških podjetij. Prva sta rezultate objavila Alcoa in Genentech, ki nista v popolnosti izpolnila pričakovanj investorjev. »Uro resnice« lahko pričakujemo v torek, ko bodo rezultate objavili veliki, kot so Intel, IBM in Yahoo, in ko bomo lahko videli, kako uspešni so, v četrtek pa bo svojo moč ali nemoč pokazalo še gospodarstvo, saj bodo objavljeni rezultati industrijske produktivnosti in indeks maloprodajnih cen.

Japonski indeks Nikkei 225 je prejšnji teden znova dosegel najvišjo vrednost po septembru 2000. Tokrat je nova rekordna vrednost indeksa 16.454 točk. Nemški Dax

je po koncu petkovega trgovanja vreden 5.531 točk, k več kot enodstotnemu padcu sta v petek pripomogla Allianz in Siemens, ki sta si po mnenju nekaterih analitikov prisluzila nižanje ocen. Francoski CAC 40 je, gledano na tedenski ravni, po več kot šestih tednih izgubil vrednost, francoski Telekom je namreč objavil opozorilo, ki je zadevalo prihodke in marže, kar je botrova-

lo desetodstotnemu padcu tečajev delnice na tedenski ravni. Poleg tega z rezultati niso pozitivno presenetili pri SAP in Carrefourju. Dogodki prejšnjega tedna pa so pokazali, kaj lahko pričakujemo v Evropi v naslednjih tednih; pozitivni rezultati bodo minimalno nagrajeni, medtem ko za podjetja, ki ne bodo pozitivno presenetila, lahko pričakujemo manjši popravek cene.

Iran in Nigerija dražita nafto

Znova se na naslovnice vrača cena nafte. V petek je bilo namreč treba za sodček v New Yorku odšteti 63,92 dolarja, za brent pa 62,26 dolarja. Za rast je tokrat kriv Iran, ki mu grozijo sankcije Združenih narodov, kar pomeni, da bi se lahko za nekaj časa zaprla »pipica« četrtega največjega proizvajalca nafte na svetu. Če k temu prištejemo še izgredo v Nigeriji, potem bo pri cenah nafte v prihodnje znova vroče.

Naš portfelj se je tokrat gibal skupaj s svetovnimi indeksi, donosnost tako sedaj znaša 9,83 odstotka, donos pa 984.912 SIT. Glede na nevarnost popravka, ki grozi evropskim delnicam, smo se odločili in realizirali dobiček pri Continentalu (13,67 odstotka) in Allianz (8,78 odstotka). Glede na zaplete okoli črnega zlata lahko pričakujemo, da se bo dražilo tudi pravo zlato, čeprav je v zadnjih štirih mesecih pridobilo že 24 odstotkov. Glede na to smo se odločili, da bomo poskušali biti del te zgodbe in bomo kupili Zijin Mining Group. Omenjeno kitajsko podjetje se ukvarja s kopom, odkrivanjem, proizvodnjo in prodajo zlata in mineralov. ■

Vzajemna povzroča preglavice

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven, I. Herak/Finance

Vzajemna s predsednikom uprave Markom Jakličem je povzročila toliko zapletov kot že dolgo nihče v tej državi in si nabrala veliko grehov. Bo vladi in pristojnim organom uspelo Jakliča ustaviti?

Vzajemna je že z oglaševalsko kampanjo, ko nas je bombardirala z »obvestili« o lastniških deležih, ki naj bi pripadli vsakemu zavarovancu po preoblikovanju v delniško družbo, dvignila veliko prahu in požela veliko neodobravanje. Vendar je bila agresivna oglaševalska akcija, kot kaže, le kaplja v morje vseh grehov, ki si jih je v tem času nabrala Vzajemna z Markom Jakličem na čelu.

Jakličevi grehi Agencija za zavarovalni nadzor (AZN) je vzela pod drobnogled prav slednjega. Očita mu štiri kršitve zakonodaje. Prvi očitek se nanaša na obvestila zavarovancem. Senat v odločbi ne navaja natančno, katera določila so bila kršena, zato

lahko samo domnevamo, da je pri obvestilih formalnopravno najspornejše to, da je Jaklič zavarovancem obljubljal delitev varnostnih rezerv zavarovalnice, ki so po zakonu namenjene pokritju izgub iz poslovanja. Drugi očitek je, da Vzajemna obvestil ni poslala več kot 72.000 zavarovancem – predvsem vojnim veteranom in vojnim invalidom ter drugim, ki jim dopolnilno zdravstveno zavarovanje plačuje država. Senat agencije je ugotovil, da Vzajemna tem zavarovancem ni ponudila pravične prilagoditve pogodbenega razmerja, čeprav ji tako nalaga zakon. Tretja očitana kršitev je, da je Vzajemna 29. novembra 2005 ministrstvu za delo (ki plačuje zavarovanje omenjenim 72.000 zavarovancem) poslala odpoved

pogodb za te zavarovance (verjetno zaradi tega, ker z njimi nima dobička). Senat trdi, da je dopolnilno zdravstveno zavarovanje javni interes države in del socialne varnosti. Vzajemna naj bi bila zato z odpovedjo zavarovanja vojnim veteranom in invalidom kršila zakonske določbe, po katerih država zagotavlja enako obravnavo zavarovancev ne glede na starost, spol in zdravstveno stanje. Četrto kršitev naj bi bila Vzajemna zgrešila s tem, da obvestilu, ki ga je poslala zavarovancem, ni priložila zakonsko zahtevanega povratnega pisma, s katerim bi zavarovanec lahko razdril zavarovalno pogodbo. Vzajemna je zavarovancem sicer poslala obrazec, a brez pisemske ovojnice, s katero bi lahko zavarovalnici vrnilo obrazec. Omeniti

velja, da so nekateri zavarovanci na dom v zadnjih tednih prejeli še eno pošiljko o morebitni vrnitvi k Vzajemni s priloženo izjavo za pristop in tokrat – nepričakovano – tudi plačano poštnino.

Kdo je zrušil Franceta Arharja?

Agencija za zavarovalni nadzor je konec lanskega leta proti predsedniku uprave Vzajemne Marku Jakliču začela postopek za odvzem licence. Jaklič trdi, da so obtožbe, ki ga bremenijo, neutemeljene. AZN se mora odločiti do 30. januarja. Če bo Jaklič izgubil licenco, napoveduje pritožbo na vrhovno sodišče, nadzorni svet pa ga mora po zavarovalniškem zakonu razrešiti, ko je odločba AZN pravomočna, to je, če in ko Jakličevo pritožbo zavrne vrhovno sodišče. Upošteva dolgotrajnost sodnih postopkov se lahko vse skupaj precej zavleče. Na tem mestu dodajmo, naj bi bil Marka Jakliča za predsednika uprave ustoličil Bojan Petan oziroma nekdanji t. i. posavski lobi LDS. Petan je lani odstopil kot predsednik nadzornega sveta Vzajemne, vendar je Branko Pavlin (predsednik uprave Dnevnika, kjer ima Bojan Petan glavno besedo) še vedno predsednik skupščine Vzajemne. Po nekaterih namigih naj bi bil sedanjí predsednik uprave bistveno pripomogel k odhodu Franceta Arharja z vodilnega položaja Vzajemne in k javni objavi podatkov o višini plače, ki so pomagali zrušiti Arharjevo kandidaturo na zadnjih volitvah za predsednika države.

Blížajoča se skupščina Odločitev Vzajemne zdravstvene zavarovalnice, da se preoblikuje v delniško družbo, je lani decembra sprejel njen nadzorni svet. V gradivu skupščine, sklicane za 1. februar, uprava Vzajemne in nadzorni svet pod vodstvom Darinke Virant razkrivata strategijo in del načrtov z zavarovalnico kot delniško družbo. V predlaganem statutu Vzajemne kot delniške družbe je opredeljena med drugim omejitev prenosljivosti delnic. Za prenos je, kot piše, potrebno dovoljenje uprave, če imetnik pridobi sedemodstotni delež v osnovnem kapitalu. Uprava bo torej lahko sama izbirala sebi všečne lastnike. Vzajemna bi ponujala tudi življenjska, nezgodna in nadstandardna zdravstvena zavarovanja, registrirana pa bi bila tudi za dejavnost pokojninskih skladov. Če skorajšnje skupščine Vzajemne ne bosta preprečila vlada ali AZN, bo 33 zastopnikov več kot milijona članov na njej poleg sklepa o preoblikovanju v delniško družbo

Kako dolgo bo Marko Jaklič še vodil Vzajemno?

Jakliča naj bi bil ustoličil Bojan Petan.

Je Jurij Gorišek predolgo okleval?

sprejemalo dva statuta. Najprej novi statut delniške družbe, nato pa še popravke sedanjega statuta, ki jih zahteva lanski zdravstveni zakon (zlasti sestavo skupščine v skladu s sestavo zavarovancev in pravilnik o volitvah). Prvi statut bo tako »povozil« drugoga. Če bo izglasovano vse troje, se bo Vzajemna pravzaprav izognila zakonskim zahtevam, saj volitve po novem ne bi bile nikoli izpeljane, ker bi bila Vzajemna prej delniška družba. Zgodba pa naj bi se končala s pridobitvijo soglasja Agencije za zavarovalni nadzor. Glede na vse očitane kršitve je težko reči, ali bi Vzajemna dobila soglasje AZN. Čeprav je bilo mogoče po drugi strani v zadnjem času slišati namige, da je AZN, ki jo že dolga leta vodi Jurij Gorišek,

vse predolgo molče spremljala ravnanje Marka Jakliča.

Ukrepi ministra Bručana Minister za zdravje Andrej Bručan je na seji vlade pretekli teden predlagal sprejetje novele zakona o zdravstvenem varstvu po nujnem postopku. Po njegovih besedah javni interes in interes več kot milijona zavarovancev zahteva, da se preoblikovanje Vzajemne takoj ustavi. Za zavarovance bi bilo gotovo najbolje, da Vzajemna ostane neprofitna ustanova, ki deluje v interesu čim nižjih cen zavarovanj za člane in ne čim višjih dobičkov za lastnike (kar mora početi delniška družba). Vendar je Bručan predlog zaradi premajhne podpore med ministri najprej začasno zamrznil. Kot je na tiskovni konferenci po-

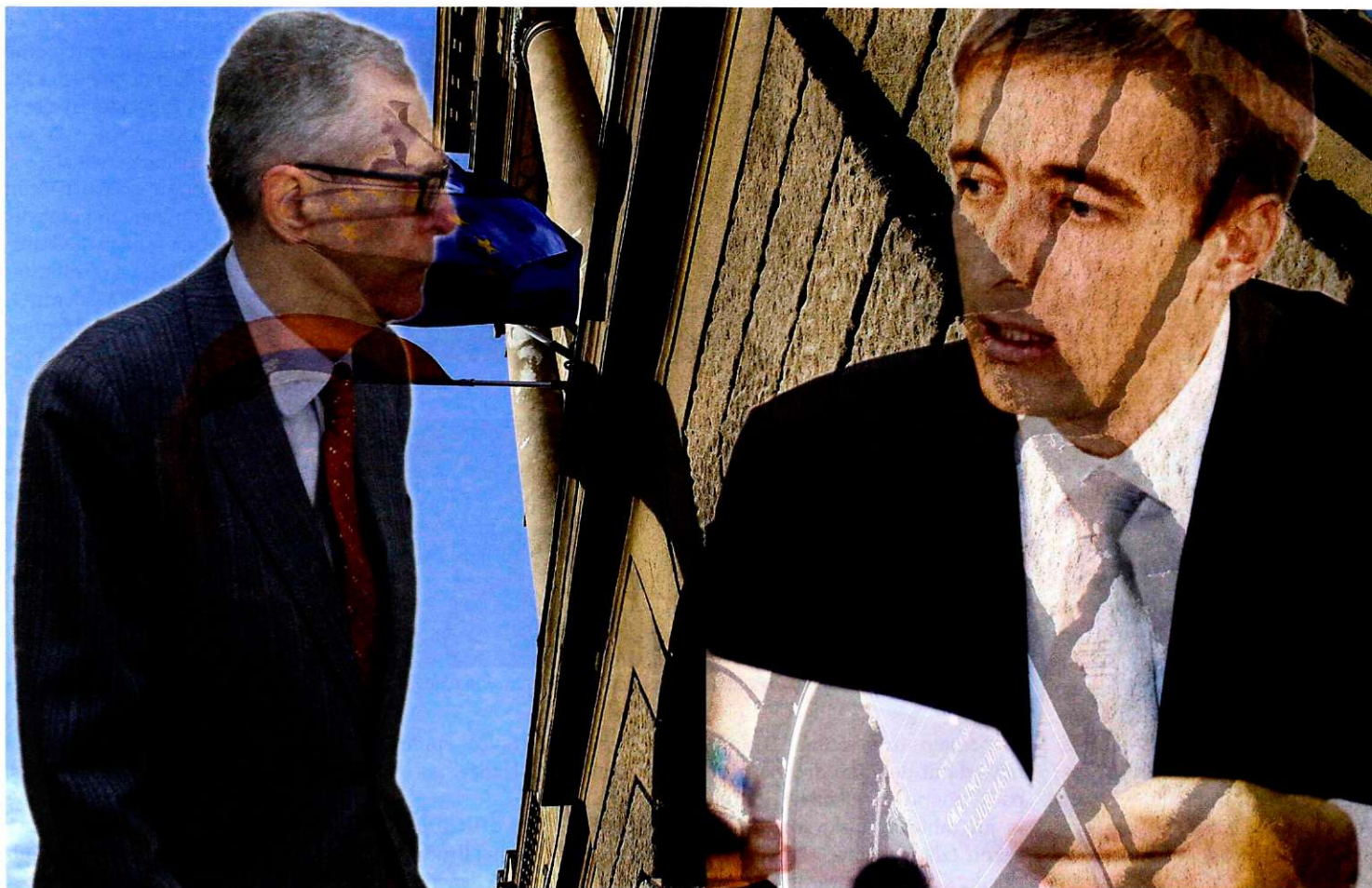
jasnil Bručan, se je za dopolnitev predlaganih zakonskih sprememb odločil na podlagi razprave na seji vlade, kjer so prevladovali predvsem pomisleki pravne narave. Nejasnosti in dileme, na katere je opozorila razprava, pa naj bi v čim krajšem času razčistili in popravili. Izkazalo se je, da je bila »med drugim sporna točka o takojšnji ustavitvi preoblikovanja Vzajemne«. Očitno so torej lobisti Vzajemne s svojimi argumenti uspešno prepričali kar nekaj članov vlade.

V ponedeljek je ministru Andreju Bručanu z nekoliko blažjim in okrnjenim besedilom le uspelo prepričati ministrski zbor. Vlada je novelo zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju potrdila na dopisni seji in jo poslala v nujni postopek sprejemanja v parlamentu. Besedilo novele določa, da se bo preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo uredilo s posebnim zakonom. Ta mora biti sprejet najpozneje v letu dni po uveljavitvi novele. Vendar ni več izrecno zapisano, da se do uveljavitve posebnega zakona preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo ustavi. O preoblikovanju družbe bodo odločili neposredno (in ne prek peščičice zastopnikov) zavarovanci Vzajemne. Odločitev bo sprejeta, če se bo za preoblikovanje pisno odločilo najmanj tri četrtine članov družbe, ki bodo imeli na dan uveljavitve sklenjeno dopolnilno zavarovanje. Poleg tega predlog določa, da mora Vzajemna nove volitve v skupščino zastopnikov izvesti najpozneje do 1. maja letos. Ministrstvo za zdravje bo preučilo, ali bo postopek preoblikovanja Vzajemne v delniško družbo mogoče ustaviti prek AZN.

Tik pred vložitvijo na vladi potrjenega besedila v državni zbor je v torek zjutraj zadevo močno zapletel poslanec SNS Zmago Jelinčič. Deset minut pred vlado je v parlamentarni postopek vložil svoj predlog, ki podpira preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo. Čeprav Jelinčič to zanika, je po-tezu verjetno izpeljal v dogovoru z Vzajemno. Državni zbor bo tako najverjetneje moral najprej odločiti o Jelinčičevem predlogu. Marko Jaklič je s tem pridobil dragoceni čas, ki mu morebiti lahko celo omogoči izpeljavo tako zelenega preoblikovanja in ohranitev stolčka. Ampak zgodba s tem še zdaleč ni končana. **D**

Vzajemna je odpovedala pogodbe vojnim veteranom in invalidom.

Kandidat s pomanjkljivimi izkušnjami

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Aleš Zalar od začetka leta ni več predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani. Odločitev je sprejel minister za pravosodje Lovro Šturm, ki njegove kandidature ni potrdil zaradi pomanjkanja sodniških izkušenj.

Minister je takšno odločitev sprejel zaradi velike intenzivnosti dela pri izvajanju programa Lukenda, ki je eden njegovih najpomembnejših ciljev in predvideva odpravo sodnih zaostankov do leta 2010. Zalarjevo potrditev je zavrnil zaradi njegovega pomanjkanja sodniških izkušenj z vodenjem glavnih obravnav. Na ministrstvu so nam dejali, da minister Šturm zadeve za zdaj ne bo komentiral, pripravljajo pa obsežno pritožbo na odločitev Upravnega sodišča RS, ki je odpravilo ministrovo odločbo o Zalarjevem imenovanju. Trenja med njima pa se že selijo tudi na avtorstvo nekaterih idej v projektu Lukenda, saj Zalar

obtožuje Šturma, da je prekopal njegove ideje, ki naj bi jih bil predložil ob prvi kandidaturi za predsednika okrožnega sodišča lani poleti, Šturm oziroma ministrstvo pa to odločno zanika.

Kdo je Aleš Zalar? Profesionalna pot Aleša Zalarja vse do mesta predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani je zelo zanimiva. S komaj 28 leti je bil izvoljen za sodniško funkcijo, tri mesece kasneje, to je bilo leta 1988, pa je prevzel vodenje Temelnjega sodišča v Domžalah. Leta 1991 je najprej kot v. d., nato pa tudi kot izvoljeni predsednik prevzel vodenje ljubljanskega temeljnega sodišča, ki se je kasneje pre-

oblikovalo v okrožno sodišče. Tudi po preoblikovanju je Zalar ostal na položaju predsednika vse do konca lanskega leta, čeprav ga je sodni svet večkrat zavrnil kot neprimerne kandidata za predsednika. Zalar se je na te zavrnitve pritoževal na Vrhovno sodišče RS in tožbe dobil, v drugačnih sestavah sodnega sveta (takšnih, v katerih ni bilo njegovih nasprotnikov) pa je bil nato potrjen za predsednika. Zalar je tako formalno opravljal sodniško funkcijo le tri mesece. V intervjuju za Mladino je pomanjkanje sodniških izkušenj, ki mu ga očita Šturm, komentiral z besedami: »Seveda imam dolgoletne, 15-letne sodniške

izkušnje. Trditvi, da nimam dolgoletnih sodniških izkušenj, je dodal odstavek (minister Šturm, op. av.), da nimam izkušenj z vodenjem glavnih obravnav. Tu gre za situacijo, kjer obrazložitev diši

Minister Šturm zavrnil Zalarja.

po diskriminaciji. Na sodiščih imamo namreč vrsto sodnikov, ki sodijo, vendar ne na glavnih obravnavah – tako pač določajo procesni predpisi. Preiskovalni sodniki, registrski sodniki, nekateri nepravdni sodniki ali izvršilni sodniki ne vodijo glavnih obravnav.« Zalarjevo interpretacijo torej lahko razumemo tudi tako, da je vsak sodnik ne glede na staž, izkušnje pri sojenju in podobno primeren kandidat za predsednika okrožnega sodišča. Znano je tudi, da je Zalar politično blizu predvsem LDS, kar nam pojasnjuje, zakaj se je kljub velikim zaostankom in nezadovoljstvu delavcev na »njegovem« sodišču v času prejšnjih vlad toliko časa obdržal na položaju predsednika. Leta 2000 naj bi bil celo kandidat takratnega premierja Drnovška za ministra za pravosodje. To se mu ni izšlo, saj je Drnovškova vlada padla in jo je zamenjala Bajukova.

Aleš Zalar je med drugim leta 2003 kot predsednik Slovenskega sodniškega društva pisal ostro pismo takratnemu ministru za pravosodje, v katerem je izrazil svoje začudenje in ogorčenje zaradi ocene stanja v našem sodstvu, ki ga je podal nemški sodnik in takratni sodelavec ministrstva Norman Manfred Doukoff. Doukoff je namreč v svoji ostri oceni stanja v našem sodstvu med drugim poudaril, da »gre slovenskim sodnikom tako kot v večini drugih držav predvsem za ohranjanje njihovih privilegijev in materialnega položaja«. Zalar je v pismu uporabil oster ton in delovanje sodnikov v Sloveniji ocenil kot primerno, saj naj zaradi nizkih plač bolje niti ne bi mogli delati. Zalar je znan tudi po velikem številu službenih potovanj, sodišče mu je zanje v štirih letih izplačalo skoraj 13 milijonov tolarjev stroškov. Na sodišču so nam postregli s podatkom, da je bil Zalar v letu 2005 službeno odsoten 27 delovnih dni. Kot okrožni sodnik pa po novem prejema plačo v višini 706.648,32 tolarja.

Razmere na okrožnem sodišču so slabe tudi na drugih področjih; po naših informacijah je veliko nezadovoljstva predvsem pri administrativnem osebju,

Aleš Zalar naj ne bi imel dovolj sodniških izkušenj.

velikokrat se zgodi, da se izgubijo ali založijo sodni spisi ali povratnice vročenih poštinih pošilk, zaradi česar morajo včasih preložiti obravnave. Na sodišču se na splošno ukvarjajo z veliko fluktuacijo kadrov na vseh področjih, kar so nam potrdili tudi sami. »Na Okrožnem sodišču v Ljubljani je nadpovprečna fluktuacija sodnikov. Okrožno sodišče ima tudi težave s pomanjkanjem strokovnih sodelavcev ter povečano odsotnostjo zaradi bolniških in porodniških dopustov«. Fluktuacija pa ni velika samo pri sodniških kadrih, ampak tudi pri drugih skupinah delavcev, govori se o nekakšnem tihem protestiranju, predvsem zaradi Zalarjevega ukvarjanja z zunanjimi dejavnostmi, medtem ko je notranje delovanje na sodišču zanemarjal.

Kriteriji v pristojnosti ministra

Za mnenje smo zaprosili tudi pravnega strokovnjaka prof. dr. Rajka Pirnata. O zapletu ob neimenovanju predsednika pravi: »Zakon ne določa posebnih pogojev za imenovanje predsednika sodišča

in kriteriji, na podlagi katerih minister sprejme odločitev o imenovanju predsednika, so v polju njegove proste presoje, pri čemer pa morajo seveda biti razumni in v stvarni povezavi z vodenjem sodišča. Kriterij vodenja glavnih obravnav do sedaj ni bil uporabljen kot kriterij za imenovanje predsednika sodišča, ni pa mogoče reči, da bi bil nerazumen in ne bi bil v povezavi z vodenjem sodišča.«

Vprašanje, ali ima minister pravico zavrniti imenovanje predsednika okrožnega sodišča, smo postavili tudi poslanci NSi Mojci Kucler-Dolinar, predsednici odbora DZ RS za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje. Kucler-Dolinarjeva meni, da minister ima to pravico. »V nasprotnem primeru bi bil porušen sistem zavor in ravnesij kot sestavni del delitve oblasti, ki mora funkcionirati v smislu odločbe ustavnega sodišča tudi v razmerju med izvršilno in sodno vejo oblasti, v konkretnem primeru med ministrom in sodnim svetom.« O tem, ali mora predsednik imeti izkušnje z vodenjem glavnih obravnav, pa pravi: »Seveda so izkušnje koristne. Pogosto pa so tudi eden od pogojev, ki pripomore k večji avtoriteti vodje, v pozitivnem smislu mislim.«

Redkobesedni odvetniki Očitno je odgovarjanje na vprašanja, ki so povezana z delom in sodnimi zaostanki na Okrožnem sodišču v Ljubljani, velik tabu tudi med odvetniki. Poklicali smo jih več in večinoma se strinjajo, da so sodni zaostanki pretirano dolgi, poteka dela na okrožnem sodišču pa ni hotel nihče komentirati.

Pravijo le, da nimajo slabih izkušenj z okrožnim sodiščem. Tudi o Alešu Zalarju ni želel govoriti nihče, zazdela pa se nam je, da se odvetniki bojijo za svoj status in ugled pri sodnikih na okrožnem sodišču; izgovarjali so se tudi na navzkrižje interesov, ki bi ga lahko ustvarili s svojimi komentarji. Nenavadno se zdi, da odvetniki ne verjamejo v pravično sojenje oz. se bojijo zameriti sodnikom; če bi verjeli v pravično sojenje, jim ne bi smelo biti težko na glas komentirati najnovejših zapletov okrog sodišča in imenovanja njegovega predsednika.

O tem si je upal odkrito govoriti le odvetnik Jože Ilc, državni svetnik. O sporu je dejal, da se strinja z ministrovo odločitvijo, saj meni, da »je odločitev ministra vsebinsko pravilna, saj poskuša vplivati in sooblikovati učinkovito sodno upravo, ki jo predstavlja tudi predsednik sodišča«. Na vprašanje, kako ocenjuje stanje na ljubljanskem okrožnem sodišču, pa je odgovoril: »Stanje in zaostanki so obupni, koliko je kriv sam gospod Zalar, težko rečem, kajti dejstvo je, da je ves način, če govorim za civilne postopke, nemogoč, ker se stvari po nepotrebnem komplicirajo. Pod krinko človekovih pravic se izživlja na formalnostih, ki so zame neživljenjske. Stvari se samo zapletajo in jemljejo dragocen čas.« Na vprašanje, ali mora imeti predsednik tudi izkušnje s sojenjem na glavnih obravnavah, je Ilc dejal: »Zame je predsednik okrožnega sodišča prvi, in če je prvi, mora dajati navodila, zaslonbo in utemeljiti tudi kritiko. Predsednik zame ni samo administrator, ampak mora imeti izkušnje upravljanja, mora usmerjati v postopkih in ne glede na to, da so sodniki neodvisni, bi moral, če bi ga kdo vprašal, znati tudi pravnovsebinsko usmeriti zadevo, ne da bi vplival na odločitev, ampak bi samo pravnostrokovno podal predlog rešitve. Če pa se pojavljajo napake, bi moral nanje opozoriti. Minister si torej mora prizadevati, da bo predsednik dober, predsednik absolutno mora imeti izkušnje s sojenjem na prvi stopnji in gospod Zalar jih po mojih izkušnjah pač nima.« ■

Državni svetnik in odvetnik Jože Ilc

Projekt potniški center zastal

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Graditev novega potniškega centra v Ljubljani se čedalje bolj zapleta. Za odločitev v zvezi s pritožbo neizbranega strateškega partnerja, nemškega ECE, se bo državna revizijska komisija obrnila na Luksemburg.

O(ne)spornosti izbire strateškega partnerja se bo državna revizijska komisija odločila po razsodbi evropskega sodišča v Luksemburgu. Poteza komisije je povzročila razočaranje tako med potencialnimi strateškimi partnerji kot v projektne svestu, ki ga vodi ljubljanska županja Danica Simšič. Omenjeni sklep je komisija poslala odvetnikom slovenskih partnerjev (Mestne občine Ljubljana in Slovenskih železnic) in podjetjema TriGranit in ECE (prvo je bilo izbrano za strateškega partnerja, drugo pa se je na to odločitev pritožilo). Ali je razočaranje domačih in tujih partnerjev upravičeno oziroma ali je komisija storila pravi korak, bo pokazal čas. Za zdaj pa kaže, da se bo projekt ustavil vsaj za dve leti.

Pritožba ECE Novi potniški center v prestolnici je projekt velikih

razsežnosti. Stal naj bi na območju sedanje glavne železniške postaje v Ljubljani, in sicer na površini 200.000 kvadratnih metrov, njegova vrednost pa naj bi bila okoli 200 milijonov evrov. Na območju med Dunajsko, Vilharjevo, Šmartinsko in Masarykovo cesto naj bi poleg nove železniške in avtobusne postaje zrasli nakupovalno središče, kongresni center, hotel ipd. Domači partnerji v projektu so Holding Slovenske železnice, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija RS za železniški promet, skupaj pa naj bi iz kroga kompetentnih evropskih podjetij izbrali še enega tujega strateškega partnerja.

Na tako imenovano povabilo k izrazitvi zanimanja za strateško partnerstvo in kapitalsko udeležbo se je prijavilo skoraj deset družb, v ožji izbor pa so prišle tri: nizozemska AM, nemška ECE

in madžarsko-kanadska družba TriGranit. Oktobra lani je bil za najboljšega strateškega partnerja izbran slednji, to pa je družbo ECE tako razočaralo, da je poslala uradni zahtevek za revizijo postopka. Po prepričanju predstavnika podjetja Jensa Hintzeja so bila pri projektu Potniški center Ljubljana (PCL) kršena določila zakona o javnih naročilih. V zahtevku za revizijo ECE navaja,

da je šlo pri iskanju strateškega partnerstva pravzaprav za koncesijo graditve in oddajo storitev, povezanih z graditvijo, zato bi naročnik moral upoštevati določila omenjenega zakona. Ponudba namreč ni bila objavljena v uradnem glasilu Evropske unije ali Republike Slovenije (ni bilo javnega razpisa), ampak le v dveh časnikih (Delo in Financial Times) kot povabilo k strateškemu partnerstvu. Meni tudi, da naročniki niso vnaprej predstavili objektivnih meril za izbor najugodnejšega ponudnika. Huda kršitev določil je bila po Hintzejevem mnenju tudi to, da so morali končne ponudbe oddati do 17. junija, potem pa so dobili še pisma, da lahko ponudbe spremenijo ali popravijo. Pojasnila, kako lahko to storijo, so prejeli 5. oktobra, popravljene ponudbe pa so morali oddati do 11. oktobra (določilo o javnih naročilih pa predvideva, da rok ne sme biti krajši od 52 dni).

Nova direktiva Komisija bo evropsko sodišče torej povprašala o tem, ali si lahko objavo povpraševanja razlaga kot "javno naročilo gradnje" in ali ne gre morda za "koncesijo javne gradnje" oziroma oddajo la-

Maketa novega potniškega centra Ljubljana

stnega zemljišča v upravljanje in graditev. Predsednik državne revizijske komisije Aleksij Mužina nam je dejal, da je temeljno vprašanje odplačnost razmerja: "ECE v postopku varuje svoje interese, mi pa moramo tu odločati o vsebinskih vprašanjih. In temeljno vprašanje je, ali lahko to, da se gradi neka infrastruktura in nekdo razpolaga z velikimi površinami, plačila pa ne predvideva oziroma se predvideva le neko morebitno plačilo v prihodnosti, štejemo kot odplačnost ali ne."

Ljubljanska županja Danica Simšič trdi, da so se o zakonitosti objave povpraševanja

Ljubljanska županja Danica Simšič

in ne iščeta izvajalca gradbenih del. Gre le za iskanje strateškega partnerja, s katerim bi ustanovili mešano družbo in skupaj uresničili 200 milijonov evrov vreden projekt. Šele ko bo družba iskala izvajalca del, bo potreben javni razpis in upoštevanje zakona o javnih naročilih," je dejal vodja projektne skupine PCL Kazimir Pregl.

Predsednik komisije Aleksij Mužina

Čeprav naj bi se postopek zavlekel za dve leti, je vendarle pomembneje, da se vsem ponudnikom zagotovijo enakovredni pogoji.

pozanimali v drugih državah EU: "Vse članice EU morajo do konca januarja sprejeti novo direktivo, ki zelo jasno opredeljuje, da tovrstni postopki (zasebno-javno partnerstvo) ne podležejo pravilom javnega naročanja. Nekatere evropske države že dolgo delajo po tej direktivi in zelo uspešno izvajajo najrazličnejše projekte." Glede pritožbe ECE, da za dopolnitev ponudb ni bilo dovolj časa, pa je dodala, da projektne svetu nikoli ni bila podana informacija, da je za dopolnitev ponudb premalo časa. "Če bi želeli še kak teden ali 14 dni, projektne svet s tem ne bi imel nobenih težav, to, kar pa se zdaj dogaja, bo projekt še dodatno zavleklo."

"Ne MOL ne SŽ namreč ničesar ne prodajata, ne kupujeta

Še dve leti? Skratka, če ne bo dogovora med strateškimi partnerji, bo treba počakati na odgovor evropskega sodišča. Če bo to odločilo, da je šlo pri objavi povpraševanja za naročilo graditve, bo revizijska komisija ugodila zahtevi ECE in postopek bo vrnjen na začetek, slovenski partnerji pa bodo morali spremeniti vsebino ponudbe oziroma objaviti javni razpis. Ta je namreč za izbiro izvajalca gradbenih del potreben po zakonu o javnih naročilih. Čeprav naj bi se postopek zaradi tega zavlekel za najmanj dve leti, je vendarle pomembneje, da se vsem ponudnikom zagotovijo enakovredni pogoji. Nekateri viri pa zaradi neobjave razpisa že namigujejo na kršenje zakona o javnih financah. A to je že druga zgodba. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija
s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Optante vlada zavaja

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se s predsednikom dežele Furlanije – Julijske krajine Riccardom Illyjem, dolgoletnim tržaškim županom in dedičem enega največjih proizvajalcev kave.

Deželna vlada FJK je lani pripravila poseben zaščitni zakon za slovensko manjšino. Je bil razlog v nezadovoljstvu z obstoječim državnim zakonom?

Naša dežela ima poseben statut prav zaradi navzočnosti slovenske manjšine. V njem niso izrecno navedene jezikovne manjšine, a v nekem členu je rečeno, da imajo vsi državljani v deželi ne glede na jezik enako dostojanstvo in enake pravice. Osebo sem si kot tržaški župan leta 2001 odločno prizadeval za to, da bi zaščitni zakon končno sprejeli. Le nekaj tednov pred razpustitvijo obeh zbornic sem šel na pogovor k predsedniku senata Nicolu Mancinu, da bi mu predstavil to zahtevo, in mu dejal, da če zakon ne bo sprejet tedaj, verjetno ne bo sprejet še več let. Kar se je potem zgodilo, potrjuje, da sem imel prav. Mancinu sem dejal, da je zaščitni zakon, čeprav razumem, da ima senat v postopku mnogo drugih zakonov, med prednostnimi.

Opozicija, posebej Giulio Cember, je v senatu predstavila približno tisoč dopolnil. Zakon je bil na koncu sprejet, potem pa je z volitvami leta 2001 prišlo do menjave vlade, in kot smo žal lahko pričakovali, se zakon skoraj v celoti ne izvaja. Prav nič nismo zadovoljni z dosedanjim izvajanjem zaščitnega zakona, v upanju, da se bo s prihodnjimi volitvami kaj spremenilo v centralni vladi in v vladah občin in pokrajine, pa pričakujemo, da bo zakon v celoti zaživel, kot smo ves čas zahtevali. A tudi če bo do tega prišlo, je nekatere dele zakona treba razširiti, nekatere ukrepe zaščite pa dopolniti. Dežela je zato v osnutku statuta, ki ga je sprejela v začetku leta 2005 in za katerega si želimo, da ga bo prihodnji parlament odobril, posebej omenila slovensko in tudi furlansko jezikovno skupnost. Po eni strani se bolj precizira vloga dežele pri varstvu državljanov – pripadnikov manjšin, po drugi pa njena vloga v odnosu do

italijanske skupnosti na območju Istre. Zakonski predlog je v sklepi fazi, manjka le nekaj fines. Osnutek besedila je že pripravljen, cilja pa k dopolnitvi in izboljšanju tega, kar predvideva že državni zakon, za katerega zahtevamo popolno izvajanje tako s strani osrednje vlade kot lokalnih oblasti.

Zadnje čase je zelo aktualna tema peti koridor, in to predvsem zaradi zapletov ob italijansko-francoski meji, kar vpliva na celoten evropski projekt. Precej problemov je tudi okoli odseka med Trstom in Ljubljano.

Spomniti je treba, da gre pri petem koridorju za plurimodalni koridor za prevoz oseb, blaga ter informacij. Koridor sega od Benetk pa do Lvova v Ukrajini. V primeru Slovenije sta najpomembnejši avtocesta, kjer je Slovenija v zadnjih mesecih močno pospešila dela na zadnjem odseku med Mariborom in madžarsko mejo, in nova žele-

zniška proga z visoko zmogljivostjo in visoko hitrostjo. To progo bi pravilneje imenovali prioritetni projekt ten št. 6 Evropske unije. Nova železniška proga se začne pri Lyonu in bo šla do madžarsko-ukrajinske meje. To je temeljni projekt za povezavo sredozemskih evropskih držav z državami srednjevzhodne Evrope z možnostjo povezave z Ukrajino in Rusijo. Nova proga bo namenjena blagovnemu prometu in bo razbremenila obstoječe proge.

Ta evropski projekt zanima EU kot celoto in posamezne države članice. Italiji bo nova proga tako rabila za optimizacijo prevoza blaga v severni Italiji in za uresničitev t. i. modalnega uravnovešanja, t. j. prenosa blagovnega transporta s cest na železnice, kar pomeni energetski prihranek, manjše onesnaževanje okolja in zmanjšanje stroškov, s čimer bomo kot ekonomski sistem konkurenčnejši.

Kar se tiče ljudi, bi nova proga omogočila optimalno povezavo mest na dveh koncih proge, Trsta in Torina, kjer bi se čas vožnje sedmih ur več kot prepolovil. Progo potrebujemo tudi za povezavo s Francijo in Portugalsko na eni ter s Slovenijo, z Madžarsko in drugimi državami srednje in jugovzhodne Evrope na drugi strani.

Odsek Trst–Ljubljana je zelo kompleksen, saj gre za prečkanje gorske pregrade, kot je to v primeru povezave med Lyonom in Torinom. Jasno je, da stare proge ni mogoče izboljšati ali modificirati, zato je potrebna nova. Razumemo, da je v nasprotju z Italijo, ki ima pri tem tako interes znotraj države kot v mednarodnih povezavah, za Slovenijo interes skoraj izključno v mednarodnih povezavah, saj bo tovrstni vlak v potniškem prometu imel predvidoma en sam postanek v Sloveniji. Razumemo tudi, da ima Slovenija težave s proračunom za izvedbo te zelo drage gradnje, četudi bi predvidena nepovratna sredstva krila do 30 odstotkov vrednosti projekta, posojila Evropske investicijske banke pa lahko dosežejo 70 odstotkov. Če je po eni strani res, da je gradnja izredno draga, se je EU po drugi že odločila finančno podpreti njeno realizacijo. Slovenski državljani bodo že čez kakšno leto ugotovili nujnost te gradnje, saj se je promet med

Mariborom in madžarsko mejo v manj kot letu dni od vstopa v EU povečal za več kot sto odstotkov. Proga pa ni pomembna le zaradi potniške povezave naših dveh mest, ampak tudi zaradi koprškega pristanišča in pristanišč v FJK.

V Sloveniji obstajajo pomisleki, da bo koprsko pristanišče po dograditvi povezave Trst–Ljubljana izpadlo iz teh povezav.

V prioritetnem načrtu je predvidena tudi povezava s Koprom, tako da te nevarnosti ni. Naj dodam, da ne glede na slovenski načrt drugega tira med Koprom in Divačo obstaja možnost neposredne povezave z novo progo prek Trsta ob dograditvi komaj 6 kilometrov tirov. Mislim, da bo Slovenija na daljši rok realizirala povezavo z Divačo, na krajši in srednji rok pa bo lahko v vsakem primeru uporabljala novo progo prek Trsta.

Pomisleki na naši strani izvirajo iz nagajanja Kopru v preteklosti. Obstaja strah, da bo promet iz Kopra v praksi oviran.

Ne razumem, kako bi bilo to mogoče, saj takšno ravnanje prepušča evropski normativi. EU ne bo nikoli dopustila, da bi Italija škodovala Luki Koper. Ti strahovi so Slovenijo privedli do preložitve graditve železniške trase med Trstom in Koprom, skupno 50 milijonov evrov vrednega projekta, kjer je Italija ponudila financiranje polovice slovenskega deleža. Potrebne je več realizma in zaupanja v evropske ustanove. V Evropi ni primerov bližnjih pristanišč, ki bi se medsebojno ovirala. Mogoče se bo treba bolje vključiti v evropsko miselnost in razumeti njenega duha in načela ter njihov prenos v obvezujoče normative. Poleg tega odsotnost železniške povezave med Trstom in Koprom škoduje obema.

Kako si zamišljate napredovanje projekta evroregije tudi v zvezi z vprašanjem njenega glavnega mesta? Opozoril bi, da obstaja pri nas nezaupanje zaradi Haiderjeve navdušenosti nad projektom.

Naj preciziram, da mi na dosedanjih uradnih srečanjih nihče ni predlagal Ljubljane kot prestolnice evroregije. Sta me pa ministra Rupel in Žagar prosila za možnost, da se v evroregijo vključi

celotno ozemlje Slovenije, kar je razumljiva zahteva in so jo sprejeli vsi sodelujoči v evroregiji. Ne verjamem, da bo evroregija imela fiksno prestolnico. Mislim, da bi bilo najbolje uvesti rotacijo, ki bi zajela vse njene sestavne regije. Mislim tudi, da bo leto 2006 odločilno za razjasnitev pravnih vidikov evroregije in za postavitev temeljev za njeno ustanovitev. Po eni strani bi morala EU sprejeti pravilnik o t. i. gospodarskih sku-

pih jih imamo z drugimi regijami kot tudi z RS, v večstranski dogovor, ki bo omogočil opredelitev področij, kjer lahko predvidimo sodelovanje v pričakovanju ustanovitve evroregije. Ne nazadnje že sodelujemo z vsemi regijami in z RS na različnih področjih. Da v vladi neke regije ali države sedi ta ali ona oseba, pa mora biti v ozadju. Dogovori se sklepajo med ustanovami in zadevajo državljane, ne le predsednika ali deželnega glavarja.

ustvarjati zavest in pravilnejše poznavanje dogodkov. Po moje zdaj vsi Tržačani vedo, da so v fobjah končali tudi mnogi Slovenci.

Po drugi strani je res, da je bilo narejeno ogromno propagande, da bi prikrili dejstvo, da medtem ko je levosredinska vlada namenila precejšnjo, četudi še ne zadostna sredstva, da bi istrskim optantom zagotovila pravično odškodnino, desnosredinska vlada v petih letih ni za to namenila niti evra. Gre

Naša dežela Furlanija – Julijska krajina ima poseben statut prav zaradi navzočnosti slovenske manjšine.

pinah čezmejnega sodelovanja, se pravi o evroregijah, ki naj bi dobile značaj pravnih subjektov. Posledično bi slednje lahko upravljale s sredstvi iz strukturnih skladov. Po drugi strani je Svet Evrope, ki je leta 1980 sprejel madridsko konvencijo, že pripravil dodatek, ki zadeva prav evroregije in ga bomo verjetno lahko sprejeli do konca leta 2006, potem pa bi šel v postopek ratifikacije v parlamentih. Prav tako mora Slovenija do konca leta uvesti regije, sicer bo imela težave s črpanjem strukturnih sredstev EU. Tako bo postopno odpravljena sedanja anomalija petih regij, Koroške, FJK, Veneta, Istre in Kvarnerja, ki se pogovarjajo z eno državo. Jutri bo dialog prenesen na raven regije oz. regij, ki jih bo ustanovila Slovenija. Mislim, da bomo šele ob koncu leta imeli celovito in dokončno pravno sliko, na podlagi katere bomo lahko ustanovili evroregijo.

V tem času pa želimo preoblikovati različne dvostranske dogovore,

Kar dva mandata ste bili tržaški župan. Lahko primerjate stanje med koncem vašega županovanja in sedanostjo?

Zagotovo je moj naslednik pokazal spretnost pri uresničevanju ali dopolnitvi nekaterih projektov, ki smo jih zagnali mi. Menim, da je imel koristi od prej opravljenega dela. Z vidika gospodarstva in zaposlovanja Trstu kar dobro kaže. Imam pa občutek, da medtem ko je župan vsaj ob uradnih priložnostih pokazal odprtost za dialog s slovensko skupnostjo, z dejanji ni sledil besedam. Tržaška občina bi lahko že danes vsem izdajala dvojezične osebne izkaznice, namesto tega pa izrablja brezpredmeten pravni izgovor, da tega ne stori. Koalicija, ki podpira župana, razen redkih izjem seveda, precej nasprotuje dialogu s slovenskim elementom in je polna predsodkov.

Lanskega februarja je Trst praznoval dan spomina na eksodus in fobje, ki se je ujemal s predvajanjem filma Srce v breznu. Imam občutek, da je določena politična skupina dogajanje izkoristila za samouveljavljanje in da je v Trstu še zmeraj zakoreninjena sovražnost do slovenske skupnosti.

Slednje po moje velja le za nekatere politike desne sredine. Prepričan sem, da ne obstaja sovražnost s strani konsistentnih komponent tržaških meščanov. Po eni strani se je prav spomniti negativnih zgodovinskih dogodkov, da bi prenesli ta spoznanja na naslednje rodove in prepričali, da bi se še kdaj ponovili. Mislim, da spomin pomaga

za neverjeten podatek, o katerem italijanski tisk še ni spregovoril. Po izjavah v prejšnjem mandatu sem namreč pričakoval, da bo desnosredinska vlada že s prvim letnim proračunom namenila vsa potrebna sredstva za zagotovitev pravične in dokončne odškodnine optantom. Ker pa jim v petih letih niso namenili niti evra, je jasno, da za to, da prikrijejo ta primanjkljaj, pride prav vsaka propaganda.

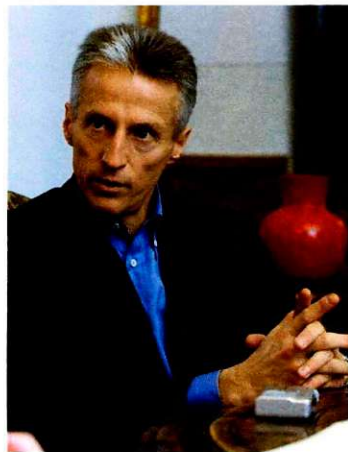
Aprila bodo v Italiji parlamentarne volitve. Kaj si Slovenija lahko obeta od zmage enih ali drugih?

Mislim, da bi bile razlike relevantne. Od levosredinske vlade lahko pričakujemo polno izvajanje zaščitnega zakona in krepitev sodelovanja s Slovenijo. Treba je priznati, da je v nekaterih vidikih sodelovanje sprožila že sedanja desnosredinska vlada, čeprav na sporadičen način, toda pobude so bile prepuščene posameznikom. Levosredinska vlada bi bila širše in popolneje pripravljena na sodelovanje prav na ravni ustanov oz. ministrstev.

Pred kratkim ste napovedali, da se boste ob koncu mandata umaknili iz politike. Kaj boste počeli?

Moj mandat se izteče sredi leta 2008. Še naprej se imam za podjetnika, posojenega politiki, zato mislim, da se bom ob koncu mandata spet popolnoma posvetil podjetništvu. Če pa mi bodo ponudili še kakšno vlogo in če bodo pogoji za to, bom na voljo tudi v prihodnje. ■

(Celoten intervju na www.demokracija.si)

Oživljanje "mrtvega papirja"

Ana Müllner, foto: Reuters, BOBO

S prvim januarjem je krmilo polletnega predsedovanja Evropski uniji prevzela sosednja Avstrija, avstrijska vlada si je za svojo prednostno nalogo zadala oživljanje evropske ustavne pogodbe.

Ob prevzemu polletnega predsedovanja EU so se na Dunaju z avstrijskim političnim vrhom sešli predstavniki evropskega parlamenta, evropske komisije in voditelji držav petindvajsetice. Avstrijska vlada je ob tej priložnosti predstavila delovni načrt, ki temelji predvsem na širitvi unije, mnogi udeleženci pa niso skrivali presečenja ob novici, da bo Avstrija v naslednjih šestih mesecih veliko pozornosti namenila tudi pogovoru o prihodnosti evropske ustavne pogodbe, ki so jo lani zavrnilo tako Francozi kot Nizozemci.

Predsednik evropske komisije José Manuel Barroso je na Dunaju napovedal, da bo komisija do pomladi predstavila obsežno poročilo o tem, kako Bolgarija in Romunija izpolnjujeta pogoje za vstop v unijo. Kot je znano, naj bi po prvotnih načrtih državi postali polnopravni članici EU prvega januarja prihodnje leto, a kot kaže, se bo ta datum zaradi neizpolnjevanja pogojev prestavil za eno leto. Tako lahko prvo širitev po letu 2004 pričakujemo z začetkom leta 2008. Po poročilih sodeč pa naj bi v zadnjem času Romunija napredovala precej bolj kot

Bolgarija in tudi bolje sodelovala z Brusljem pri širitvenem procesu. A možnost, da bi Romunijo v evropsko družino sprejeli leto dni prej kot sosednjo Bolgarijo, v Bruslju enoglasno zavračajo.

V naslednjem letu prav tako ne bo zanemarljiva širitev EU na zahodni Balkan, saj je v preteklem letu na tem območju prišlo do precejšnjega napredka. Po prvotnih predstavitvah pristopnih pogajanj so se lani jeseni uradno začela pristopna pogajanja s sosednjo Hrvaško, konec leta pa je EU status pristopne članice podelila tudi Makedoniji, čeprav

je Francija tej potezi odkrito nasprotovala. Seveda pa bo enega najtrših orehov pri prihodnji širitvi unije še naprej predstavljala Turčija, saj so mnenja glede njenega članstva v EU še vedno močno deljena, prav tako pa nekatere članice, npr. Avstrija in Francija, že »grozijo« z referendumom, na katerem bi prebivalci odločali o polnopravnem članstvu Turčije v EU. Vsekakor bo vprašanje, ali naj se Turčiji po pogajanjih, ki bodo v vsakem primeru dolgotrajna, prizna status polnopravne ali le pridružen članice, v prihodnje še burilo

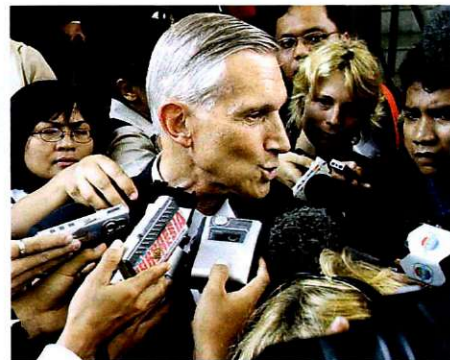
Pogovori o evropski ustavni pogodbi bodo pod avstrijskim vodstvom oživeli.

Janez Janša, Angela Merkel in Wolfgang Schäussel

Chirac: Iz ustave je treba sprejeti le najnujnejše člene.

Bot: Evropska ustava je za Nizozemsko mrtva.

duhove v EU ne glede na ta čas predsedujočo državo.

Avstrija pred novimi izzivi

Dolgotrajni spor glede prihodnje finančne perspektive, ki smo mu bili priče v lanskem letu, je pokazal, da organizacijska struktura razširjene EU ne deluje več na primeren način. »Pogodba iz Nice je bila primerna za unijo s petnajstimi članicami, ne deluje pa več v razširjeni uniji s petindvajsetimi državami, zato je treba spremeniti način sprejemanja skupnih odločitev, še preden bo prišlo do nadaljnje širitve unije,« menijo analitiki francoskega časnika Le Figaro, temu mnenju pa se pridružujejo tudi drugod po Evropi. V letošnjem letu, ko si predsedovanje delita Avstrija in Finska (v drugi polovici leta), naj bi se začelo reformirati sprejemanje skupnih odločitev, ki se tičejo vseh držav petindvajsetice, kot je npr. sprejemanje skupnega proračuna. Prav na finančnem področju naj bi bila najbolj potrebna prevetritev, saj bi bilo treba uvesti več transparentnosti pri porabi skupnega denarja. Na ravni sodelovanja med državami petindvajsetice so potrebne spremembe za boljše sodelovanje med posameznimi državami kot tudi pri komuniciranju z Brusljem, pri čemer naj bi najpomembnejšo vlogo odigrali nacionalni parlamenti in evropski parlament, ki naj bi v prihodnje okrepili medsebojno sodelovanje. A kot poudarja britanski časnik The Times, »pri tem ne gre pozabljati, da EU ne temelji le na skupnem gospodarskem, ekonomskem in političnem delovanju, temveč predvsem na skupnih vrednotah«.

Reševanje evropske ustave

Marsikateri politik iz držav čla-

Lahko se izkaže, da je sprejetje posameznih delov ustave edina rešitev.

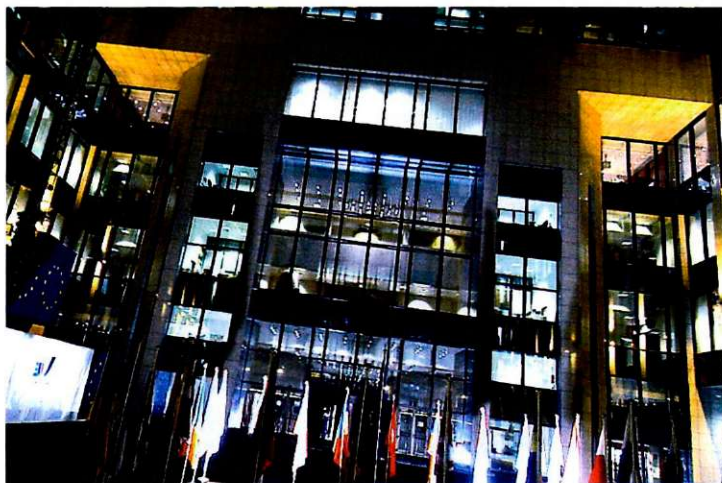
nic EU ni skrival začudenja, ko je avstrijski kancler Wolfgang Schäussel napovedal, da bo rdeča nit polletnega predsedovanja reševanje evropske ustavne pogodbe, ki so jo lani na referendumih zavrnil tako v Franciji kot na Nizozemskem. Ker je dvojna zavrnitev še vedno dokaj sveža, je za marsikoga še prezgodaj odpirati vprašanja o prihodnosti skupne ustave. Ustavno pogodbo je sicer že potrdilo 13 držav, med njimi Slovenija, po zavrnitvi v Franciji in na Nizozemskem pa so nekatere države postopke ratifikacije preprosto zamrzile. Sedaj že prihaja do močno deljenih mnenj, kako rešiti evropsko ustavo pred propadom, pri tem vprašanju pa si najbolj nasprotujeta Francija in Nemčija. Francoski predsednik Jacques Chirac se zavzema za to, da bi posamezne članice EU sprejele le posamezne oz. najpomembnejše dele ustave, temu pa glasno

nasprotuje nemška kanclerka Angela Merkel. »Z razbitjem ustave na bolj pomembne in manj pomembne dele bi resno ogrozili skupno ustavno politiko,« se je na Chiracov predlog odzvala Merklova. Negativni odzivi so prišli tudi iz Finske, ki bo predsedovanje uniji prevzela v drugi polovici letošnjega leta. »Ko smo sestavljali skupni program za letošnje leto, pogovori o evropski ustavi niso bili na programu. Za nas sta francoski in nizozemski NE za ustavo še vedno veljavna,« je v pogovoru za španski El Pais dejala finska predsednica Tanja Halonen. Proti spreminjanju ustavne listine se je izrekel tudi španski zunanji minister Miguel Angel Moratinos: »Kako naj svojim sodržavljanom, ki so na referendumu potrdili evropsko ustavo, rečem, da potrjeni dokument ne velja več?«

Mnogi pa menijo, da je evropska ustava z dvojno zavrnitvijo

postala le še mrtva črka na papirju, in o njej ne nameravajo več razpravljati. To je v pogovoru z avstrijsko zunanjo ministrico Ursulo Plassnik dejal nizozemski zunanji minister Bernard Bot. »Evropska ustava je za Nizozemsko mrtva in z EU ne mislimo razpravljati o njeni vnovični ratifikaciji. Menimo, da se je treba osrediniti na pogodbo iz Nice in na tej podlagi sprejemati ukrepe.« Na možnost nesoglasja je opozoril tudi predsednik evropske komisije Barroso: »Največje skrbi prebivalcev EU ta čas niso povezane z ustavnimi problemi, temveč z gospodarsko rastjo in zaposlovanjem.« Prav tako je opozoril na previdnost pri vnovičnem odpiranju žgočega vprašanja, saj si po njegovih besedah EU ta čas ne sme privoščiti konflikta na tem področju.

Za morebitno rešitev problema evropske ustave bi lahko obveljal načrt, ki sta ga pripravila poslanca v evropskem parlamentu Andrew Duff ter Johannes Voggelhuber. Po njunem predlogu naj bi do konca leta 2007 pripravili nov predlog evropske ustave, o njem pa bi celotno prebivalstvo EU odločalo leta 2009 skupaj z volitvami poslancev v evropski parlament. Ta predlog je sicer za mnoge sprejemljiv, vendar pa, kot opozarjajo predvsem v Franciji, je tako zahteven dokument težko pripraviti v razmeroma kratkem času. Ne smemo zane-mariti niti možnosti, da bo prišlo do »razbitja« evropske ustavne pogodbe in ratificiranja najpomembnejših delov, čeprav mnogi nasprotujejo takemu načinu. Brez skupne ustavne podlage bo razširjena EU le težko napredovala, najbolj pa bi bila ogrožena njena prihodnja širitve. **D**

Ne prenekaterih področjih EU potrebuje prevetritev.

Strupene reke Na Kitajskem je v zadnjih treh mesecih prišlo do več razlitij strupenih kemikalij v reke. Zadnje takšno razlitje je bilo razlitje kadmija v reko Xiangjiang v pokrajini Hunan, s tem

pa je bila ogrožena preskrba z vodo za skupno skoraj sedem milijonov prebivalcev prestolnice te pokrajine Changshaja in bližnjega mesta Xiangtan. Potem ko so ustavili izlivanje, so kadmij nevtralizirali s kemikalijami in njegovo koncentracijo zmanjšali s sprostitvijo vode iz jezua, vsebnost kadmija v reki pa je bila ob izlitju več kot 25-krat višja od dovoljene. Kadmij lahko pri človeku povzroči živčne motnje in tudi raka.

Mika ga Baltik Ruski predsednik Vladimir Putin načrtuje nakup razkošne vile v Heiligendammu, nemškem letovišču ob Baltskem morju. Putin naj bi se o nakupu vile, v kateri naj bi bila na prehodu iz 18. v 19. stoletje v gosteh družina ruskega carja, pogajal z agencijo za promet z nepremičnina-

mi iz Kölna. Diplomatski viri so izjavili, da želi ruski predsednik kupiti vilo, ker bo Heiligendamm

leta 2007 gostil vrh skupine G 8. Strokovnjaki ocenjujejo, da bo obnova te rezidence trajala približno eno leto. Putin naj bi vilo okrasil z marmorjem, dragocnim lesom, svilenimi preprogami in kristalnimi lestenci.

Obiskan muzej Berlinski Judovski muzej, ki so ga odprli sep-

tembra leta 2001, je 2. januarja sprejel trimilijontega obiskovalca, kar je svojevrsten rekord. Judovski muzej je samo v letu 2005 obiskalo 700.000 ljudi, kar je 4.000 več kot leta 2004. V muzeju so poleg stalne razstave velike pozornosti deležne tudi številne posebne postavitve.

TUJI TISK

The Wall Street Journal

Energetska naddržava

Ruski predsednik Putin je bil med božičnim telefonskim pogovorom z Bushem presenetljivo odkrit, ko je dejal, da so ZDA edina ovira za Rusijo pri pridobitvi članstva v WTO. Ameriški vir je to izjavo označil kot pretiravanje, čeprav je ni zanikal. Ruski predsednik

je postal zadirčenejši, odkar so se naftni dohodki in gospodarstvo njegove države izboljšali, demokracija pa zmanjšala. Povečal je nadzor nad energetskimi viri države, ki omogočajo državi maksimalni izkoristek rasti cen, in se še naprej trudi, da bi povečal nadzor nad plinovodi. Po prvem srečanju Putina in Busha v Sloveniji leta 2001 je Bush izjavil, da je pogledal Putina v oči in videl njegovo dušo. Toda če se v te oči pogleda danes, je v njih mogoče videti črno zlato – 9,5 milijona sodčkov na dan po 60 dolarjev za sodček. Energetski viri so nova duša Putinove Rusije in glavni vzrok predsednikovega samozadovoljstva. Pred kratkim je Moskva uporabila svoj energetski vpliv, da bi zmagała v sporu z Ukrajino.

The Guardian

Odprava tabuja

Britanski psihiatri so načeli občutljivo vprašanje o uporabi LSD v terapevtske namene, da bi odkrili, kaj se skriva v podzvesti pacientov in je vzrok za fobije ter prisilne misli. V Britaniji so prvi uporabili LSD v te namene v petdesetih letih, toda znanstvene predloge in

delo psihiatrov so ovrgli, ko je LSD ušel na ulico, nenadzorovana uporaba tega halucinogena pa postala socialni problem. Torej bodo o tej temi govorili prvič po tridesetih letih. Znova bodo obdelali prispevke izpred tridesetih let, ki so še vedno aktualni, čeprav so vsi učbeniki v teh letih zatrjevali, da je LSD medicinsko neuporaben. V 60. letih so napisali tisoče knjig o njem, moral bi postati veliko odkritje, potem pa je vse potihnilo. Zdaj v ZDA, Izraelu, Švici in Španiji poteka vrsta projektov, ki preučujejo delovanje LSD, MDMA – ekstazyin psilocibina, aktivne sestavine halucinogenih gob, na možgane. Znanstveniki raziskujejo njihovo uporabo pri posttravmatskem stresu, lajšanju trpljenja umirajočim in prisilnih nervozah.

Rekrut William Britanski princ William je v skladu s tradicijo britanske kraljeve družine začel urjenje na elitni britanski vojaški akademiji Sandhurst. 23-letni sin prestolonaslednika Charlesa in pokojne princeze Diane je tako postal eden od 270 novincev, ki bodo poskušali uspešno končati naporno 44-tedensko urjenje. Williama je na akademijo pospremil oče princ Charles, ob prihodu pa so ju sprejeli najvišji predstavniki te ustanove, v kateri sta se med drugim izobraževala nekdanji britan-

ski premier Winston Churchill in nekdanji jordanski kralj Husein. William je lani poleti diplomiral na škotski Univerzi St. Andrews.

Zdravilen cimet Cimet, ki slovi po svoji zdravilni moči pri diareji in alergijah, je učinkovit tudi pri

zdravljenju sladkorne bolezni tipa 2, ki prizadene odrasle osebe. Triletna raziskava malezijske univerze je pokazala, da cimetov ekstrakt obnavlja proizvodnjo insulina v celicah. Insulin je hormon, ki povzroči znižanje deleža

glukoze v krvi, njegovo pomanjkanje pa povzroči sladkorno bolezen. Univerza bo letos izvedla še eno raziskavo, v okviru katere bodo na živalih preizkusili, ali je cimet mogoče uporabiti kot sredstvo proti sladkorni bolezni.

Laž ima kratke noge Južnokorejski znanstvenik Hwang Woo Suk, ki je do nedavnega veljal za pionirja kloniranja, je ponaredil izide obeh študij izvornih celic, kloniral pa je psa. Posebna komi-

sija univerze je ob koncu enome-sečne preiskave primera pojasnila, da Hwangova skupina ne more dokazati, da je izdelala 11 linij izvornih celic, ki naj bi gensko povsem ustrezale celicam poškodovanih oz. obolelih pacientov. Komisija je še sporočila, da bodo zaradi resnosti prekrška ukrepali proti vsem vpletenim v prevaro, saj te osebe ne morejo biti predstavniki znanosti v Koreji.

Spremljevalka Polarisa

Astronomi so s pomočjo Hubblovega teleskopa odkrili še eno telo, tako stalno kot zvezda Severnica, skrito zvezdno spremljevalko. Polaris, kot se uradno imenuje Severnica, ima tako sedaj dve znani zvezdni spremljevalki. Prvo z imenom Polaris B so odkrili leta 1780 in jo je mogoče videti tudi z manjšim teleskopom. Druge spremljevalke Polaris Ab dolgo niso odkrili zaradi njene relativne medlosti in bližine Polarisu. Zvezda Severnica je supervalikanka med zvezdami, saj je dvatisočkrat svetlejša od našega Sonca, njena novoodkrita spremljevalka pa je pravi zvezdni palček, od Severnice oddaljen 3,22 milijarde kilometrov.

TUJI TISK

Die Presse

Svet je pripravljen

Videti je kot seznam katere od turističnih agencij: Akropola, kip Svobode, veličastni kipi Velikonočnega otoka, Eifflov stolp, Tadž Mahal. Vse te znamenitosti so označene na turističnih kartah in sodijo med 21 največjih spomenikov arhitekture. Toda antična čudesa sveta

so videti preveč stara, zato jih je treba dopolniti s sodobnimi spomeniki. Projekt si je zamislil Švicar Barnard Weber, ki je z njim začel leta 2000. Polovico sredstev, ki jih bo zaslužil s svojim projektom, bo namenil restavraciji starejših kulturnih spomenikov. Resno ga podpira skupina sedmih arhitektov, med katerimi je Zaha Hadid iz Britanije, Cesar Pelli iz Argentine, Dunajčan Harry Seidler, ki že nekaj desetletij dela v Avstraliji. Ideja je zastavljena tako, da lahko vsi prebivalci Zemlje povedo svoje mnenje o spomenikih, ki jih bodo obnavljali, vsakdo lahko do konca leta 2006 glasuje za svojega favorita. Izbrali jih bodo sedem, UNESCO pa bo skrbel za pravično izbiro. Do sedaj je prek interneta glasovalo že 19 milijonov ljudi.

The Herald Tribune

Izgubljene hčere

V zadnjih dvajsetih letih je bilo v Indiji pri splavih uničenih okrog deset milijonov zarodkov ženskega spola, ker bi družine rade imele moškega naslednika in ne marajo hčera. Odkar so začeli v Indiji za preglede nosečnic uporabljati ultrazvok, je število rojenih deklic

strmo upadlo ne glede na to, da zdravniki po zakonu iz leta 1994 ne smejo razkrivati spola otroka bodočim staršem. Čeprav je poročilo o splavu v primeru ženskega zarodka dobro znan, raziskava to dejstvo postavi v novo luč. Upajo, da se bodo oblasti spričo rezultatov potrudile spoštovati zakon, ki taka dejanja preprečuje. Če se bo težnja vseeno nadaljevala, si bodo moški v prihodnje težko našli žene. Na Kitajskem je podobna situacija pripeljala do tega, da je zdaj na tam kar 40 milijonov samskih moških. V Indiji se zaradi želja po sinu »rešijo« kar pol milijona deklic na leto. Hčere imajo v Indiji za nebodijih potreba, posebej če že imajo katero, saj jim je ob poroki treba dati precejšnjo doto, ki ponekod doseže velikkansko vrednost.

INTERVJU

Mag. Žiga Debeljak

Nameravam odgovorno in pošteno opravljati svoje delo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Prvega januarja letos je svoj petletni mandat nastopila nova uprava Poslovnega sistema Mercator. Njen predsednik je postal 34-letni mag. Žiga Debeljak. Leta 1995 je diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo Univerze v Ljubljani, nato pa nadaljeval s podiplomskim študijem na ljubljanski ekonomski fakulteti, kjer je leta 1998 pridobil naziv magistra poslovedenja in organizacije. Od začetka leta 1999 je bil zaposlen v Mercatorju, nato pa v družbi Gorenje. S tem si je pridobil vodstvene izkušnje, prepričan pa je, da so pri tem pomembne tudi osebnostne lastnosti. Zase pravi, da je izrazito timsko usmerjen človek in nikakor materialist.

Pri večini članov nove uprave poleg mladosti opazovalca impresionira visoka strokovna usposobljenost vseh, ki ste bili imenovani na tako visoko položaje. Kaj je vas osebno v mladosti gnalo, da ste se izobraževali in dali takšen poudarek znanju?

Zelo je pomembno, da je človek radoveden. Če je to že po naravi, potem ga pridobivanje znanja zelo veseli. Vedno so me zanimala novosti in znanje, in prav od tod tudi moja želja po študiju. V Ljubljani sem obiskoval srednjo naravoslovno šolo, zdajšnjo Bežigradsko gimnazijo, nato sem se vpisal na fakulteto za elektrotehniko in računalništvo. To je bilo načrtno, saj daje tehniška fakulteta nekatera nekoliko bolj analitična znanja kot družboslovna. Študij sem nadaljeval in opravil magisterij iz poslovedenja in organizacije, kar me je to zanimalo. Ves čas sem deloval tudi v praksi, saj se rad ukvarjam s konkretnimi problemi, razmišljam o poslovanju, o konkretnem življenju v realnem svetu.

Potem lahko rečete, da ste si pridobili potrebna znanja za vodenje takšnega koncerna?

Menim, da so pri vodenju koncerna poleg znanja pomembne predvsem izkušnje in sposobnost delovanja v velikih delovnih sredinah. V zadnjih sedmih letih sem bil na vodilnih delovnih mestih v dveh največjih slovenskih podjetjih. Najprej skoraj pet let v Mercatorju, nato skoraj tri leta v Gorenju. To sta dva največja koncerna in zagotovo je delo v velikem sistem bistveno drugačno kot v majhnih podjetjih. V teh letih sem si pridobil vodstvene izkušnje,

predvsem pa so pomembne tudi osebnostne lastnosti. Sam sem, kot rečeno, izrazito timsko usmerjen. Pomembni so vsi vodstveni kadri, vsak je strokovnjak na svojem področju. Eden od glavnih razlogov, da sem se odločil sprejeti ponujeni izziv, so bili prav zaposleni, odlična širša vodstvena ekipa v Mercatorju, ki jo dobro poznam. Prepričan sem, da bomo skupaj sprejemali prave odločitve in dosegli zastavljene cilje.

Na podlagi kakšnih kriterijev ste sestavljali ožjo ekipo?

Najprej na podlagi same organiziranosti uprave, kjer sem sledil sodobnim trendom in pristopom k organizaciji. Tako je uprava organizirana izrazito funkcijsko. Vanjo sem povabil sodelavce iz Mercatorja, ki jih dobro poznam in vem, da so strokovno usposobljeni, imajo ustrezne osebnostne lastnosti, so dobri menedžerji in jim lahko zaupam. Le tako lahko skupaj dobro delujemo. Izredno pomembno je namreč, da tako v vodstveni kot širši ekipi sodelujejo ljudje, ki se ustrezno dopolnjujejo in si zaupajo.

Delno ste že povedali, čemu boste dajali poudarek pri vodenju Mercatorja.

Timskemu delu in motiviranju vseh zaposlenih. Tako ožje kot širše vodstvene ekipe ter seveda vseh 17 tisoč zaposlenih bomo spodbujali k zavedanju, da vsi skupaj ustvarjamo poslovne rezultate. Vse znanje, ki ga imamo, in moč v ekipi je ključ do uspeha vsakega podjetja, kar še toliko bolj velja za Mercator.

Kako pa nameravate usklajevati interese največjih lastnikov z interesi poslovedenja sistema; se vam ne zdi, da boste včasih v precepu?

Ne, mislim, da ne. Smo velika delniška družba in v delniški družbi so pristojnosti posameznih organov jasno določene. Vsi lastniki, tako strateški veliki lastniki kot tudi finančni in mali razpršeni lastniki, svoje pravice upravljanja uveljavljajo prek skupščine delničarjev in prek svojih predstavnikov v nadzornem svetu, ki jih imenujejo. Uprava družbe pa je samostojno odgovorna za vodenje družbe v dobro družbe in njenih lastnikov. Tu so pristojnosti jasno opredeljene. Vse delničarje, tako velike kot male, bomo obravnavali enakovredno, kar

je izredno pomembno načelo za javno delniško družbo z velikim številom lastnikov.

Pogodbe o sodelovanju s poslovnimi partnerji oziroma dobavitelji za leto 2006 so najbrž že podpisane. Koliko manevrskega prostora boste imeli za to leto?

Pogodbe še niso podpisane. V Mercatorju se namreč pogodbe sklepajo v prvem četrtletju tekočega leta. Za leto 2006 tako ni podpisana še nobena pogodba.

Se pravi, da jih boste vi podpisovali in se vi dogovarjali za pogoje?

Tako je. Sredi februarja bomo pripravili t. i. trženjske dneve, tradicionalno srečanje z našimi dobavitelji, na katerih bomo predstavili strategijo, način dela ter usmeritve za ustvarjanje partnerstva z njimi, potem pa bomo aktivno začeli urejati pogodbeno razmerja. Trenutno pa poslovni odnosi s vsemi dobavitelji že obstajajo in do novih pogodb potekajo tako, kot so bili dogovorjeni v preteklem letu.

Ali načrtujete spremembe na področju dobaviteljev, bo kaj bistveno drugačne, kot je bilo doslej?

Vsekakor si bomo prizadevali za partnerske odnose z vsemi svojimi dobavitelji. Kot partnerski odnos pa razumemo odnos, v katerem skupaj ustvarimo največje koristi za naše potrošnike.

Kakšen osebni pečat boste dali Mercatorju recimo v teh petih letih?

O tem se bova lahko pogovarjala čez pet let.

Kakšni pa so vaši temeljni načrti?

Da Mercator doseže strateške cilje, ki smo si jih zadali.

To pa so?

Da ostanemo vodilni trgovec v Sloveniji in se osredinimo samo na tri trge zunaj Slovenije, to je Hrvaško, Bosno in Hercegovino ter Srbijo in Črno goro, in na njih dosežemo položaj vodilnega trgovca, kar pomeni prvi ali drugi največji trgovec. Seveda pa teh strateških ciljev ne bo mogoče doseči samo z razvojem lastne maloprodajne mreže, ampak tudi s strateškimi partnerstvi. ►

► **Kako pa komentirate tekmece, ki prihajajo v Slovenijo. Se ne bojite bega potrošnikov?**

Ne, tekmecev se ne bojimo, je pa konkurenca v slovenski trgovini zelo ostra že veliko let in se bo še okrepila. Tega se zavedamo, in ker vstopa v Slovenijo nov prodajni format, to so trgovci z diskontnimi trgovinami, smo v Mercatorju že začeli razvijati lastno verigo diskontov pod imenom Hura!. Do sedaj smo jih odprli že 12, s širitvijo pa bomo aktivno nadaljevali tudi v naslednjih letih in tovrstne prodajalne odpirali tudi na trgih zunaj Slovenije. Glede na izkušnje iz zahodne Evrope diskontne prodajalne na vsakem trgu zavzamejo določen delež, ki pa je v posameznih državah zelo različen in odvisen od značilnosti, tudi socialno-ekonomskih, posameznega trga. Zato smo za kupce, ki jim ta oblika prodajaln ustreza, razvili diskonte Hura! in jim na ta način ponudili sicer nekoliko drugačno trgovsko storitev, vendar še vedno izjemno kakovostno blago po zelo ugodnih cenah.

Kako komentirate podatek, da v nekaterih razvitih državah veliki trgovski centri niso več tako zanimivi?

Res velikih trgovskih centrov, kot so recimo v tujini, pravzaprav Slovenija nima. To, kar so pri nas veliki trgovski centri, so recimo za ameriške in zahodnoevropske razmere srednje veliki trgovski centri. Menim, da se na dolgi rok prodajni formati ne bodo več povečevali, ker želijo potrošniki kupovati v obvladljivih trgovskih centrih. Naša strategija je, da v večjih mestih oziroma tam, kjer obstaja ustrezen potencial, gradimo velike centre z ustreznim ponudbo, drugod na trgih, kjer smo navzoči, pa glede na to, da so ti razmeroma razpršeni, tako geografsko kot demografsko, potrošnikom ponujamo prilagojene formate, ki jim najbolj ustrezajo. To so trgovski centri, veliki supermarketi in diskontne trgovine Hura!. Moč Mercatorja je prav v tem, da smo dostopni povsod v Sloveniji in ponujamo različno trgovsko storitev, od tiste v velikih centrih do tiste v majhnih prodajalnah.

Začel je veljati zakon o odpiralnem času trgovin, po katerem so trgovine ob nedeljah zaprte. Kaj to pomeni za Mercator in ali bo prišlo do tistih 500 presežnih delavcev, o katerih se je govorilo lani?

Mercator je lani ustvaril ob nedeljah približno 10 odstotkov svojih maloprodajnih prihodkov v Sloveniji. Prepričani smo, da bomo s podaljšanjem delovnega časa ob sobotah, verjetno tudi ob koncu tedna, to je ob četrkih in petkih, ujeli vsaj polovico teh prihodkov oziroma se bodo ti prerazporedili. Za drugo polovico teh 10 odstotkov pa nismo prepričani. Ocenjujemo, da bomo najmanj četrtno prihodkov izgubili, ker bodo ljudje kupovali manj ali pa bodo kupovali v obmejnih mestih v tujini, kjer imajo ob nedeljah odprto.

Koliko je to približno vrednostno?

Govorimo o milijardah prihodkov, konkretno pa vam številke še ne morem povedati, saj še nimamo natančnih ocen. V vsakem primeru gre za velik primanjkljaj, saj če v trgovini izgubimo od 2,5 do 5 odstotkov maloprodajnih prihodkov, potem to pomeni tudi manj dela in dejansko potrebujemo manj ljudi. Ocena o 500 presežnih delavcih, ki je bila pripravljena lani, je sicer groba, ker nihče ne ve, koliko prihodkov bomo zares izgubili, vendar je dejstvo, da izguba prihodkov bo. Vse viške med zaposlenimi bomo poskušali reševati na mehke, socialno prijazne načine, bodisi s prerazporeditvijo v naše prodajne enote, bodisi z upokojitvami,

ko podjetje s svojimi zaposlenimi oziroma z reprezentativnimi sindikati uskladiti pričakovanja oziroma pogoje nedeljskega dela. V Mercatorju ob nedeljah zaposleni prejema 75-odstotni dodatek k plači. Ura dela v nedeljo je za 75 odstotkov bolj plačana kot na primer ura dela v ponedeljek.

Tolikšnega plačila v času referendumu ni bilo ...

Dodatek je znašal 50 odstotkov do konca leta 2002, kot je bilo dogovorjeno s panožno kolektivno pogodbo. V prvi polovici leta 2003 je Mercator ta dodatek povečal na 60 odstotkov, v drugi polovici pa na 65 odstotkov. Od leta 2004 dalje pa je bil znova povišan na panožni ravni, in sicer na 75 odstot-

Vse delničarje, tako velike kot male, bomo obravnavali enakovredno, kar je izredno pomembno načelo za javno delniško družbo z velikim številom lastnikov.

imamo tudi nekaj zaposlenih za določen čas; ali se nam bo uspelo v celoti izogniti presežkom, pa za zdaj težko ocenimo.

Ali je sprejetje omenjenega zakona res potrebno tako z vidika potrošnika kot trgovca?

Vedno smo se zavzemali za to, da bi bile trgovine odprte ob nedeljah, potrošniki pa naj se sami odločijo, kdaj želijo kupovati. Tisti kupci, ki so želeli v nedeljo svoj čas porabiti za družino, že doslej niso nakupovali ob nedeljah. Tisti, ki so želeli z družino nakupovati, pa so imeli tudi to možnost. Prepričani smo, da spremenjenih družbenih vrednot ne moremo reševati z administrativnimi ukrepi. Potrošnik se mora sam odločiti, ali želi kupovati ali ne, odnosi z zaposlenimi pa morajo biti rešeni na panožni oziroma podjetniški ravni. To pomeni, da mora vsa-

kov. Dodatek je torej vedno obstajal, še pred referendumom pa je Mercator že plačeval višjega, kot je bil dogovorjen.

Od kod potem informacije, da je nedeljsko delo slabo plačano? So trgovci spodbujali državljane, naj glasujejo proti odprtju trgovin ob nedeljah?

Mercator je sredi lanskega leta naredil anonimno raziskavo, v kateri je 70 odstotkov zaposlenih izrazilo željo po nedeljskem delu. To, da delajo v nedeljo, ne pomeni, da delajo vse dni v tednu, saj imajo prost kak drug dan. Marsikom to ustreza, saj lahko med tednom dopoldne uredi stvari, ki jih bi drugače težko, popoldne pa se posveti družini. Težko je na splošno ocenjevati, kaj ljudem bolj ustreza; pri tem igrajo pomembno vlogo tudi ekonomski razlogi.

Kakšne pa so povprečne plače trgovk? Slišati je zelo nizke številke ...

Povprečna plača trgovk in trgovcev se giblje med 170 in 180 tisoč tolarji bruto. Plače trgovk v Mercatorju so v celoti primerljive s povprečno plačo v dejavnosti trgovine na drobno v Sloveniji.

Kako pa je z nameravano dokapitalizacijo Mercatorja?

K dokapitalizaciji so bili povabljeni štirje partnerji, to so zaposleni in tri družbe: KAD, SOD in KD Group. Kad in Sod sta že lani vplačala svoj delež, KD Group ga bo do konca januarja, kot je bilo določeno s sklepom nadzornega sveta. Podjetje KLM kot predstavnik zaposlenih pa je vplačalo nekaj več kot osmino, to je približno 40 tisoč delnic, in po napovedih, ki jih imamo, ne načrtuje dodatnih vplačil.

So v družbi KLM združeni nekdanji člani uprave?

Kolikor sem seznanjen, so lastniki podjetja nekdanji člani uprave Mercatorja.

Kaj pomeni za Mercator, če ne bodo vplačali vsi deleži?

V skladu s sklepom nadzornega sveta je tako, da se, če eden od povabljenih ne vplača vsega, ta delež proporcionalno ponudi drugim, ki so vplačali. Ti lahko doplačajo še ta del, sicer pa je dokapitalizacija izvedena le v višini vplačanega zneska.

Kaj ste dejansko finančno prevzeli? V javnosti se govori, da je sistem zelo zadolžen, nelikviden in podobno ...

Mercatorjeva kapitalska struktura je še vedno izjemno trdna in tudi finančna moč se iz leta v leto povečuje. Pred nami pa je izziv, da tudi za vložena sredstva v tujini, to je zunaj Slovenije, zagotovimo takšno donosnost, kot je donosnost sredstev v Sloveniji. Mercator namreč kritične mase poslovnih aktivnosti na trgih zunaj Slovenije še ni dosegel v tolikšni meri, da bi lahko zagotovil ustrezno donosnost poslovanja. Zato je ena od prednostnih strateških usmeritev nove uprave prav fokus na te tri trge, da bi čim prej dosegli obseg poslovanja, ki bo ustrezno donosen. Seveda pa ima Mercator tako kot vsako podjetje tudi omejene vire financiranja. Načrtujemo, da bi v prihodnjih letih vsako leto investirali od 120 do 150 milijonov evrov, kolikor lahko zagotovimo sami. To je veliko denarja, ampak imamo štiri trge, to je Slovenijo in še tri, kar pomeni, da bomo izjemno selektivni pri investicijah. Poleg tega bomo zastavljene strateške cilje morali dosegati tudi s strateškimi partnerstvi. Če bo prišlo do strateških partnerstev z večjimi trgovci v regiji, pa bo potrebna dodatna izdaja kapitala. Naši strateški lastniki, kolikor so nam dali vedeti, in seveda tudi nadzorni svet v okviru potrditve strategije, ki

smo jo predstavili ob imenovanju, podpirajo te usmeritve Mercatorjeve uprave.

Kako boste prevetrali pogodbe ožjih družinskih članov nekdanjih vodilnih s PS Mercator, koliko je tega in ali se je klientelizem razpasel tudi širše po Mercatorju?

Tu smo šele peti delovni dan (pogovarjala sva se pretekli ponedeljek, op. av.), zato lahko o morebitnem sodelovanju med Mercatorjem

Mercator je lani ob nedeljah ustvaril približno 10 odstotkov svojih prihodkov v Sloveniji. Ocenjujemo, da bomo zdaj najmanj četrtno teh prihodkov izgubili.

in z Mercatorjem povezanimi osebami, fizičnimi ali pravnimi, rečem le to, da bomo zagovarjali tri izjemno pomembna načela. Prvo je načelo neodvisnosti. Če bo že prihajalo do sodelovanja, potem oseba, ki je v konfliktu interesov, nikakor ne bo sodelovala pri odločanju. Načelo preglednosti je drugo in pomeni, da bodo morali, če bo prišlo do sodelovanja, biti o tem informirani ustrezni organi v družbi. In tretje, najpomembnejše načelo je, da bomo s povezanimi osebami sodelovali samo, če bo obstajal poslovni interes Mercatorja, in to pod tržnimi pogoji in zato, da se ustvarjajo koristi za Mercator. Zavedati pa se moramo, da je Slovenija majhna, Mercator pa veliko podjetje, zato je nemogoče v celoti izločiti vse povezave.

Prejšnji predsednik uprave je v desetih letih bajno obogatel. Nameravate vi osebno v naslednjih petih letih obogateti vsaj pol toliko kot on?

Nameravam predvsem odgovorno in pošteno opravljati svoje delo. Moja plača je javna in bo objavljena v poročilih podjetja kot za vse javne delniške družbe. Po naravi nisem materialist, tako da se mi ta del ne zdi tako zelo pomemben. Zame so pomembni predvsem izzivi in zadovoljstvo pri delu.

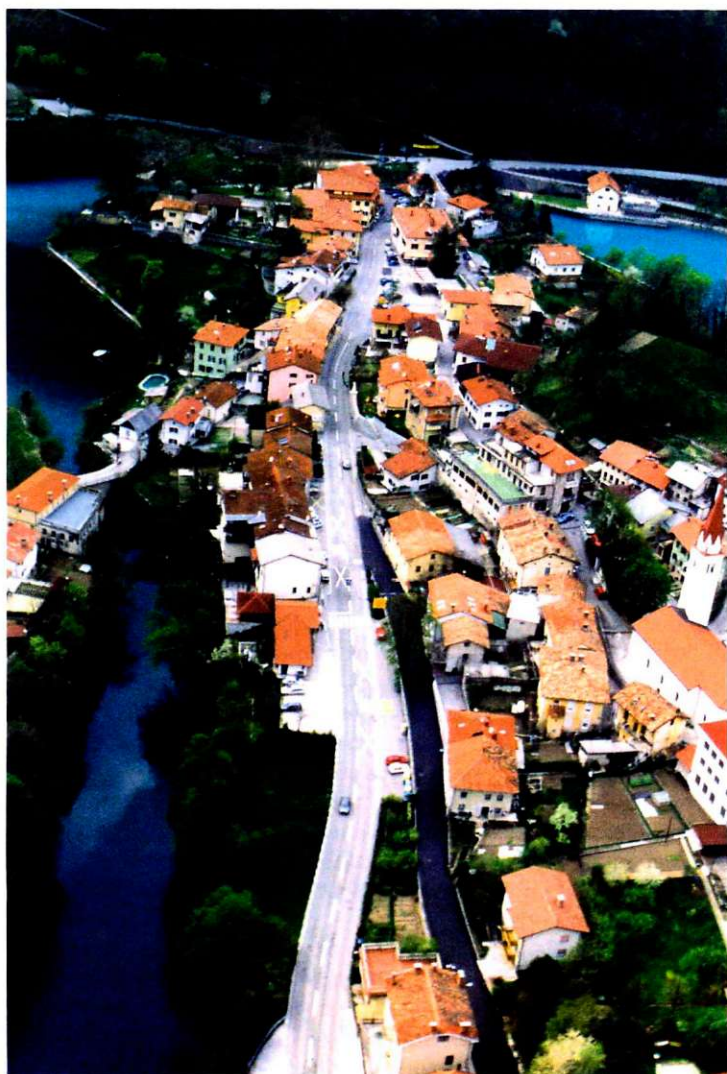
Člani uprave ste tudi lastniki delnic; nameravate jih še kupovati. Kakšne načrte imate oziroma ali namerava uprava postati pomemben delničar sistema? Ali morda razmišlja o menedžerskem odkupu tako kot prejšnja?

Nikakor ne. Mercator ima dva močna strateška lastnika, poleg tega pa je tako veliko podjetje, da peščica ali malo večja skupina posameznikov ne more imeti večjega deleža. Bomo pa seveda vsi v upravi še naprej kupovali delnice

glede na investicijske zmožnosti; k temu bomo spodbujali tudi druge zaposlene, ampak samo kot finančno naložbo in odraz pripadnosti podjetju. Vendar smo realisti in se zavedamo, da menedžment ne more biti pomemben lastnik Mercatorja, pa tudi želja po čem takem nimamo. Koncept upravljanja in lastništva strogo ločimo od vodenja. Tu smo zato, da vodimo družbo v dobro družbe in njenih lastnikov. Lastniki so tu zato, da z nami upravljajo kot s svojim premoženjem. To razločevanje je zelo pomembno, se pa v slovenskih razmerah pogosto meglji.

Kaj menite o predlogu reform in enotni davčni stopnji? Franjo Bobinac, predsednik uprave Gorenja, kjer ste bili prej, je večkrat dejal, da reformo podpira, to pa je podprl tudi z izračuni v Gorenju. Ali v Mercatorju obstajajo kakšni izračuni in kakšno je vaše stališče do tega?

Ocene so narejene tudi v Mercatorju. Ob vseh predpostavkah iz predlogov reform bi v Mercatorju prihranili približno milijardo tolarjev na leto, in to predvsem iz naslova odpravljenega davka na izplačane plače. To velja za družbo Mercator, d. d., na ravni Skupine Mercator v Sloveniji pa bi bilo prihrankov po moji oceni približno v višini 1,5 milijarde tolarjev, pri čemer poudarjam, da gre za znane predpostavke predloga reform in da vsi parametri še niso znani. Če pa me sprašujete o reformah, jih absolutno podpiram, ker mislim, da jih Slovenija potrebuje. Poudarjam pa, da je na reforme treba gledati kot na sveženj, v katerem je davčna reforma le ena izmed reform v njegovem okviru. Zelo je pomembna, vendar ni edina; enotna davčna stopnja pa je le ena od mogočih tehničnih izvedb davčne reforme. Podpiram vse reforme, ki bodo vodile k zmanjšani davčni obremenitvi podjetij predvsem pri stroških dela, saj bomo na ta način konkurenčnejši, zagotovljena bo večja gospodarska rast v prihodnosti, s tem pa tudi boljši standard in večja zaposlenost v Sloveniji. Še enkrat pa poudarjam, da jih moramo gledati izrazito dolgoročno in se zavedati, da gre za širok in celovit splet reform. ■

Čez Most po modrost

V. M.

V Mostu na Soči so tudi s pomočjo evropskih sredstev oblikovali zelo zanimivo kulturno pot z imenom Čez Most po modrost.

Most na Soči je idiličen objezerski kraj v srednjem delu soške doline, južno od Tolmina in na sotočju Idrijce in Soče. Leži na dnu majhne kotline, ki jo z vseh strani obdaja hribovje. Tu se odcepi pomembna prometna povezava iz Posočja, ki ob reki Idrijci vodi v notranjost Slovenije. Vlogo pomembnega prometnega križišča je kraj še pridobil z zgraditvijo železniške proge po ozki dolini Baške grape v letu 1906, ki je močno približala Gorico Jesenicam, hkrati pa je do tedaj prometno

oddaljeno Tolminsko povezala z matično Kranjsko.

Sveta Lucija Najzgodnejše pisne omembe vasi in njeno poimenovanje v srednjem veku so vezani na današnjo pokopališko cerkvico in njenega svetnika sv. Mavra. Naselje se je imenovalo In ponte Sancti Mauri, Sankt Maurus Bruck in St. Mauro, sredi 17. stoletja pa imeni Ad pontem (Na mostu) in Pons (Most) že spominjata na zdajšnje ime. Novejši naziv kraja, Sveta Lucija ob Soči ali Sveta Lucija na Mostu, je povezan z začetkom gra-

ditve nove župnijske cerkve leta 1584 na Miriščih. Uradni naziv je bil v 19. stoletju Sveta Lucija na Mostu, med obema vojnama je bilo ime italijanizirano v Santa Lucia, po italijanski kapitulaciji jeseni 1943 je bilo kraju vrnjeno slovensko ime Sveta Lucija ob Soči, leta 1946 je bilo preimenovano v Lucija ob Soči, leta 1948 znova v Sveta Lucija ob Soči,

Grški skifos s sovico

dokler komunisti leta 1952 kraja niso preimenovali v Most na Soči.

Sovica s skifosa Kar nekaj let je v glavah domačinov Mosta na Soči zorela misel, kako bi primerno združili vse naravne in kulturne znamenitosti kraja in bližnje okolice. V letu 2004 so zamisli Tolminskega muzeja in Turističnega društva Most na Soči strnili pod okrilje lokalne turistične organizacije Sotočje iz Tolmina. Slednja je k sodelovanju privabila še partnerja Natisone Gal iz Špetra v Benečiji in na razpisu Phare – sklad malih projektov ji je uspelo pridobiti finančna sredstva.

Kulturnozgodovinsko pot po Mostu na Soči z bližnjo okoli-

co so poimenovali Čez Most po modrost. Zakaj čez most? Ker domačini Most na Soči na kratko imenujejo Most, hkrati pa je kraj na mostova čez Sočo in Idrijco vezan že od davne preteklosti. Modrost bodo obiskovalci pridobivali s spoznavanjem kraja, njegovih značilnosti in ljudi. Po poti jih bo vodil znak sovice, ki je v grški mitologiji poosebljala modrost. Sovico, upodobljeno na skifosu, grški posodici, so arheologi našli na Mostu na Soči med raziskavami leta 2001.

Označena pot je speljana po Mostu na Soči in obsega še sosednji vasi Modreje in Modrej. Na vstopnih mestih v kraj ter na avtobusni in železniški postaji obiskovalce pričakajo velike informacijske table, posamezne točke ob poti pa so opremljene z manjšimi tablami, na katerih so označeni osnovni podatki. Zanimivosti vasi, ki obkrožajo Most na Soči, so opisane v zelo bogato vsebinsko in slikovno opremljenem vodniku po poti. Avtor besedil je domačin in arheolog Miha Mlinar. Vodnik po svetolucijski kulturnozgodovinski poti Čez Most po modrost vključuje še turistične informacije z območja Mosta na Soči.

Muznik, Carli, Vuga ... Evropska zgodovina pozna Most na Soči kot enega najkompleksnejših arheoloških najdišč jugovzhodnega alpskega območja in pravo arheološko zakladnico, zato so pri izdelavi poti in vodnika najbolj poudarili prav arheološko dediščino kraja. Najdbe bronaste in železne dobe ter rimskega in zgodnjerednjeveškega časa so dokaz za pomembnost kraja skozi obdobje kar treh tisočletij. Na območju železnodobnega grobišča so uredili spominsko znamenje pradačnim prednikom, v nekaterih zidovih pa so v nišah predstavili replike arheoloških najdb.

Kulturnih vrednot Mosta se lahko naužijemo tudi ob ogledu spomenikov sakralne, zgodovinske in tehnične vrednosti. Prikazali so velike krajevne osebnosti in njihove zasluge za dvig kulture slovenstva. Prvi je Anton Muznik (1726–1803), ki je bil zdravnik in pisec zdravstvenih razprav, med drugim pomembne domo-

znanske knjige v latinščini *Clima goritiense*, ki je bila po več kot dvesto letih, leta 2000, prevedena v slovenščino pod naslovom *Goriško podnebje*. Drugi je Alojzij Carli (1846–1891), vsestranski kulturnik, ki je poleg duhovniškega poklica razdal svoj um na različnih intelektualnih področjih. Bil je nadarjen prevajalec in odličen lingvist; obvladal je kar 18 jezikov, poleg klasičnih in drugih indoevropskih jezikov je govoril še hebrejsko, arabsko in madžarsko. Ustvaril je dve literarni deli z zgodovinsko tematiko, povest *Evfemija* in roman *Zadnji dnevi v Ogleju*. Z velikim zanimanjem in zanosom se je že pred več kot 120 leti spoprijel tudi z arheologijo in napisal več člankov s to tematiko. Posebnega pomena je njegova župnijska kronika, v katero je zapisoval vse pomembnejše dogodke v kraju. Naslednji kulturnik je veliki pisatelj Ivan Pregelj (1883–1960). Četrti je pisatelj Saša Vuga (rojen leta 1930), ki živi in svojo umetniško vrhunsko izbrušeno literaturo ustvarja v Mostu na Soči. Peti je

Umetnina Toneta Kralja

dirigent Marko Munih, ki se je v Mostu na Soči rodil leta 1936.

Vse arhitekturno izročilo je s prepletanjem stavbarstva gora, celinske Slovenije in bližnjega Primorja svojstveno. Ob poti bo obiskovalca vseskozi spremljala modro-zelena Soča, ki kraju z jezerom daje svoj pečat.

Svetolucijska skupina Zahodni del Slovenije je skozi tisočletja menjal etnične in kulturne skupine. Vsaka od njih je dodala svoj kamenček v mozaiku raznolikosti prostora. Obdobje največjega razcveta v tolminski davnini se odraža v bogatem gradivu starejše železnodobne kulturne sku-

pine, ki nosi ime svetolucijska. Poimenovana je bila po svojem središčnem naselju Sveti Luciji in je geografsko obsegala Posočje, sosednjo Benečijo in Bohinj. Med najdišči ima posebno mesto prav Most na Soči. Tu so obsežna arheološka izkopavanja Goriškega muzeja v 70. letih 20. stoletja odkrila največji železnodobni naselbinski kompleks z območja jugovzhodnih Alp. Da je v času železnodobne svetolucijske kulture Tolminska res cvetela, nam dokazujejo tudi najdbe dragocenega, uvoženega grškega in italiskega posodja iz Mosta na Soči.

Obdobje kulturnega razcveta se je na tem območju končalo leta 1915, ko so Italijani usodno stegnili roke po naši deželi. Cela tri leta so mir okoliških krajev kalile granate italijanske in avstro-ogrske vojske. Prebivalstvo frontnega zaledja je bilo skoraj v celoti izseljeno na Koroško, Štajersko in Spodnjo Avstrijo. Po prvi svetovni vojni je bilo Posočje priključeno Italiji. V letih od 1945 do 1947 je bilo območje Mosta na Soči razpeto na razmejitveni črti med t. i. cono A z zavezniško vojaško upravo, in cono B z jugoslovansko upravo. Naselje Most na Soči je bilo v con B, sosednji vasi Modreje in Kozmerice sta pripadali con A. Posočje je bilo Sloveniji priključeno septembra 1947, formalno pa šele leta 1975.

Kraljeve poslikave Prvotno je bila župnijska cerkev sv. Lucije skromnejši posnetek svetogorske romarske bazilike. Cerkev so začeli graditi že leta 1584, posvečena je bila leta 1612. Med divjanjem prve svetovne vojne je bila močno poškodovana. Italijanska granata, ki je prek Cvetja priletela do gornjega dela vasi, je smrtno ranila tudi tedanjega svetolucijskega župnika Fabjana, dobrotnika in krušnega očeta pisatelja Ivana Preglja. Po vojni so cerkev temeljito obnovili, njen dokončni obraz pa je s stenskim poslikavami in oljnimi slikarjami leta 1940 oblikoval slikar Tone Kralj. Prezbitarij je poslikal s freskami iz življenja svetnice. Na stropu apside je upodobil svetnike in svetnice pred božjim prestolom, ladjo pod stropom pa krasijo velika platna s prizori križevega pota. ■

Pomnik na prvo svetovno vojno

Da Pontejev vodnjak v Kopru

Vodnjak v Šmarjeških Toplicah

Vodnjaki na Slovenskem

V. M.

V Sloveniji je več tisoč vodnjakov, ki z nekaj izjemami žalostno propadajo. Šele v zadnjem času smo se začeli zavedati njihovega nekdanjega pomena, lepote in vloge v naši kulturni dediščini.

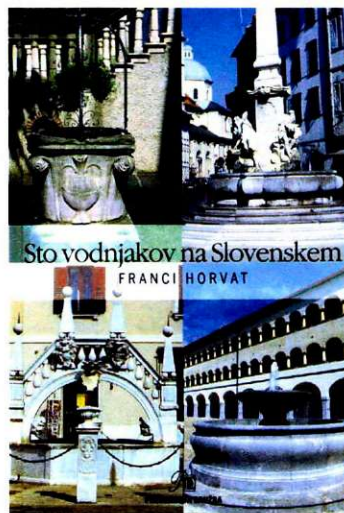
Med najstarejše ohranjene vodnjake štejemo koprške, na primer vodnjaka na trgu Brolo iz 15. stoletja. Preprosti renesančni vodnjaki so iz 16. in začetka 17. stoletja (Ljubljana, Piran). Ti že imajo škripec in so bili do 19. stoletja zelo priljubljeni na Primorskem (Vipavski križ, Štanjel). Štajerskim baročnim vodnjakom je dodano okrasje (Velika Nedelja). Posebno vlogo v Sloveniji imajo zaradi drugačnosti litoželezni vodnjaki iz druge polovice 19. stoletja, ki so nastali v livarni Dvor (Žužemberk, Idrija). Prvi vodnjak so ulili leta 1861, vrata livarne pa so zaprli leta 1891. Nekaj litoželeznih vodnjakov je uvoženih (Šmarješke Toplice, Črnomelj, Vrhnika). Med znamenitimi vodnjaki 20. stoletja velja omeniti skledasti vodnjak na Šentjacobskem trgu v Ljubljani iz leta 1926 in spomenik, ki rabi kot

vodnjak, to je vodnjak v Črni na Koroškem iz leta 1952.

Na obliko vodnjakov so vplivali stiki s sosednjimi pokrajinami, ki so prevzemale druga od druge; severna Štajerska se je zgledovala po avstrijski južni Štajerski in Koroški, Kras po Mediteranu, Kranjska pa se je spogledovala s Furlanijo, Istro in Koroško. Preproste oblike so se počasi razvijale v zahtevnejše, vse do pravih mojstrovlin (vodnjak Da Ponte v Kopru, Vodnjak treh kranjskih rek oz. Robbov vodnjak v Ljubljani).

Prostostoječi in stenski Vodnjake delimo na prosto stoječe in stenske. Prosto stoječe delimo po obliki, ki je lahko krožna, kvadratna ali pravokotna, šesterokotna in osmerokotna. Te delimo v več tipov, kot so: vodnjak, ki iz krožnega spodnjega dela preide v poligonalni sklep (vodnjaka na trgu Brolo v Kopru sta kapi-

telne oblike); baročni trebušasti vodnjaki (v Vipavskem križu, »Občinska štirna« v Štanjelu); vodnjak s krožnim, poligonalnim ali ovalnim obodom (vodnjak na Velenjskem gradu, na grajskem dvorišču v Vipavskem križu, na Trgu 1. maja v Pira-

nu); vodnjak z eno ali več skodelami (vodnjaka na Novem trgu in Krekovem trgu v Ljubljani); vodnjak s prosto stoječim kipom (Neptunov in Herkulov vodnjak v Ljubljani, Valvasorjev vodnjak v Višnji Gori, vodnjak, posvečen Josipini Hočevar v Radovljici); rustični vodnjak (Robbov vodnjak v Ljubljani, Neptunov vodnjak v parku dvorca Dornava); vodnjak s kovanim okrasjem (na dvorišču minoritskega samostana na Ptuj, na dvorišču gradu Velika Nedelja, ob mestnem gradu v Mariboru).

V Ljubljani najdemo naslednje stenske vodnjake: Narcisov vodnjak v arkadnem hodniku mestne hiše, pri cerkvi sv. Florijana in pod arkadami uršulinskega samostana.

Heliosov sklad v Sloveniji naj bi bilo več tisoč vodnjakov, po nekaterih podatkih morda celo več kot pet tisoč. Največ jih ima Kras, kjer jih je okoli tri tisoč. Delujočih s pitno vodo jih je nekaj več kot petsto. Pred tridesetimi leti so vodnjaki začeli izgubljati svoj pomen zaradi pospešene graditve vodovoda, ki je nadomestil njihovo vlogo. Danes ostajajo nekateri samo za arhitekturni okras mesta, trga ali vasi, drugi pa propadajo. Vendar se v zadnjih nekaj letih miselnost spreminja. Pred nekaj leti se je za ohranitev vodnih virov in vodnjakov zavzela tovarna Helios iz Domžal, ki pomaga pri obnovi nekaterih krajevnih vodnjakov po Sloveniji, kar je edinstvena tovrstna akcija v Sloveniji, vredna pohvale. Doslej so v tej akciji očistili 17 kraških jam in s pomočjo lokalnih skupnosti oživili 36 vodnjakov v 33 slovenskih občinah. Zadnja od obnovljenih vodnjakov sta tisti na Stari Gori pri Svetem Juriju ob Ščavnici in v Gorenjih Raduljah. Starogorski je globok 33 metrov in se bo poslej lepo vključeval v tamkajšnjo turistično ponudbo kraja, ki postaja že kar mali turistični pojem Prlekije. Obnovljeni vaški vodnjak s periščem v Gorenjih Raduljah v občini Škocjan so odprli v začetku novembra.

V Koledarski zbirki Prešernove družbe je zdaj izšla knjiga *Sto vodnjakov na Slovenskem*, v kateri je Franci Horvat v besedi in sliki prikazal sto najbolj znanih in najlepših slovenskih vodnjakov od Istre do Prekmurja. **D**

Usoda Plečnikovega učenca

V. M.

V Cankarjevem domu v Ljubljani je do 8. februarja na ogled razstava o arhitektu in slikarju Borisu Kobetu, ki je bil Plečnikov učenec, arhitekt povojne Ljubljane in spomenikov NOB ter slikar.

Spomenik na Urhu

Arhitekt in slikar Boris Kobe se je rodil v Ljubljani leta 1905. Leta 1929 je diplomiral na oddelku za arhitekturo tehniške fakultete v Ljubljani pri profesorju Jožetu Plečniku. Študij slikarstva je v začetku tridesetih let nadaljeval v Parizu. Po vrnitvi v Ljubljano je nekaj časa deloval v svobodnem poklicu, leta 1937 je bil imenovan za učitelja risanja na oddelku za arhitekturo tehniške fakultete v Ljubljani, leta 1938 pa za ljubljanskega mestnega arhitekta.

Med vojno je bil interniran v Dachau, kar ga je pomembno zaznamovalo, da je po vojni postal eden vodilnih »dvornih« arhitektov njenega veličanstva revolucije. Leta 1946 je postal vodja odseka za visoke gradnje in urbanizem pri mestnem ljudskem odboru Ljubljana. Kmalu je bil imenovan za docenta za prostoročno risanje in barvne študije na oddelku za arhitekturo Tehniške fakultete Univerze v

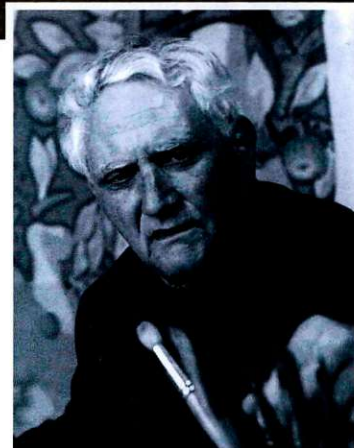
Ljubljani, sočasno pa za honorarnega profesorja za perspektivo in umetnostno oblikovanje na ljubljanski akademiji za likovno umetnost. Upokojil se je leta 1975, umrl pa leta 1981.

Pred vojno je sodeloval pri izvedbi nekaterih Plečnikovih del, kot je bila obnova Kongresnega trga v Ljubljani. Samostojno je zasnoval most čez Gruberjev prekop in stanovanjsko kolonijo za Bežigradom ter po vojni (1946) prve stanovanjske bloke v

Savskem naselju. Izdelal je načrte za lovski dvorec v Karađorđevu (1956–1957). V petdesetih letih se je ukvarjal z urejanjem stare Ljubljane, pri čemer je pustil viden pečat (tlaki, barve na pročelijih, kiparska oprema, kovinske mreže). Pomemben je njegov delež pri arhitekturni zasnovi in parkovnih ureditvah spomenikov NOB in revolucije. Medtem ko je spomenik na Urhu med lepšimi tovrstnimi spomeniki, je njegov spomenik v Dražgošah

iz leta 1976 poosebljenje »modernizma« in revolucionarne megalomanije v sedemdesetih letih. Takšna kot je bila tragedija in zločinskost v Dražgošah, tako deluje tudi spomenik.

Slikarstvu se je Kobe posvečal predvsem po vojni. V olju in temperi je slikal krajine in tihožitja, vzporedno pa

Boris Kobe

Istrska zemlja

je ustvarjal monotipije in ilustracije. Za njegovo slikarstvo je sprva značilno odmikanje od modela, poenostavljanje oblik ter ploščene prostora in barv, pozneje pa sproščena poteza s skicoznimi detajli in večjimi barvnimi ploskvami. Poenostavljene oblike in barvni kontrasti pri monotipijah in ilustracijah kažejo prijeme, ki so blizu ekspresionističnim. Ilustriral je tudi knjige ter scenografsko sodeloval pri snemanju nekaterih filmov. **D**

Čatež ob Savi

Petra Janša, foto: vir STO/Borisa Pakladnik

Vas Čatež ob Savi leži na desnem bregu reke Save, stisnjena pod vzhodne obronke Gorjancev in Šentviško goro. Z Brezicami jo povezuje 527 metrov dolg most z dvema železnima lokoma, eden čez Savo in eden čez Krko, zgrajen leta 1907. 1,5 km od naselja je naravno zdravilišče Čateške toplice, v katerem je sedež družbe Treme Čatež, ki poleg pacientov privabljajo številne dopustnike in izletnike.

Skozi zgodovino Čatež oziroma pristava v spodnjem Čatežu je prvič omenjena leta 1255 v darovnici koroškega vojvode Ulrika Spanheimskega. Janez Vajkard Valvasor nekaj stoletij zatem omenja na Čatežu grad. Po lastnikih so ga imenovali Dragovančev dvor. Jedro Čateža, v katerem se je rodil znani slovenski krajinar Vladimir Lamut (1915–1962), je nad avtocesto Ljubljana–Zagreb ob cerkvi in starem šolskem poslopju. V njem ni več pouka, šolarji se vozijo v tri kilometre oddaljene Brezice, čez najdaljši most čez reko Savo v Sloveniji. Čez reko še vedno vozi tudi brod, ki ima postajo v bližini Term Čatež.

Stara čateška cerkev je stala na ravnini pod vasjo. Bila je majhna in večkrat mokra zaradi poplav. Kadar je voda vdrla vanjo, je duhovnik maševal na pručki. Zato so sklenili postaviti novo. Izbrali so najvišji plato v vasi, da bi je voda ne dosegla, a do graditve ni prišlo takoj. Zbali so se velikih stroškov, zato so nameravali sprva razširiti in s kanali obvarovati staro cerkev na ravnini. Po skoraj dvajsetletnem prekanju in prošnjah so novo cerkev sv. Jurija le začeli zidati in jo v letu 1833 dokončali. Iz stare cerkve so porabili vse, kar se je dalo vgraditi v novo, tudi kristlni kamen, izdelan leta 1610.

Na Šentviški gori (384m), ki se dviga nad vasjo, stoji romarska cerkev sv. Vida s široko ravno krito ladjo in majhno apsidno iz 14. stoletja. To je najstarejša cerkvena stavba na brežiškem območju, ki privablja mnogo izletnikov. Domačini pravijo, da pod cerkvijo sv. Vida, če prislonijo uho na skalo, slišijo teči vodo iz Studenčka.

Drugačne vrste studenec, topliški vrelec, pa je razveselil domačine na jugovzhodne koncu vasi. Še vedno so tu vidni ostanki starih toplic z bazenom. Uporabljali so jih za perišče. V vasi je bilo natančno določeno, kdaj je katera od hiš na vrsti za čiščenje in ribanje tega bazena. Sčasoma so perišče nadomestili pralni stroji.

Zanimiva je tudi ena od ljudskih pripovedi, ki je povezana z Babjimi štengami, kamnitimi skalami nad Čatežem in s strahovi, ki jih tu doživljajo mimoidoči. To naj bi bil kraj, kjer so pogumne ženske polivale Turke z vrelo vodo.

Trdnjšo podlago pa imajo dognanja arheologov. Ti so nedaleč od Čateža našli žrtvenik, posvečen

rimskemu bogu Neptunu, ki so ga tedaj častili mornarji in trgovci. Oltar so mu postavili ob broderski postaji na bregu Save. V bližini je tekla rimska cesta, ki ji današnja avtocesta deloma sledi, ob kateri so našli temelje več stavb. Na Šentviški gori, pod cerkvijo sv. Vida, pa je bil rimski kamnolom.

Škrat Čatež Druga znana ljudska pripoved je povezana z imenom Čatež. Dobil naj bi ga po škrtu Čatežu, na pol človeku, na pol kozlu, samem peklenškem hudiču. Ta ima rogove, dolga ušesa, brado, srednje veliko postavo in starikav obraz. Njega dni so ga ljudje videvali, ko je sedel na visokih pečinah in se grel na soncu. Drvarjem je prinašal mrzle, čiste vode, kadar so bili žejni, pastirjem v planinah pa je nabiral jagode in maline. Nikdar pa ni dovolil, da bi se mu kdo posmehoval. Če bi mu kdo pokazal roge, bi začel valiti z gore skale, ki bi pokopale pod seboj hiše njegovih zasmehovalcev.

Včasih je strašil popotnike, oponašal je glasove in jih tako zvabljal na napačno pot. Včasih se je pokazal vrh pečin ali na močvirskih tleh, kjer je iskal izvire. Na krajih, kjer so videli Čateža, so ljudje mnogokrat našli izvire dobre vode. Očitno

se je to zgodilo tudi v kraju z izvirom zdravilne vode in imenom Čatež.

Škrat Čatež danes sedi pred vhodom v zimsko Termalno riviero Term Čatež in pripoveduje zgodbe. Lahko se ustavite za trenutek in si ogledate zvočne in svetlobne efekte ter si preberete zgodbo, ki jo pripoveduje.

Terme Čatež nekoč... V Leksikonu Dravske banovine iz leta 1939 je navedeno, da so bili vrelci na čateškem polju odkriti v letu 1797. Zapis iz arhiva župnije Čatež ob Savi iz leta 1855 navaja, da so bile toplice v »čateški verbini« znane vsaj od leta 1802. V tistem času »so si ljudje sami skopali jame v prod ali pesek, jih ogradili z vejami in se v njih kalužali.« Ker pa je bila voda za kopanje prevroča, saj so bili čateški vrelci najtoplejši v banovini, so se kopalci hodili hladit v bližnjo Savo. Leta 1824 je bila velika povodenj in takrat »je Sava toplične kraje s prodom za seženjem debelo zasula in potem so bile toplice tako zapuščene, da se nekaj let še ni vedelo, kje so bile«. Leta 1845 je dal apotekar Franc Žnidaršič iz Brežic znova preiskati teren, vendar brez uspeha. Leta 1849 so nadaljevali z izkopom apotekarjeve jame, a so delo pustili, »ker niso imeli v Brežicah ne

Čatež ob Savi

na Čatežu tako premožnega človeka«. So pa ugotovili: »Če bi te toplice lepo narejene bile, bi ta kraj kmalu imeniten postal.«

In je tudi postal. Grofje Attems iz Slovenske Bistrice, prvi lastniki toplic, so dovolili brežiškemu frančiškemu patru Edvardu Zagorcu, dobremu poznavalcu zdravljenja s toplo vodo, da je v Čateških toplicah v letih 1845–46 zgradil prvo zasebno kopališče, zasilne kabine in lesen bazen. Pomemben mejnik v razvoju

Mokrice in v letu 1992 zgradijo igrišče za golf z osemnajstimi luknjami.

Danes nam zimska in poletna Termalna riviera ponujata več kot 12.000 m² površin s termalno vodo, tobogani, whirlpooli, vodnimi tokovi, slapovi, bazenom z valovi, vodnimi drčami, masažnimi ležišči in šobami, počasno reko ... pa savne, solarij, studio za fitnes, steze za trim, kolesarjenje, čolnarjenje, ribolov, golf, tenis, bowling, sprehode, družabne, kulturne in

Podgorjanska vinska cesta

Pogled na Šentviško goro

Pogled s Šentviške gore na cerkev sv. Duha

Stari most čez Krko in Savo

Sotočje Krke in Save

zdravilišča je leto 1925, ko so se grofje Attems odločili za graditev majhnega zdravilišča. Sezidali so hotel v švicarskem slogu (sedanji obnovljeni hotel Toplice), ki je imel v spodnjem delu deset kabin za kopanje, v prvem nadstropju pa triindvajset sob. Po končani drugi svetovni vojni je bilo grofom Attemsom nacionalizirano celotno premoženje.

... danes Po najdbah novih vrelcev so od leta 1963 nastajali novi kopališki objekti, kot so zunanji bazen, hotel Zdraviliški dom s hotelskim bazenom, restavracija in prostori za terapijo, olimpijski bazen, bungalovi in avtomatsko kegljišče. Leta 1982 so prvi v Sloveniji začeli izvajati medicinsko programiran odih. Leta 1989 začnejo Terme Čatež poslovati kot samostojno podjetje in postanejo delniška družba. Že leta 1977 najamejo bližnji grad

zabavne prireditve. Najpomembnejše pa je, da ta »dobra voda«, kot jo imenuje škrat Čatež, s svojo vsebino in temperaturo od 42°C do 63 °C pomaga pri boleznih srca in ožilja, revmatičnih boleznih, poškodbah lokomotornih organov, ustnih in zobnih boleznih.

Podgorjanska vinska cesta Čatež je del podgorjanske vinske ceste, kjer lahko v tamkajšnjih vinotočih okusite cviček, poleg terana edino avtohtono in regionalno izvirno slovensko vino. Vinska cesta vijuga po obronkih Gorjancev ob Savi in Krki vse do Krškega in Brežic. V Čatež, ki ga vse prevečkrat zamenjamo s Čatežem, o katerem je pisal Levstik v svojem Popotovanju od Litije do Čateža, lahko tudi prikolesarimo po brežiški kolesarski poti, ki vodi po asfaltnih lokalnih poteh, večinoma po ravnini in obrobem gričevju. **D**

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska Turistična Organizacija), www.term-giz.si.

Stiplovškov zbornik

Oddelek za zgodovino FF

V znanstveni zbirki Historia, ki jo izdaja Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je izšel zajeten Stiplovškov zbornik, posvečen zgodovinarju dr. Miroslavu Stiplovšku ob njegovi 70-letnici. Uvodoma sta objavljena zapis o Stiplovšku izpod peresa urednika zbornika Dušana Nečaka, in Stiplovškova bibliografija, ki jo je sestavila Nataša Stergar. Sledi množica prispevkov, najprej dva v razdelku Zgodovinska razmišljanja: Zgodovina kot politična manipulacija (M. Guštin) in O modernem (ne)razumevanju in (ne)poznavanju stare zgodovine na primeru ustoličevanja koroških vojvod (P. Štih). V razdelku Prispevki iz slovenske/jugoslovanske zgodovine je objavljenih 21 prispevkov, med drugim: Sindikalna prizadevanja učiteljskih društev za ureditev učiteljskih plač na Kranjskem v začetku 20. stoletja (B. Šuštar), Prestolonaslednik Djordje Karadjordjević – posebnost ali bolnik (D. Nečak), Slovenski poštni uslužbenci po koncu prve in druge svetovne vojne (L. Bezljaj Krevel), Naše prve vlade (B. Balkovec), Zaplembe nemškega imetja na Kočevskem (M. Ferenc). V razdelku, namenjenem lokalni zgodovini, je objavljenih 14 prispevkov, med drugim: Revolucionarno vrenje po I. svetovni vojni ali »vietnamski sindrom« (S. Granda), Domžale s širšo okolico v antični dobi (J. Marolt), Zemljiško gospostvo Krumperk v 17. in 18. stoletju (J. Žontar), Agrarna reforma na veleposestvu Jablje (O. Janša Zorn), Drobci iz preteklosti kamniškega okraja v letih 1929–1941 (A. Vidovič Miklavčič), Franc Bernik in razvoj Domžal (B. Otrin).

Srnek

Mohorjeva družba Celje

Glavni junak knjige Srnek, slepi srnjaček, svoj primanjkljaj izkoristi v svojo moč, ko zelo razvije preostala čutila in izostri svojo intuicijo. To mu ni dano samo po sebi, ampak se mora tudi sam zelo potruditi – vaditi in vaditi. Avtor Marijan Salobir, psiholog in v prostem času tudi lovec, nam uspe približati lovčev svet na eni in psihološko poglobljanje v občutke na drugi strani. Zgodbo je ilustrirala Marija Mojca Vilar.

Poskus filozofije vere

Študentska založba

Knjiga Željka Pavića Arhonti biti. Poskus filozofije vere (zbirka Claritas) se ukvarja z odnosom med vero in filozofijo ter z možnostmi, kako lahko filozofija sploh pristopi

k fenomenu vere. V uvodnem poglavju so razdelani nekateri temeljni pojmi, ki so povezani s tematiko. V ožje filozofskem delu obravnava razumevanje religije in svetega pri Schleiermacherju, Ottu in Levinasu. V naslednjih dveh poglavjih sooča teološki in filozofski pristop k Bogu, in sicer skozi papeške enciklike, ki govorijo o filozofiji, ter o možnostih in mejah naravne teologije. Zadnje poglavje se ukvarja z vprašanji gnostikov in z njihovim pristopom k povezanim razumevanjem vere in teologije.

Angleški frazeološki slovar

Cankarjeva založba

Novi dvojezični Angleški frazeološki slovar je uporabniku prijazno dopolnilo obstoječim angleško-slovenskim slovarjem pa tudi drugim jezikovnim priročnikom za angleščino, poskus zbrati najpogostejše in najuporabnejše fraze – zbrala jih je Sonja Berce. Po abecednem redu ponuja frazeme in posebnosti nekaterih besednih zvez, ki bi jih zaman iskali v klasičnem slovarju manjšega obsega ali iz kakih drugih razlogov težko našli v večjem klasičnem slovarju (npr. preza-pleteno ali prezamudno iskanje).

Uporniki z razlogom

Ministrstvo za obrambo

V knjigi Uporniki z razlogom je Albin Mikulič prikazal organiziranje Manevske strukture narodne zaštite leta 1990, ki je bila začetek slovenske vojske. Teritorialna obramba je bila spomladi 1990, ko je Slovenija s prvimi povojnimi demokratičnimi volitvami dobila nov pluralističen parlament in novo oblast, povsem pod vplivom miselnih struktur prejšnjega režima in Beograda. Tik pred prisego prve slovenske demokratično izvoljene vlade sredi maja je iz Beograda prišel ukaz o razorožitvi TO. »Če se je Slovenija hotela osamosvojiti, se je morala vojaško organizirati in oborožiti. Knjiga pri-

kazuje, kako se je MSNZ organizacijsko in kadrovske oblikovala, glavno vlogo pri tem pa je igral Tone Krkovič, ki ga je ministristvo za notranje zadeve imenovalo za načelnika. Tveganje je bilo veliko, in če takrat ne bi tvegali, si je težko predstavljati, da bi se osamosvojili tako, kot smo se. V nekaj mesecih se je oblikovala slovenska vojska, ki je štela prek 20.000 pripadnikov.

Sagar

Goga, Novo mesto

Študentska založba Goga iz Novega mesta izda v svoji glasbeni zbirki Goga Musica vsako leto več zgoščenk. Kot zadnjo je konec lanskega leta predstavila zgoščenko z naslovom Sagar, na kateri pet slovenskih glasbenikov združuje glasbo s štirimi indijskimi. Na zgoščenci je sedem daljših posnetkov indijske glasbe (posnetih v New Delhiju in zmiksanih v Ljubljani), ki nosijo naslove od Yamuna in Parampara do Ananda in Friendship forever.

Pesmi o vinu in domovini

Založba Mladinska knjiga

Založba Mladinska knjiga je v sodelovanju z Združenjem slovenskega reda viteзов vina izdala pesmarico Pesmi o vinu in domovini, v kateri je zbranih 200 vinskih pesmi in napitnic. Pesmi o trti in vinu ter napitnice oziroma zdravilke so razširjene po vsej Sloveniji, najbolj pa na Štajerskem. Pojejo se ob delu v vinogradu, domačih praznikih, v času martinovanja, osebnih praznikih in tudi na izletih. Podobna izdaja je pri Mladinski knjigi izšla leta 1979 z naslovom Stokrat na zdravje. Tem je zdaj dodanih 34 notiranih pesmi iz različnih virov. V pesmarici najdemo pesmi oziroma napitnice, kot so Bratec, primi kupico, En hribček bom kupil, Glažek še ni prazen, Kdor je januarja rojen bil, Kol'kor kapljic, tol'ko let, Majol'ka bod' pozdravljena, in druge, ki jih dobro poznamo.

“ Propadla so vsa nekoč cvetoča
velika podjetja in ljudi postaja
strah, skoraj ga ni, ki ne bi imel
brezposelnega sorodnika, znanca,
prijatelja. Kdo bo še rojeval
otroke v svet strahu? ”

Prim. dr. Kurt Kancler, pediater

Našli smo najboljšo.

ČZP Večer d. o. o., Svetozarevska 14, Maribor

Jurij Kruglov (križev kralj)

Marat Gali (Princ) in Dejan Vrbanič (Truffaldino)

Zaljubljen v tri oranže

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Na slovenski oder prihaja opera Sergeja Prokofjeva Zaljubljen v tri oranže. Premiera posodobljene predstave bo v koprodukciji Opere in baleta SNG Ljubljana in Cankarjevega doma 20. in 21. januarja v Gallusovi dvorani CD.

Sergej Sergejevič Prokofjev je v začetku 20. stoletja veljal za ruskega »čudežnega otroka«, o katerem se je kmalu začelo govoriti kot o nasledniku skladatelja Igorja Fjodoroviča Stravinskega. Razdelil je duhove glasbenih kritikov: nekateri so ga živahno hvalili, drugi so se nad njegovo glasbo zgražali. Snov za opero Zaljubljen

v tri oranže je Prokofjev našel pri beneškem pesniku, grofu Carlu Gozziju in napisal zanj libreto. Dokončal jo je oktobra leta 1919, krstno uprizoritev pa je doživela 30. decembra 1921 v chikaškem opernem gledališču.

Smeh v glavni vlogi Prokofjev je hotel napisati veseloigro, preprosto in duhovito delo v tradiciji commedie dell'arte, hkrati pa je nastalo kot rezultat ruskega modernega gledališča iz časa pred revolucijo in po njej. Je mešanica pravljice, burke in satire, pravzaprav parodija ter boj med resničnostjo in domišljijo, glavno vlogo v njej ima smeh. Zgodba je preprosta: različni tipi obiskovalcev gledališča se pripravljajo o gledališkem okusu, zmagajo čudaki in napovedo nenavadno predstavo o princu, ki je zbolel za melanholijo in ga ni mogoče ozdraviti drugače kakor s smehom, kar se izkaže za vse prej kot lahko nalogo. Princa razveseli in ozdravi šele

Ninetta, princesa, ki je stopila iz tretje oranže in so jo usmiljeni čudaki rešili smrti od žeje z vedrom vode. Toda zgodba se ne more končati brez zapleta ...

Deklamacijski slog V glasbi se je Prokofjev odločil za deklamacijski slog, brez sklenjenih oblik arij in ansamblov. Dialogi med glavnimi liki so kratki in jedrnat, njihove replike ali recitative pa spremljajo fraze orkestra v obliki vodilnih motivov. Tudi zbor nosi le kratke replike in vzklake. Glasba slika nasprotja dveh svetov: sveta gledališke predstave in sveta ljudi, pa čeprav s poudarjenimi lastnostmi. Glasba, ki spremlja fraze fantazijskih bitij Čelija, Fate Morgane, Farfarella in hudičkov, je zapletena, glasba kraljevega dvora pa je preprostejša. Melodija izstopa v obliki instrumentalnih tem v orkestru ali pevske fraze, ki spominjajo na vsakdanjo govorico. Dve orkestrski točki opere, ki najbolj izstopata, sta koračnica v dru-

gem in na koncu tretjega dejanja ter vihrava glasba, ki spremlja princa pri iskanju treh oranž.

Tretjič v Ljubljani Opera Zaljubljen v tri oranže je bila v Ljubljani doslej izvedena že dvakrat: prvič v sezoni 1927/28, ko jo je režiral Osip Šest in je doživela 22 ponovitev, drugič leta 1954, ko jo je režiral Hinko Leskovšek. Slednja, ki je doživela kar 37 ponovitev, je doživela velik uspeh, saj je gostovala v Parizu, kjer je bila odlično sprejeta, in na Nizozemskem. Nizozemska založba gramofonskih plošč Philips se je odločila, da jo bo posnela. Po tako velikem uspehu je nova, izvirna postavitev opere pravi izziv za vse ustvarjalce: njen dirigent je Dieter Rossberg, režiser Vito Taufer, za koreografijo in odrski gib je poskrbela Mojca Horvat. Opera bo v ruščini s slovenskimi podpisi. Tri oranže bodo ponovili dvaindvajsetkrat, dvakrat pa jo bodo uprizorili med poletnimi prireditvami v Ljubljani. **D**

Sergej Prokofjev

Dva literarna razpisa

Letos bodo v Velenju v okviru Herbersteinskega srečanja slovenskih književnikov podelili že tretjo Pretnarjevo nagrado, ki je namenjena mednarodno zaslužnemu razširjevalcu oziroma ambasadorju slovenske književnosti po svetu. Pretnarjeva nagrada je priznanje tistim posameznikom, enakovredno slovenskim in tujim državljanom, ki si po svetu v duhu dr. Toneta Pretnarja pomembno, zaslužno in svetovljansko prizadevajo za seznanjanje s sodobno slovensko literaturo in njeno uveljavljanje oziroma z njenimi avtorji. Objavljen je razpis za Pretnarjevo nagrado 2006, na katerega lahko kandidirate predlagajo slovenska in tuja književniška združenja, kulturne, znanstvene in izobraževalne organizacije ter državljani Slovenije in tuji književniki. Rok za oddajo predlogov je 1. maj.

Predloge z utemeljitvami, navedbo naslova kandidata in predlagatelja naj zainteresirani pošljejo na naslov Asociacija Velenika, Cesta talcev 18a, 3320 Velenje, s pripisom »PNASK 06«. Na pod-

František Benhart

lagi pisno prejetih in utemeljenih predlogov bo žirija izbrala nagrajenca, ki mu bodo nagrado podelili v okviru Herbersteinskega srečanja. Leta 2004 je Pretnarjevo nagrado prejel Ludwig Hartinger iz Avstrije, leta 2005 pa je pripadla Františku Benhartu iz Češke.

Razpis za antologijo mladih literatov iz nekdanje Jugoslavije

Drugi literarni natečaj je razpisal mladinski dom iz Pančeva in je namenjen izdaji zbornika mladinske poezije in kratke proze »Rukopisi 29«. Kot sporoča Društvo slovenskih pisateljev, lahko na natečaju sodelujejo mladi pisci, stari od 15 do 27 let. Rok za oddajo besedil – tri pesmi ali tri kratke zgodbe –, ki jih zainteresirani lahko pošljejo na naslov Dom omladine, Svetog Save 10, 26000, Pančevo oziroma na elektronski naslov okce@panet.co.yu ali okcepa@yahoo.com, je 10. februar letos. Prispevki za antologijo, ki bo izšla maja 2006, naj bodo opremljeni z imenom in priimkom, rojstnim datumom, naslovom, tudi elektronskim, in telefonsko številko. L. H.

ko na natečaju sodelujejo mladi pisci, stari od 15 do 27 let. Rok za oddajo besedil – tri pesmi ali tri kratke zgodbe –, ki jih zainteresirani lahko pošljejo na naslov Dom omladine, Svetog Save 10, 26000, Pančevo oziroma na elektronski naslov okce@panet.co.yu ali okcepa@yahoo.com, je 10. februar letos. Prispevki za antologijo, ki bo izšla maja 2006, naj bodo opremljeni z imenom in priimkom, rojstnim datumom, naslovom, tudi elektronskim, in telefonsko številko. L. H.

0 osamosvajanju Slovenije

Prejšnji teden je Gornjesavski muzej v sodelovanju z združenjem vojnih veteranov za Slovenijo Radovljica – Jesenice v Kosovi graščini na Jesenicah odprl razstavo z naslovom Uporniki z razlogom in vojna za Slovenijo. Razstavo, ki prikazuje osamosvojitvene procese in vojno v letih 1990 oziroma 1991, je pripravil Center za vojaško zgodovinsko dejavnost Slovenske vojske in bo odprta do 2. februarja. Za gostovanje na Jesenicah jo je z dodatnim materialom dopolnilo območno združenje veteranov vojne za Slovenijo. Omenjena razstava se je predstavila že po več slovenskih krajih, na njej pa si je mogoče

Gornjesavski muzej

ogledati dokumente o tajnih pripravah na vojaško zavarovanje slovenske osamosvojitve in nastanek ter delovanje Ma-nevske strukture narodne zaščite. Na Jesenicah je razstava dopolnjena s predstavitvenim gradivom o vojni za Slovenijo, od katere mineva 15 let. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 19. 1.

19.30 SNG Drama: L. N. Tolstoj: Ana Karenina

20.00 Cankarjev dom; premiera: M. Farič in Flota: Nemoteloneme pesmi. Plešejo: Rosana Hribar, Magdalena Reiter, Gregor Luštek, Alta Katarina Truden, Igor Sviderski, Ana Štefanec, Matevž Česen.

20.00 MGL; premiera: N. Labute: Prasica debela. Prva slovenska uprizoritev. Režiserka: Saša Anočič. Ljubezen gre skozi želodec, tako se Tom in Helen spoznata v restavraciji s hitro prehrano. On je mlad uspešnejši in ona duhovita knjižničarka. Tako sta si všeč, čeprav se njuna želodca razlikujeta. Helen je namreč debela.

PETEK, 20. 1.

19.30 Cankarjev dom, Gallusova dvorana; premiera: Sergej Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže. Opera v štirih dejanjih, v ruščini z nadnapisi. Režiser: Vito Taufer

19.30 SNG Drama; L. N. Tolstoj: Ana Karenina

19.30 MGL; N. Labute: Prasica debela

20.00 Gledališče za otroke in mlade Ljubljana; B. Kobal in S. Verč: Satirični kabaret zafrkon. Igrata: Boris Kobal in Sergej Verč.

SOBOTA, 21. 1.

19.30 Cankarjev dom, Gallusova dvorana; premiera: Sergej Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže. Opera v štirih dejanjih, v ruščini z nadnapisi. Režiser: Vito Taufer

19.30 SNG Drama; V. Bartol: Alamut. V koprodukciji s Salzburger Festspiele.

20.00 SNG Drama, Mala drama; M. Crimp: Kruto in nežno

20.00 Cankarjev dom: Big Band RTV Slovenija. Dirigent: Izidor Leintinger. Gost: Vlatko Stefanovski (Makedonija), električna kitara

NEDELJA, 22. 1.

11.00 & 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana; S. Makarovič: Sapramiška. Za otroke od 3. leta dalje.

17.00 Mini teater Ljubljana: Koroška narodna, L. Nov, Veno Taufer. Igrajo: Veronika Drolc, Miha Arh in Milan Štefe.

19.30 Slovenska filharmonija: Godalni kvartet Juilliard (ZDA). Program: F. Schubert: Godalni kvartet št. 13 v a-molu, D 804 »Rozamunda«, F. Gulda: Godalni kvartet v fis-molu, J. Brahms: Godalni kvartet št. 3 v B-duru, op. 67

PONEDELJEK, 23. 1.

15.00 Cankarjev dom; Sergej Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže. Opera v štirih dejanjih, v ruščini z nadnapisi. Režiser: Vito Taufer

19.30 SNG Drama; V. Bartol: Alamut. V koprodukciji s Salzburger Festspiele.

20.00 SNG Drama, Mala drama; T. Bernhard: Na cilju

20.00 Dvorana media park: Halloween (Nemčija), Prospect (Slovenija) in gostje

TOREK, 24. 1.

18.00 SNG Drama; D. Jančar: Katarina, pav in jezuit

19.30 Cankarjev dom: Franc Kosem, trobenta. Godalni orkester Glasbene šole Ljubljana Vič-Rudnik. Dirigentka mag. Jelena Brčarčević

19.30 MGL; I. Ratej: Je to človek?

20.00 SNG Drama, Mala drama; A. Lasić: Za zdaj nikjer

SREDA, 25. 1.

15.30 & 19.30 MGL; N. Labute: Prasica debela

17.00 Cankarjev dom: Big Band TRV Slovenija, dirigent Lojze Kranjčan, vokal Alenka Godec, povezovalac Hugo Šekoranja. Iz cikla »Jazz v živo«.

19.30 SNG Drama; A. E. Skubic: Fužinski bluz

20.00 SNG Drama, Mala drama; B. Tadel: Anywhere Out of This World

Padajoče nebo

Monika Maljevič

Nekega sončnega dne začne Mali Pišček someščane opozarjati na veliko nevarnost, ki jim grozi, kar sproži vsesplošno paniko in kaos – nebo bo padlo na Zemljo!

Ko se strah nekoliko poleže, jim Mali Pišček razloži, da je nebo začelo padati na Zemljo. Seveda mu nihče ne verjame, toda Mali Pišček je odločen, da dokaže svoj prav. Ko se zares začnejo dogajati čudne stvari, so mali piščanček in njegovi rahlo čudaški prijatelji edini, ki lahko rešijo svet, če jim bo le uspelo zbrati dovolj poguma.

Pišček je osrednji lik klasične zgodbe o piščančku, ki nedolžen želod zamenja za kos neba in v domačem mestu povzroči neizmerno paniko in razdejanje. Odtlej se ga nesrečna zgodba drži kot sramoten pečat in mnogi vrstniki si ga zlobno privoščijo. Najhuje pa je, da mu ne verjame oče. Pišček pa ima vendarle dva vdana prijatelja, Pujsa in Raco Facu, ki ga sprejemata takšnega, kakršen je, zlasti Raca Faca mu pomaga tudi z deljenjem včasih malce nenavadnih, toda dobronamernih nasvetov. Neke nesrečne noči, ko že vse kaže, da je Pišček na dobri poti, da premaga slab glas o sebi, pa se vse ponovi. V njegovo sobo trešči »kos neba«, ali bolje, kos neznane vesoljske ladje. Se bo zgodba v vsej svoji grozovitosti ponovila?

Prvotna zgodba o malem piščančku izvira iz podeželske Anglije nekje okoli leta 1700. Njen nauk je bil namenjen mladim šolarjem, naj ne pretiravajo in ne sklepajo prehitro in nepremišljeno. Imena kot Lisica Tica (Foxy Loxy) in Župan Puran (Turkey Lurkey) so tipično angleška. Zgodba se je obdržala najverjetneje s pripovedovanjem potujočih pravljicarjev in zbiralec ljudskih mitov in pripovedk. Prva, zelo nenavadna Disneyjeva animirana upodobitev te zgodbi ce je bil kratek propagandni film za časa 2. svetovne vojne, v kate-

Chicken Little

Režija: Mark Dindal

Scenarij: Steve Bencich, Ron J. Friedman, Robert L. Baird, Dan Gerson

Produkcija: Randy Fullmer, Peter Del Vecho, Randall Fullmer

Igrajo: Zach Braff, Garry Marshall, Don Knotts, Patrick Stewart,

Amy Sedaris, Steve Zahn, Joan Cusack, Wallace Shawn

Sinhronizacija: Mali Pišček – Matjaž Javnik, ata Kodajs – Ivo Ban, Lisica

Tica – Iva Babič, Raca Faca – Mojca Fatur, napovedovalec – Marko Potrč

Premiera: 26. 1. 2006

Distribucija: Cenex

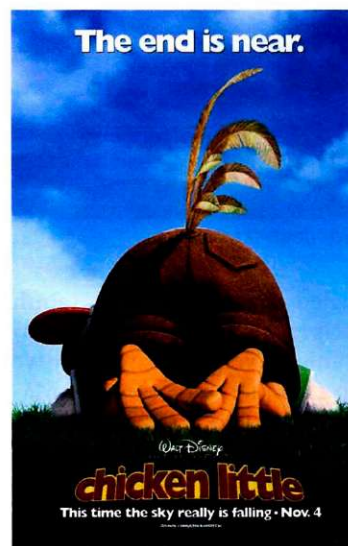
rem Lisica Tica zvabi brezglavo piščančjo populacijo v pogubo.

Nova generacija Z Malim Piščkom je Studio Walt Disney, po vsem svetu znan s svojimi legendarnimi risanimi celovečernimi in kratkimi filmi od Racmana Jake do Levjega kralja svoji zbirki dodal delo nove animirane generacije. Bili so pionirji v dodajanju računalniške animacije tradicionalnemu ročnemu risanju, tokrat so svoj pristop še izpopolnili s številnimi tehničnimi inovacijami. V nekaterih kinodvoranah onstran luže so Piščka predstavili v inovativni, dih jemajoči tehniki 3D, revoluci-

onarni tridimenzionalni izkušnji predstavljanja in zaznavanja prostora na velikem platnu. V ta namen so Disneyjevi mojstri združili moči z uveljavljenimi strokovnjaki in čarovniki studia Industrial Light & Magic (ILM), ki so si pot med najboljše utrli s Spielbergovimi dinozavri iz Jurskega parka.

Predsednik Disneyjevega studia David Stainton je prepričan, da je Mali Pišček prelomni film za njihovo dejavnost. S kombinacijo enkratne tradicionalne Disneyjeve animacije in pripovedovanjem zgodb ter najbolj izpopolnjenimi dosežki računalniške grafike predstavlja nekaj novega na tem področju, hkrati pa odpira neskončne možnosti za prihodnost. Disneyjevi strokovnjaki so razvili pripomočke, ki omogočajo popoln razpon gibanja animiranih likov in ob tem tudi emocionalnega izražanja brez omejitev.

Mali Pišček je posvečen spominu na Joea Granta, velikega Disneyjevega pripovednika in umetnika, ki je preminil 6. maja 2005, teden dni pred svojim 97. rojstnim dnevom. Z Disneyjem je sodeloval vse od leta 1933. Napisal je zgodbo o slončku Dumbu, zasnoval in kreativno sodeloval pri zamisli Fantazije, bodril k razvijanju mladih novih talentov in bil neumoren pri zamislih o novih zgodbah vse do svoje smrti.

Cmok cmok, bang bang

Tatič, njegova prijateljica, ki si prizadeva postati slavna, in detektiv se povežejo v vrtinec velikih skrivnosti, strastnih poljubov in čedalje večjega števila trupel.

Harry Lockhart, igra ga Robert Downey Jr., je v bistvu čisto spodoben moški. No, res je tatič, ki se prebija skozi življenje s svojim obrabljenim šarmom in komičnim optimizmom, toda vsaj želi storiti pravo stvar. Samo ne ve točno, kako bi to naredil.

Harryjeva večna smola se obrne na bolje, ko se s partnerjem lotita nočnega božičnega »nakupovanja« v newyorški trgovini z igračami in sproži alarm. V begu pred policisti Harry nenamerno pade v sobo, kjer imajo ravno avdicijo za hollywoodsko kriminalko. In kaj kmalu ga producent odpelje v Los Angeles na poskusno snemanje. Tam dobi za spremstvo zasebnega detektiva Perryja van Shrika (Val Kilmer), z drugim imenom Gay Perry, ki naj bi ga dobro pripravil na snemanje. Gay Perry je neusmiljen, žilav in – ja, tako je – gej. Harry mu gre izjemno na živce, saj se ta izdaja za detektiva, ker bi rad

preizkusil svoje igralske sposobnosti. Na svoji »detektivski« poti sreča tudi prijateljico iz otroštva Harmony Faith Lane (Michelle Monaghan), nadobudno igralko, ki potrebuje njegovo pomoč. Njen navdih je Jonny Gossamer, pretkan zasebni detektiv iz šundromanov, zato se je v želji, da bi uresničila svoje sanje, preselila v Hollywood, kjer pa je po nekaj letih in veliko zavrnitvah pristala na trdnih tleh in začela razmišljati, da so verjetno njena najboljša leta mimo.

Ko skrivnostni samomor Harmonyjine sestre pripelje na pot navidezno nepovezanega primera, ki ga raziskujeta Harry in Gay Perry, se kar nenadoma znajdejo v resnični kriminalki. Na površje pridejo trupla, dolgo pozabljene družinske skrivnosti privrejo na dan ... Če bo hotel preživeti in postati junak, ki bo očaral Harmony, bo moral Harry prepričati nejevoljnega Gaya Perryja, da mu bo pomagal rešiti primer. M. M.

Kiss Kiss, Bang Bang

Režija: Shane Black

Scenarij: Shane Black po zgodbi Bretta Hallidaya

Produkcija: Susan Levin, Steve Richards, Joel Silver

Igrajo: Robert Downey Jr., Val Kilmer, Michelle Monaghan, Corbin Bernsen, Dash Mihok, Larry Miller, Rockmond Dunbar

Premiera: 19. 1. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

Na kratko

Osemdesetletni ameriški režiser ROBERT ALTMAN bo po sedmih neuspešnih nominacijah za oskarja naposled prejel častnega oskarja za življenjsko delo. Podelili mu ga bodo za njegov ustvarjalni opus, s katerim je »navdihoval filmarje in gledalce«, in sicer na slavnostni podelitvi oskarjev 5. marca v Hollywoodu. Kot režiser je bil Altman pred tem nominiran petkrat, in to za filme M.A.S.H, Nashville, Igralec, Kratke zgodbe in Gosford park. Dveh nominacij je bil deležen kot producent, in sicer za filma Nashville in Gosford park, vendar je vedno ostal praznih rok. V svoji dolgi karieri je Altman ustvaril 86 filmov, produciral jih je 39, napisal pa je tudi 37 scenarijev.

Film Vojna zvezd: Epizoda III – Maščevanje Sitha so na 32. podelitvi nagrad občinstva (People's Choice Award) razglasili za najboljši film leta in najboljšo filmsko dramo. Za najbolj priljubljenega igralca so ameriški gledalci spet razglasili JOHNNYJA DEPPA, ki ga je bilo nazadnje mogoče videti v fantazijskem avanturističnem filmu Charlie in tovarna čokolade, za najbolj priljubljeno igralko pa Sandro Bullock, ki je prehitela Angelino Jolie in Nicole Kidman. V tekmi za najboljšo glavno igralko (Leading lady) je občinstvo prepričala lepa Reese Witherspoon v vlogi pevke countryja June Carter Cash v biografskem filmu o Johnnyju Cashu Walk the Line, za njo sta se uvrstili kolegi Cameron Diaz in Renée Zellweger. Med kolegi je v tej kategoriji (Leading man) zmagal Brad Pitt.

Letošnjo podelitev oskarjev, ki bo 5. marca, bo vodil ameriški komik JON STEWART. 43-letni Stewart bo podelitev najuglednejših filmskih nagrad vodil prvič, dvakrat pa je že sodeloval pri podelitvi grammyjev. Igralec vodi oddajo Show z Jonom Stewartom, ki je na sporedu vsak dan na ameriški kabelski televiziji Comedy Central, za katero je dvakrat prejel nagrado emmy. Stewart bo še eden v t. i. seriji stand-up komikov po Bobu Hopu, Johnnyju Carsonu, Whoopi Goldberg in Billyju Cristalu.

107.8 MHz
radio
velenje
www.radiovelenje.com
03/ 897 50 03

Več kot passat

Tekst in foto: Mihael Mirtič

Volkswagen passat variant 2,0 TDI comfortline

Kdor je željno pričakoval novo, šesto generacijo passata, si bržkone ni mogel pomagati, če je imel v mislih predvsem eno različico. Variant. Pri Volkswagnu jo imajo za idealno prevozno sredstvo mladih družin in poslovnežev. Res drzno. A še preden se zakadimo v ta izdelek, ki ga je, mimogrede, zrisal Slovenec, razjasnimo še eno stvar. Passat variant ne želi biti avto za drvarje in mesarje, kaj šele zategnjene kmete. Bomo videli.

Idealen za Slovence Že to, da ga je oblikoval naš človek, me navdaja z navdušenjem. Človek, ki ve, kaj podalpski prebivalec potrebuje, ve, na čem rad spočije oko. In če pogledate izdelek kot celoto ali v detajle, vidite, da je idealen za Slovence. Konservativno zapet, ravno prav lep in v koraku z evropskimi normami. In notri se ta zgodba prav lepo nadaljuje. A potem se tudi zasuje. Kdor je pričakoval povprečje, bo presenečen. Prvo, kakovost izdelave je nad vsemi pričakovanji. Drugo, raven osnovne in dodatne opreme je skorajda neverjetna. Bi verjeli, da je vsak tak avtomobil opremljen s hidravličnim vzmetenjem zadnje preme, ki prilagaja višino glede na obtežitev zadnje osi? Ali pa z radarskim tempomatom za doplačilo? S prav takšnim kot najdražji mercedes. Zdi se, da so v Wolfsburgu s tem avtomobilom enkrat za vselej želeli končati s konkurenco. In bi jo skoraj tudi pokončali, če ne bi malce preveč, kako tipično zanje, navili cene. Avtomobil z dvolitrskih dizlom in srednjim naborom moči stane slabih 7 milijonov tolarjev.

Temeljne karakteristike passata bi skorajda morali varovati s spomeniškim varstvom. Var-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	VOLKSWAGEN PASSAT VARIANT
vrsta motorja	štirivaljni, turbodizelski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1968
moč v kW (KM) pri vrt./min	103 (140) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 1800
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4774 x 1820 x 1517
medosna razdalja v mm	2709
prtljažnik v litrih	603/1731
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1510 (630)
največja hitrost v km/h	206
pospešek 0-100 km/h v s	10,1
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,9-6,1
poraba na testu v l/100 km	7,7
cena vozila v SIT	6.650.446

čen motor, ogromno karavanskega prostora, veliko osnovne dodatne opreme, dobra lega na cesti in prepričljiva notranjost. S šeststopenjskim ročnim menjalnikom opremljen dizel, ki proizvede 103 kW, je čisto dovolj za vsakega zahtevnejšega kupca. Dobre zmogljivosti nadgrajuje še odlična elektronika za stabilnost

vozila, odlična sedežna ergonomija in električna ročna zavora. Za slednjo velja, da deluje, kot se ji zazdi, sploh pa se ne izkaže kot najbolj praktična. In če smo že pri kritiki, je treba omeniti še elektri-

no servoojačeni volan. Vse dobro, dokler ne želite zares hitro zavrteti volana. Takrat mu zmanjka sape in nadležno cukka. Nevaren pa ni. Biser se še vedno skriva pod motornim pokrovom in ne nazadnje je še vedno merilo za vse tekmece, ki želijo ustvarjati kaj novega. Za vsak primer so pri VW naredili še takšnega s 125 kW.

Aktivno varovanje Passat variant želi že v temelju varovati potnike ne le z aktivno, temveč tudi visoko stopnjo pasivne varnosti. Pa naj gre za šest zračnih blazin ali praktično preverjene zmečkljive cone. To je varen avto. In če le za trenutek odmislimo ceno, je passat variant najboljše, kar se je lahko zgodilo srednjemu razredu vozil. Vsaj tako so načrtovali njegovi snovalci. Je lahko še bolj pust in negotov kot njegov predhodnik?

Pravzaprav ne, kajti Nemci so se v teh letih naučili tudi nekaj o toplem romanskem dizajnu, pa čeprav prodajajo škatle. Lani je Volkswagen prodal največ avtomobilov v svoji zgodovini. In samo passatov s strešnimi vodili je bilo narejenih že več kot 4,3 milijona. Iz enega samega razloga – vzdržljivosti. Se pred vami vozi model druge generacije, za njim pa se vali gost črn dim? Nič hudega, da se le pelje! In tako razmišljajo mnogi. Dokler bo tako, bo passat kralj. Pa čeprav je treba kasneje kdaj tudi stisniti zobe zaradi pregrešno dragih rezervnih delov.

Novice

HYUNDAI HCD9 TALUS 2+2 CONCEPT Novi študijski predstavnik Hyundai-jeve serije konceptnih vozil predstavlja nadaljnjo oblikovalsko evolucijo tokijskega koncepta neon III, ki je sedaj izražena v bolj športni maniri, ker predstavlja klasično oblikovnega športnika z agresivno masko hladilnika, dolgim motornim pokrovom in kratkim zadkom, ki ima medosno razdaljo 2,8 metra in sprejme 4 potnike. Za pogon je zadolžen 4,6-litrski bencinski motor V8 s 340 KM v povezavi s 6-stopenjskim menjalnikom.

AUDI – TRI NOVOSTI Audi je obiskovalce severnoameriškega mednarodnega avtomobilskega salona v Detroitu presenetil s tremi svetovnimi novostmi. Predstavljen je bil audi S6 z 10-

valjnim FSI-motorjem s 420 KM. Prvič se je javnosti predstavila tudi študija audi roadjet – vozilo s popolnoma novo zasnovo prostora. Tretja premierna predstavitev pa je bila posvečena audiju Q7 z na novo razvitim 3,6-litrskim FSI-motorjem. 6-valjnik pri 6.200 1/min razvije moč 206 kW (280 KM).

FORD S-MAX Ford of Europe je v Bruslju uradno predstavil ime novega koncepta SAV. Vozilo se bo imenovalo ford S-MAX, kar se ujema z njegovim športnim videzom, z veliko prilagodljivega prostora in odlično športno vožnjo. Dopolnjuje paleto vozil na evropskem trgu in bo nadaljeval uspešno zgodbo, ki jo je zastavil focus C-MAX. Po svoji velikosti zavzema mesto med modelom ford mondeo karavan in novim modelom ford galaxy MPV, ki ima sedem sedežev.

FERRARI 599 GTB Ferrari je s predstavitvijo novega športnika, 599 GTB, predstavil tudi svoj najmočnejši serijski avtomobil z V12 motorjem vseh časov. Ponaša se z vodilno močjo v svojem razredu, zahvaljujoč V12 motorju s 5999 cm³, ki izhaja neposredno iz enza, Ferrarijevega super vo-

zila, ki proizvede nič manj kot 620 KM pri 7600 min⁻¹, kar pomeni 2,6 kg na KM. Šasija in karoserija sta v celoti iz aluminija in predstavljata najnovejše tehnološke dosežke Ferrarija na tem področju.

Radio Krka
106.6 MHz

Da bi o neplodnosti izvedeli več

Lucija Horvat, foto: arhiv Društva Živa, Bor Slana

Neplodni pari, ki morajo skozi vse preglede in morda še skozi postopek OBMP oziroma oploditve z biomedicinsko pomočjo, najboljše vedo, da otroci niso nekaj samoumevnega, kakor si to predstavljajo mnogi mladi, ki še ne načrtujejo družine.

Ker se v Sloveniji rojeva čedalje manj otrok, poleg tega pa narašča število neplodnih parov, bi bili izjemnega pomena zlasti preventivni ukrepi. Tega se dobro zavedajo ustanovitelji društva Živa, ki bo delovalo v več slovenskih krajih.

Za slovensko družbo je značilno, da se mlade ženske težko odločijo za nosečnost; pri nas je na primer 30 odstotkov manj nosečnosti kot v Franciji. Zelo veliko žensk splavi – v Evropi smo v samem vrhu, saj je razmerje porod: splav 2:1, zelo veliko žensk pa izkoristi možnost zanositve z metodami OBMP. Toda zagotovo bi bilo nekatere vzroke za neplodnost mogoče preprečiti. Najočitnejši primer tega je preprečiti genitalno vnetje pri mladih. Prizadevanje švedskih zdravnikov v 80. letih za preprečevanje in zgodnje zdravljenje vseh genitalnih vnetij je pripeljalo do tega, da je danes tubarnega vzroka za neplodnost na Švedskem bistveno manj. Tudi omejitve oziroma opustitev kajenja bi lahko pomembno zmanjšala neplodnost, saj kajenje poškoduje spolne celice.

Stresna ugotovitev Ugotovitev neplodnosti je za vsak par zelo stresna, enako tudi pregledi in različna zdravljenja, ki se jim takšni pari podvržejo, zato se je pojavila potreba po društvu, ki bi takšne pare povezovalo in bi bilo namenjeno medsebojni pomoči ter izmenjavi izkušenj med pari. Takšno društvo ima Slovenija od decembra 2005 z imenom Živa - Društvo za informiranje, preprečevanje in zdravljenje neplodnosti. Februarja letos bo organiziralo prvo javno tribuno o neplodnosti v Sloveniji. »Družabna srečanja sedanjih članov društva so potekala že pred ustanovitvijo, prišel

Eva Cerkvenik

pa je čas, ko se je bilo treba tudi formalno organizirati. Seveda se bodo prijateljske vezi med člani lahko še bolj okrepile. Še naprej bomo poleg resnih akcij organizirali veliko družabnih srečanj, aktivno in tekmovalno bomo sodelovali na športnih in kulturnih prireditvah,« je dejala predsednica društva Živa Eva Cerkvenik. Prva akcija novoustanovljenega društva je bila priprava novoletnih čestitk za zdravnike z ginekoloških klinik. S tem je želelo društvo spodbuditi pare, da zdravnikov ne bi le kritizirali, ampak bi jih za trud nagradili z voščilnico. Društvo Živa si bo v prvi vrsti torej prizadevalo izboljšati komunikacijo med

zdravniki in zdravljenimi pari, ki je za uspešno zdravljenje vsakakor potrebna. Ob ustanovitvi so sestavili tudi svoj program in si zadali mnoge cilje. Prizadevali si bodo za izvajanje preventivnih programov za preprečevanje neplodnosti zaradi spolno prenosljivih okužb. V Sloveniji je bila doslej na tem področju narejena le ena akcija, in sicer Spodaj brez, ki mlade svari pred okužbo s klamidijo. Če je ne zdravimo, lahko povzroči neplodnost, vendar je takšnih okužb še več in vse je mogoče preprečiti. Spodbujali bodo k izvajanju nekaterih preventivnih pregledov pri mladih, tudi če se še ne nameravajo odločiti

za otroka. S humanitarnimi akcijami pa o problemu neplodnosti ne bodo ozaveščali samo mladih, ampak tudi širšo javnost.

Spletni portal Živa V društvu Živa bodo neplodnim parom pojasnili, kakšne pravice in dolžnosti imajo na področju zdravstva, ter sodelovali pri vseh javnih razpravah o tej problematiki. Včlanjene pare bodo seznanjali z uspešnostjo novih terapij pri nas in v svetu, zato si bodo prizadevali za medijsko pokritost tega področja in začeli izdajati tudi društveno glasilo. V ta namen že deluje spletni portal www.neplodnost.info, na katerem je mogoče prebrati marsikateri članek, izmenjati izkušnje na forumih in dobiti odgovore specialistov na specifična vprašanja. Na spletnem portalu so tudi vse pomembnejše povezave s slovenskimi in tujimi klinikami, ki se ukvarjajo z zdravljenjem neplodnosti. Informacije o postopkih zdravljenja, pregledih in položaju, v katerem se znajdejo neplodni pari, so ključnega pomena, zato bo društvo Živa po različnih krajih Slovenije organiziralo predavanja o strokovnih temah ter različne delavnice za pare. Na takšnih srečanjih bodo pari lahko strokovnjakom postavljali vprašanja.

Za marsikoga je pomembno, da se v zdravljenje vključijo tudi metode podporne medicine, na primer joga, akupunktura in zdravišča z refleksno masažo. Poskrbeli bodo za kakovostno psihološko pomoč parom pred in med postopki zdravljenja ter s pomočjo strokovnjakov pripravili podrobnejšo študijo o številu neplodnih parov in vzrokih neplodnosti v Sloveniji. Ker sta za uspešnost zdravljenja neplodnosti potrebna tudi mirnost para in zaupanje zdravnikom, si bo

Društvo Živa bo organiziralo tudi predavanja.

društvo Živa prizadevalo za boljše izobraževanje, humanost in potrpežljivost kadra, ki dela z neplodnimi pari. Potrudili se bodo spremljati pouk na srednjih šolah in univerzah, da bo predavana snov s področja neplodnosti čim bolj sledila vsem novostim.

Na zdravljenje v tujino Po zakonodaji neplodnim parom pripadajo štirje postopki OBMP, in če jih porabijo, ne da bi zanosili, si morajo nadaljnje plačati sami ali celo oditi v tujino, česar si mnogi ne morejo privoščiti. Društvo Živa si bo prizadevalo, da bi bili takšni pari deležni dodatne pomoči, in vzpodbujalo k dogovoru klinike in ZZSZ o višini plačila stroškov zdravljenja pa tudi za ureditev plačila za zdravljenje v tujini. Obstaja sicer bojazen, da bi zdravljenje v tujini postalo neke vrste »turizem«, zato si bo društvo Živa prizadevalo tudi za to, da bi v Sloveniji delovalo več stro-

kovnjakov in kakšna ginekološka klinika več; že dolgo se namreč govori o novi ginekološki kliniki na Goriškem. Pri društvu si bodo prizadevali vzpostaviti sodelovanje z drugimi institucijami tako v Sloveniji kot v tujini in poskrbeli, da bodo navzoči v pomembnejših državnih komisijah in na večjih kolegijih ginekoloških bolnišnic v Sloveniji. Včasih je do zanositve mogoče priti samo z darovanimi spolnimi celicami: »Kaže, da pri nas še nihče ni zadolžen za to, da bi poskrbel, da bi se čim več oseb odločilo za darovanje spolnih celic, zato bo za takšne akcije poskrbelo društvo Živa,« pravi Eva Cerkvenik. Prizadevali si bodo tudi za omogočanje anestezije pri postopkih odvzema jajčnih celic, ki so pri samo lokalni anesteziji lahko zelo boleči. Po mnenju društva so ureditve potrebni prostori čakalnic za ultrazvok, punkcijo in transfer zlasti na ljubljanski ginekološki kliniki. **D**

Center za oploditev z biomedicinsko pomočjo Postojna

Regionalna Televizija posebnega pomena
 Regionalna posebnega pomena

Meljska cesta 34, 2000 Mb

Informacije za katerimi stojimo!

Marketing: 02 / 234 55 81

www.rts-tv.com

**VESELI
 DECEMBER
 NA 102.4 in 103.7
 POSTAJI CENTER**

**S PRAVILNIM ODGOVOROM
 DO 1.000.000 TOLARJEV**

**PREPOZNAJTE SKRITI HIT
 IN SILVESTRUJTE V
 RIMU, PARIZU,
 BARCELONI ALI
 JORDANIJI**

**S CENTROVO RULETO DO
 BOGATIH DNEVNIH PREMII**

POSTAJA CENTER

102.4, 103.7

Slovenke bodo na ZOI predstavljale le tretjino slovenske odprave. Kljub temu stavimo na Petro, Tino in Tadejo!

Po Svetih treh kraljih

2. del

Lovro Kastelic

V Prekmurju so verjeli, da se jim obeta kolera, če je bil dan Svetih treh kraljev meglen. Trije modreci pa so tudi tokrat začeli razkrivati prave karte. Do olimpijskih iger so ostali le še trije tedni.

Leta 1992 je Slovenijo v Albertvillu zastopalo 28 športnikov, 1994 v Lillehammerju 22, 1998 v Naganu 34, pred tremi leti v Salt Lake Cityju pa kar 41. Letos kaže, da rekordne slovenske udeležbe ne bo. Izvršni odbor OKS je že 29. marca 2005 sprejel dvanajst strani dolg dokument z naslovom ZOI Torino 2006. V njem je natančno določeno, kdo bo lahko nastopil v Torinu in kdo ne. Najpreprostejša in razumljiva so tekmovalna merila, ki jih bodo morali kandidati doseči ali potrditi do 30. januarja. Vsaj enkrat se je treba uvrstiti do 16. mesta ali en-

krat do 30. mesta, nekaj razlik je le pri deskanju na snegu, kjer je 30. mesto zamenjano z 32. Za uvrstitev na seznam kandidatov, ki jih je bilo sprva 29, se je bilo treba dvakrat uvrstiti med 30. Za pot v Torino pa bo dovolj, če bo to le enkrat!

Pomembne olimpijske igre

Upajmo, da se do takrat ne bo zapletlo. Vonj po olimpijskih igrah je namreč izjemno mikaven. Nadaljnja usoda športnika je v neposredni odvisnosti s tem največjim športnim dogodkom. Tisti, ki se bodo na ZOI uvrstili do 8. mesta, bodo imeli s strani OKS možnosti

finančnih prihodkov, povezanih s svojo dejavnostjo, sklepale se bodo najrazličnejše pogodbe, ki bodo športnico ali športnika ohranjale nad eksistencialno gladino v naslednjem štiriletnju. Kdor je olimpijski kandidat, ima tudi prednost pri zaposlovanju na ministrstvih.

Glede na slovenski značaj – prehitro zadovoljstvo ob doseženem, ki naposled zaneti premajhno ambicioznost – pa je lahko vnaprejšnje imenovanje olimpijskih kandidatov sporno. Olimpijski kandidat, ki mu je do aprila leta 2005 uspelo izpolniti ne prav strogo postavljene norme (in je

bil denimo 32. v deskanju), je pospravil v žep tako finančno podporo za sezono 2004/05 kot tudi za sezono 2005/06. Vse skupaj milijon tolarjev od OKS (zaradi tega zneska se eksistencialno stanje športnika ne bo bistveno izboljšalo), na katero se potem (še lažje) lepijo najrazličnejša financiranja s strani panožne zveze in pokroviteljev. Pravzaprav je skoraj tako kot v politiki. Ko si enkrat notri, je (pri tako ozki bazi vrhunškega športa) nemogoče pasti ven. OKS s približno 500 milijoni tolarjev letnega prihodka pa je idealna institucija, v kateri lahko ob tolikšni gneči stipendiranja, (so)financiranja, projektnih izdatkov in dodatkov pleše tudi kdo, ki ne obvlada osnovnih olimpijskih korakov.

Še to: tistemu športniku, ki je olimpijsko normo dosegel šele po 30. aprilu 2005, bo OKS finančno kril le sezono 2005/06. Gristi bo moral vse do zadnjega. Glede na slovenski značaj pa sploh ni rečeno, da ne bo na ZOI prišel celo bolje pripravljen od tistega, ki bo čas do olimpijskih iger preživel lagodno, brez (časovnega) pritiska.

Neusposobljeni strelci Sekretar odbora za vrhunski šport pri OKS

Janez Marič

tv PRIMORKA

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

Dnevnik TV Primorka
od ponedeljka do petka ob 20.00

aktualne novice
s Primorske

Janko Dvoršak je v zadnjem olimpijskem klubu dejal: »Za zdaj imamo 33 pogodb, kar je manj, kot smo pričakovali. Predvsem svojega še ni dosegel moški biatlon in še nekateri. A tekem bo v januarju vendarle še ogromno. Skušali smo ostati realni in postaviti racionalne okvirje za slovenske športnike; dokončno število pa bomo oblikovali na demokratičen način.« Tudi še tako demokratičen način oblikovanja končnega števila potnikov v primeru moškega biatlon na stanja ne bo izboljšal. Zadnji preizkušnji v Oberhofu in Ruhpoldingu sta dokončno razkrili klavirno podobo moške biatlonske vrste. Medtem ko naše biatlonke dobesedno kipijo od pozitivnega duha, je le Janez Marič obdržal stik s svetovnim vrhom. Vsi drugi streljajo mimo in si niti ne zaslužijo olimpijskega nastopa. Pred 20.000-glasno množico razgretih nemških grl se je namreč še enkrat pokazala strelska neusposobljenost biatloncev, ki izhajajo iz tekaških vrst in jim niti dodaten strelski trening z odličnim trenerjem Robertom Teržanom ne more pomagati.

Alpskim smučarjem se zdi, da so na boljšem. Oni se namreč že od konca prejšnje sezone ponašajo z olimpijskimi vozovnicami. To pa je za nekatere izmed njih povsem dovolj. V miru, lagodno, brez pretirane odgovornosti do svojega početja, kot večkrat omenja glavni trener Janez Šmitek, se pripravljajo na letošnji zimski športni vrhunec. To se vidi skozi celotno sezono, ne nazadnje je bilo to očitno tudi na izjemno selektivnem, strmem in ledenem (kar je našim vedno ustrezalo) slalomu v Adel-

bodnu, kjer so brez odvečnega tveganja znova zbirali »ničle«.

Po novem porazu so se postavljala vprašanja: Ali naši varčujemo z močmi pred bližajočimi se ZOI? Ali nemara izgubljajo stik z vrhom? Ali je sedanja generacija besedici brutalnost in boj v prijetnem nedeljskem ozračju potisnila globoko pod jušne vlivance? Ne!? Potem pa naj gredo v cirkus! Kam!? V cirkus, po akrobatsko znanje vendar! Brez agresivne in požrtvovalne vožnje namreč ni ustreznega rezultata. Z agresivnostjo se začno vrstiti napake. S težavami pa se moramo znati spopasti. Najboljši jih obvladujejo z neverjetnim akrobatskim znanjem.

Medtem ko se Raich, Palander, Ligety in drugi »norci« kot jegulje drzno vijejo mimo količkov, naši še vedno stavijo na prefinjeno tehniko. Naj se že enkrat zaletijo ... D

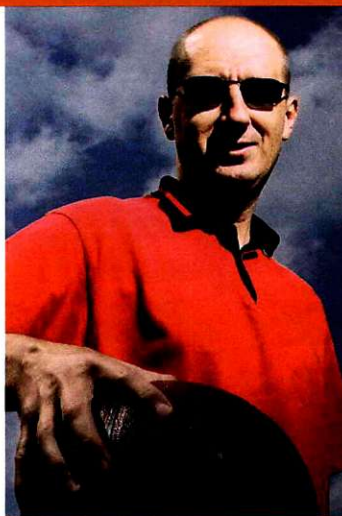
Radio
VIVA
FM 102.1
99.5 MHz
M. Sobota tel: 02/537-1949
Slave Klavera 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Na nočnem snežnem spektaklu v Celovcu so se deskarji na snegu merili za točke svetovnega pokala v neolimpijski disciplini big air. Sodnike je najbolj navdušil domačin Stefan Gimpl, odlično četrto mesto pa je zasedel najboljši Slovenec DOMEN BIZJAK.

Nogometne vragolije slovenskega nogometnega reprezentanta SEBASTJANA CIMEROVIČA je na prvem treningu v dresu znamenitega splitskega Hajduka občudovalo kar 500 ljudi. Z igranjem pri Hajduku naj bi se mu bile izpolnile otroške sanje.

Visoka družba

Esad Babačić

Žreb v Tokiu nam je določil najmočnejšo skupino, v kateri se bomo morali srečati z užaljenimi Američani, ki si ne bodo hoteli privoščiti še enega poloma na velikih tekmovanjih.

Slabšega trenutka za srečanje z nekoliko razvajenimi zvezdniki NBA si nismo mogli izbrati. Naši košarkarji bodo lahko igrali sproščeno, saj tekma verjetno ne bo odločala o ničemer. Svojo priložnost bodo morali iskati proti Italiji, Senegal, Portoriku in Kitajski, reprezentancam, proti katerim lahko z enako lahkoto zmagamo ali izgubimo. Še najnevarnejši se mi zdi Portoriko, ki ima že nekaj velikih skalpov, za nameček pa igra izjemno hitro in moderno košarko. Južni Američani imajo nekaj igralcev NBA, kar velja tudi za Kitajce in Senegalce, ki bi bili lahko več kot neprijetni »partnerji«. Spomnimo se, da so Kitajci na velikih tekmovanjih že enkrat razbili Srbijo, medtem ko je Portoriko ponižal ZDA. Seveda bo veliko odvisno od tega, kako se bodo naši odzvali na tako veličastno tekmovanje. Kako nepredvidljiva so lahko svetovna prvenstva, pove primer Nove Zelandije, ki je na SP 2002 v Indianapolisu razbila kasnejše prvake (SČG) in na koncu zasedla zanj odlično sedmo mesto. Tako kot v Nemčiji na nogometnem prvenstvu tudi na Japonskem skorajda ne bo tipičnih avtsajderjev, nad katerimi bi se lahko znašali boljši. Slovenija se lahko brez težav uvrsti v drugi krog, lahko pa se ji tudi zatakne, zato bi bil pretiran optimizem nevaren.

Kako poguben je lahko strah, ko se enkrat zaleze v spomin športnika, najbolje vedo naši alpski smučarji, ki so v prvi vožnji wengenskega slaloma preplavili prvo trideseterico, na koncu pa spet ostali praznih rok. Simptomatično je bilo, da so kar trije naši storili napako pri istih vratcih, kar res ne more biti naključje. Če bi se ob tista vratca spotaknil še kdo drug, bi lahko govorili o pasti, tako pa je bilo popolnoma jasno, da imajo naši v glavah posebno zavoro. Način, kako so se tekmeči reševali iz težkih položajev, je samo potrdil bojazen, da je v našem moštvu nekaj hudo narobe. Verjamem, da je lahko preboj iz povprečja težji kot obstoj na vrhu, vendarle pa bi bil zdaj že čas, da vsaj enemu od naših to tudi uspe. Navsezadnje so že precej izkušeni tekmovalci, nekateri med njimi tudi z odmevnimi uvrstitvami. A kot bi dejal moj novinarski prijatelj: ne moremo biti vseskozi prvi. Kadar ne gre alpskim smučarjem, se odpre skakalcem, ki so bili znova blizu presenečenja. Na svetovnem prvenstvu v poletih je blestel Robert Kranjec, ki je dokazal, da bi si zaslužil kolajno v posamični konkurenci. Škoda, da ga je v soboto prese-netil veter od zadaj in mu vzel, kar mu je pripadalo.

Parkirni prostor v mestu je zlata vreden.

Je kdo na tak način poskrbel za več parkirnih prostorov?

Avtomobile veselo zažigajo

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V naši prestolnici se je povečalo število zažganih avtomobilov. Gre za običajen vandalizem ali pa so vzroki za to globlji?

V zadnjih dneh se je v naši prestolnici povečalo število zažganih avtomobilov. Tako je na Brilejevi zagorel daihatsu charade, vreden kakšnih dvesto tolarских tisočakov. V bližini sta naslednjo noč zagoreli še dve vozili – Renaultovi laguna in petka. Vsa vozila so bila stara in nižjega cenovnega razreda. Kdo jih je zažgal in zakaj, za zdaj ostaja skrivnost. Seveda pa škoda ni zanemarljiva. Čeprav gre le za nekaj deset tisočakov, kolikor so bila vozila vredna brez registracije, je to za lastnike, ki so ostali brez nujno potrebnega prevoznega sredstva, nedvomno velika izguba, saj si bodo morali priskrbeti nova.

Špekulacijam nekaterih občanov, da gre za lokalno ponovitev nedavnih pariških dogodkov, ne moremo pritrditi. Nikjer namreč ni bilo videti tolpa zamaskiranih mladcev, ki so z molotovkami zažigali vse, kar jim je prišlo pred oči, in se nato ponosno in pogumno s svojimi dosežki postavljali pred televizijskimi kamerami.

Pogoste tarče vandalov

Drugi ljudje prisegajo na teorijo, da bi lahko stvar zrežirali trgovci z jeklenimi konjički. Po televiziji nas bombardirajo z oglasi, v katerih ponujajo avtomobile, ki nam menda vračajo mladost, ki nas delajo bolj zapeljive in seksi, ugledne in pomembne, vendar se zdi, da reklamni spoti ne dosežejo želenega učinka. Močno namreč dvomim, da se nekdo odloči za nakup dva ali tri milijone vrednega avtomobila le zato, ker je na TV izvedel, kakšen mačo bo, če si bo omislil oglaševani avtomobil. Upravičeno lahko do-

mnevamo, da stroški za izdelavo spota in seveda stroški, da ga predvajajo v najbolj gledanih terminih, pri prodaji novih vozil ne dosežejo pričakovanega učinka. Očitno bi bilo treba spodbuditi nakupovalno mrzlico občanov, da bi kupovali nove avtomobile bolj neposredno in ne prek reklamnih spotov.

Boj za parkirišča? Kaj pa, če pri vsej stvari sploh ne gre za avtomobile? Resda bi bili lahko na delu vandali ali piromani, ki uživajo v gledanju plamenčkov, ki so jih zanetili sami, vendar bi takšni piromani prav gotovo zažgali vse, kar bi jim prišlo pred oči, predvsem pa stvari, ki so laže vnetljive od avtomobilov.

Lastniki avtomobilov se zavedamo, da danes ni več naj-

pomembnejša stvar avtomobil, ampak je parkirni prostor, kamor lahko postavimo svojega štirikolesnika. Lastniki avtomobilov, ki živijo v stolpnica in blokih, se tega še veliko bolj zavedajo kot tisti, ki parkirajo na dvorišču domače hiše. Skoraj vsak se je že kdaj sprl s sosedom zaradi parkirnega prostora pred blokom. Upravičeno lahko domnevamo, da je morda nekdo pod krinko vandalizma na tak način »sprostil« nekaj parkirnih mest. Vsi avtomobili so namreč zgoreli na parkiriščih pred bloki oziroma stolpnica. Še več, na enem od parkirnih mest so naslednji dan neznanci požgali kup železja ročno odstranili. In ne le tega, ampak še dva zraven parkirana avtomobila, ki sta bila vredna le po nekaj deset tisoč tolarjev. ■

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Razkazovali so makete

Skupina »partizanov« v Dražgošah se je razkazovala z maketami orožja. Napak kot 1945 torej hvala bogu ne bo.

Potem ko so se po tragediji pred Lipo končno zganile najrazličnejše inšpekcijske službe in začele jemati pod drobnogled varnost v diskotekah, nas je zanimalo, kakšna je varnost na drugih množičnih prireditvah. Pozanimali smo se, kakšna je bila tradicionalna obletnica dražgoške bitke. France Lošina iz Škofje Loke, ki je že dvaindvajset let član organizacijskega odbora te prireditve, nam je dejal, da je bilo za varnost vzorno poskrbljeno. Predvsem za promet v času prireditve je poskrbelo 18 policistov iz Škofje Loke, drugi del varnosti pa so prevzeli na svoja pleča okoliški gasilci. Tako je prireditev, ki jo je po ocenah obiskalo od pet do šest tisoč ljudi, potekala mirno in brez kakršnih koli težav.

Posebej smo povprašali, kakšne varnostne ukrepe so uvedli gle-

de na to, da so imeli nekateri na proslavi tudi orožje. Pri častni enoti Slovenske vojske seveda ni nobenega dvoma, da je bilo orožje nadzorovano. Bolj kot to pa nas je zanimalo, kaj je z orožjem, s katerim se je razkazovala skupina v partizanske uniforme oblečenih državljani. Orožje je lahko problem že v zasebni hiši, kaj šele na javni prireditvi, še posebej če vemo, da na takšnih dogodkih ljudje radi kaj popijejo. Hvala bogu ni razlogov za skrb, saj je imela omenjena skupina večinoma makete orožja in le nekaj pravih muzejskih primerkov, ki pa so za streljanje onesposobljeni, se pravi brez sprožilnih mehanizmov. Ni se torej bati, da bi prišlo do kakšnih »manjših napak« kot med NOB in potem še po letu 1945. B. S.

LJUBITELJ KRZNA Zadnja leta zagovorniki pravic živali na razne načine prepričujejo manj ozaveščene, da je oblačenje pravega krzna v njihovih očeh zločinsko dejanje. Manj napadalni se razkazujejo nagi, češ da so tako lepši kot v krznu, militantnejši pa z barvami polivajo krznene jakne, prepričani, da bodo tako živalim polepšali prihodnost.

V Mariboru pa se je neznanec odločil za svojevrsten pristop k problematiki. Vlomil je namreč v krznarstvo in odnesel 31 pregrešno dragih krznenih plaščev in jaken, saj jih cenijo na 15 milijonov tolarjev. Aktivista željno iščejo, policisti, ne somišljeniki.

POHRUSTAL SRNJČKA Pred dnevi so zaradi tatvine ovadili možakarja iz okolice Črnomlja. Storil je strahoten zločin, povoženega desetkilogramskega srnjčka (ki ga ni on povozil) je namreč naložil v svoj prtljajnik in odpeljal. Ker je ubito žival namenil svojemu želodcu, naj bi bil okradel vrle lovce, ki si lastijo divjad v vseh oblikah, skakljajočo, ustreljeno in povoženo. Moral bi ga pač pustiti, da ga pohamsajo zeleni bratje oziroma zverjad. Lahko pa bi ravnal tudi tako kot nedavno lovski pripravnik v okolici Vrhnike, ko je poginulo žival razkosal in jo razobesil po drevju. Na svojo smolo Črnomeljčan ne pozna stroke.

Trgovci z mamili kaznovani

Sedmim trgovcem z mamili visoke zaporne kazni. Škoda, da jim niso sodili za vsako dejanje posebej.

Na žalost smo že navajeni, da spektakularne akcije proti trgovcem z belo smrtjo doživijo neslavni epilog na sodiščih, kjer obtožnice zaradi najrazličnejših napak padajo delno ali pa kar v celoti. Pred nekaj dnevi pa smo končno doživeli, da je sodišče prekupevalcem z mamili dosodilo na prvi stopnji konkretne kazni. Trije so bili poleg tega obsojeni tudi za nezakonito posest orožja. Vsi razen enega so stari znanci pravosodnih organov tako pri nas kot v tujini, saj so bili že obsojeni za različna dejanja – od mamil do izsiljevanj, tatvin in nasilništv. Sedmerica je leta 2004 pretihotapila s Kosova v Ljubljano sedem kilogramov heroína. A policija jih je hitro odkrila in uporabila posebna sredstva, med drugim jim je kot kupca podtaknila svojega člove-

ka, da je večkrat kupil mamila. Novembra 2004 je stvar dozorela in sledile so aretacije.

Najvišjo kazen je dobil Lovro Sušnik, ki je bil obsojen na sedem let zapor. Nebojša Vukičević in Avdy Seferaj sta dobila vsak po šest let in sedem mesecev, Zvonimir Mašera pa je bil obsojen na šest let. Avdylov brat Rasim je bil obsojen na štiri leta zapor, Marjan Serenčič pa na tri leta in pet mesecev. Najbolje jo je odnesel Dragan Petković, ki je bil pri prodaji »le« stražar in je bil zato obsojen na dve leti. Nad kaznimi so bili šokirani tudi svojci obtoženih; planili so v jok, psovali sodnike in celo grozili. Škoda je le, da so lahko obtoženim sodili samo za eno nadaljevano kaznivo dejanje in ne za vsakega posebej, sicer bi jim lahko izrekli še višje kazni. B. S.

ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domislija

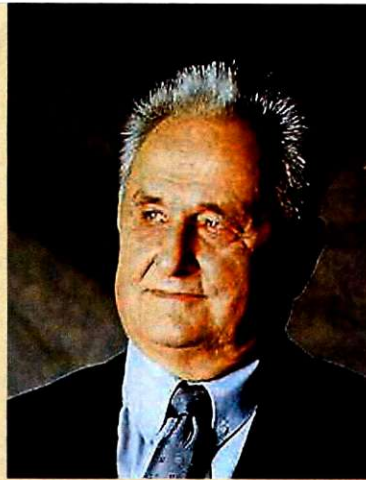

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Bob leta 2005

"Propadla so vsa nekoč cvetoča velika podjetja in ljudi postaja strah, skoraj ga ni, ki ne bi imel brezposelnega sorodnika, znanca, prijatelja. Kdo bo še rojeval otroke v svet strahu?" je izjava pediatra dr. Kurta Kanclerja, ki je zbrala največ glasov v akciji časnika Večer Bob leta 2005. Slavnostna razglasitev izidov glasovanja je bila prejšnji četrtek v Kazinski dvorani SNG Maribor, Kanclerju pa je skulpturo boba izročila Večerova glavna in odgovorna urednica Darja Verbič.

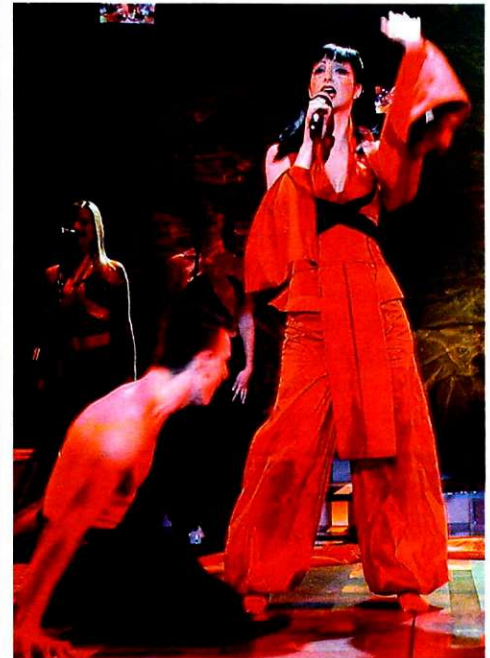
Slavnostne razglasitve se je udeležila vrsta uglednih osebnosti iz vse Slovenije. Zbrane so zabavali Fake Orchestra in Ana Dežman, program pa sta povezovala znana slovenska igralca Gregor Bako- vič in Aleksandra Balmažovič. Od leta 1999, ko poteka akcija časnika Večer Bob leta, so zmagovalne izjave podali glasbenik Vlado Kreslin (1999), sociolog Matjaž Hanžek (2000), takratna generalna državna tožilka Zdenka Cerar (2001), publicist in scenarist Zdravko Duša (2002), igralec Polde Bibič (2003) in profesor prava Lojze Ude (2004).

Izbranec je pediater Kurt Kancler.

Projekt Jadranke Juras

Jadranka Juras se je širši javnosti predstavila najprej kot pevka skupine Planet Groove, nato na izborih za Emo in Slovensko popevko, poznamo pa jo tudi kot zapriseženo zagovornico in ljubiteljico živali. V tem času pa je tik pred izidom njen album z naslovom Anima. Projekt Anima je nastajal vrsto let, saj je Jadranka veliko časa posvetila študiju petja v Gradcu, prav tako pa je bilo treba uskladiti snemalne termine vseh glasbenikov, ki so sodelovali pri nastajanju prvenca.

Jadranka bo izdala svoj prvi album.

Konec lanskega leta se je na radijskih postajah začela vrteti njena nova skladba Ko bi le vedel. Jadranka je praznični čas izkoristila za snemanje novega videospota. Premiero lahko pričakujemo februarja, ko bo izšel tudi album.

Nov roman Vesne Milek

Vsestranska Vesna Milek je izdala nov roman.

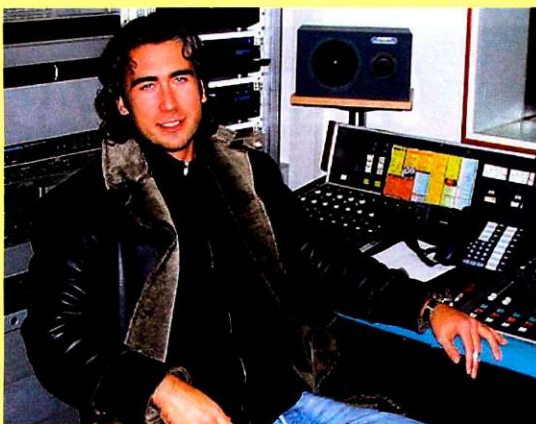
Igralka, novinarka, pisateljica ... Vse to je Vesna Milek, ki na svojevrsten način zaznamuje slovenski medijski prostor. Nazadnje se je predstavila kot pisateljica. Izdala je namreč roman z naslovom Če, ki je izšel pri Študentski založbi. To je že drugi roman mlade avtorice, ki je pred tremi leti predstavila svoj prvi literarni izdelek Kalipso. Knjiga je dnevniško pisan roman, v katerem Rebeka, fatalna petindvajsetletnica, v hlastanju za neskončnostjo, ki se ji ves čas sesuva v nič in se potem destruktivno obrača proti njej, divja sem in tja. V svojem drugem romanu, ki je precej drugačen od prvega, pa Milekova opisuje zgodbo, v kateri z dolgočasen mlad par na popotovanju po Italiji pride na dekadentno zabavo. Tu njun odnos doseže vrhunec in jutro zatem je pred njima nova prihodnost. Če ... Knjigo so predstavili kar v avtomobilskem salonu, kjer je za prijetno glasbeno ozračje z violino poskrbela Anja Bukovec.

Glasbeni povzetki

Na začetku novega leta se vedno radi ozremo nazaj. Tako je tudi pri podeljevanju raznovrstnih priznanj in nagrad, med njimi glasbenih. V bližnji prihodnosti se bo zvrstilo več prireditev, namenjenih glasbenim dosežkom v letu 2005.

27. januarja bo SRF (Slovenski radijski festival), ki postaja čedalje bolj cenjena nagrada slovenskim glasbenikom. Poleg največkrat predvajane skladbe, najboljše rok- in popskladbe bo festival predstavil tudi Hit leta 2005. Za ugledni naslov se bo potegovalo 9 finalistov, 9 skladb torej, ki so se na sodelujočih festivalskih radijskih postajah v obdobju od 1. januarja do 30. novembra letos odvrtele največkrat. Med 9 finalisti so recimo Jan Plestenjak (Barka iz perja in duet z Evo Iz pekla do raja), Domen Kumer (Do Portoroža), Alya (Občutek) in drugi.

Ena najodmevnejših prireditev za dosežke v popkulturi pa je rezervirana za mesec marec, ko bodo najzaslužnejšim podelili viktorje. Še bo zanimivo ...

V finale SRF se je Jan uvrstil z dvema skladbama.

Med svobodo in rdečo zvezdo

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej.

Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic **USPEŠNICA**

347 strani

Cena: 6.200 SIT

Iz arhivov slovenske politične policije

Komunistične tajne službe od svojega nastanka do leta 1950, vključno z imeni vodilnih članov.

Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik

519 strani

Cena: 5.000 SIT

Od osvobodilnega boja do banditizma

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne.

Avtor: Albert Svetina **USPEŠNICA**

367 strani

Cena: 6.700 SIT

Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot.

Avtor: Tone Kuntner

72 strani

Cena: 2.200 SIT

Okopi

Politični razvoj slovenske države od leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša **USPEŠNICA**

309 strani

Cena: 2.200 SIT

Premiki

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992.

Prodana v več kot 61.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša **USPEŠNICA**

363 strani

Cena: 2.200 SIT

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja.

Avtor: Milan Zver

125 strani

Cena: 2.200 SIT

Pučnikova znanstvena in politična misel

Zbornik razprav in referatov, ki so nastali za simpozij ob prvi obletnici Pučnikove smrti.

Avtor: Milan Zver in drugi **ZADNJI IZVODI**

155 strani

Cena: 3.000 SIT

NAROČILNICA:

☐ Naročam tednik Demokracija*, število izvodov: _____

*Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno

PREDNAROČILA do 31. 1. 2006 (označite z x):

- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (uredniki): **Državna ureditev Republike Slovenije** 8.500 SIT
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 4.900 SIT

NAROČILA (označite z x):

- ☐ Jaklič, Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 4.990 SIT
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 6.200 SIT
- ☐ Iz arhivov slovenske politične policije 5.000 SIT
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma** 6.700 SIT
- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 2.200 SIT
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 2.200 SIT
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 2.200 SIT
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 2.200 SIT
- ☐ Milan Zver: **Pučnikova znanstvena in politična misel** 3.000 SIT **ZADNJI IZVODI**

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

ob naročilu

- 2 (dveh) knjig: darilo lonček "Demokracija"
- 3 (treh) knjig: darilo lonček + kapa "Demokracija"
- 4 (štirih) in več knjig: darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462. Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Marička nacionalka!

Magična gledalka

Nobene ležernosti več. In medias res. Tednik v četrtek zvečer. Nova podoba. Hecna. Kaj naj bi vse tiste domine in njihovo padanje pomenilo, ne vem!

Nikjer ob koncu prispevka ni bilo imena in priimka novinarja, ki je pripravil prispevek. Napaka. Kdo je avtor vsebine, želim vedeti tisti trenutek, ko je prispevka konec, ne pa na koncu oddaje. Na ta standard nas je Tednik v vseh teh desetletjih že navadil in ne vem, zakaj je zdaj moral spremeniti prav tisto, kar je bilo v redu. Prispevki.

Prvi. Hrvaško-slovenski ribiški, politični, ozemeljski spor. Solidno. Brez presežkov. V glavnem znana imena so komentirala znane stvari. Sklepa ali pike na i pa tudi nobene.

Drugi. Varnostniki. Pogoji za usposabljanje, njihove slabe plače, nekaj namigov, pri katerih bi se prispevek šele lahko dobro začel, in skrajno vestičarski pristop. Reportaža bi bila na primer nekaj povsem drugega.

Tretji. Bomba oddaje. Z njim bi se oddaja morala začeti. Avtorica Mojca Dumančič, kar sem izvedela šele na koncu Tednika! Kratka vsebina: krajani vasi Gradišče so sprti. Sprti so zato, ker je nekaj hiš s prebivalci na plazu,

ki grozi, da se lahko vsak trenutek utrja. Kamera je pokazala vse popokane stene in žalostne stanovalce teh hiš. 26 krajanov te vasi pa ne dovolijo, da bi tovarnjaki, ko bi sanirali plaz, vozili po cesti skozi vas. Terjajo, da se zgradi cesta mimo vasi. Bojijo se namreč, da bi tudi na njihovih hišah nastala kakšna razpoka, zato s podpisi zavirajo sanacijo, s tem pa potiskajo prebivalce hiš, ki so na plazu, v strah in nevarnost ter v resno ogrožanje njihovih življenj. Predsednik krajevne skupnosti, zoper katerega so zbrali 85 podpisov, noče odstopiti, ampak si je podporo našel v županu, ki ga dosledno brani. No,

predstavljene so bile še umazane podrobnosti, da z županom ne želita pokazati in predstaviti revizijskega poročila, da ena ob občinskih svetnic prejema 80 tisočakov najemnine od občine, in sicer za to, da v njenem stanovanju prebivajo otroci, izseljeni iz nevarnih hiš na plazu. Groza!

Civilna zaščita pomaga po svojih močeh. Občinske strukture poskušajo prevladati odgovornost na državo, češ da ni zgradila obvoznice, po kateri bi lahko vozili tovarnjaki za sanacijo plazu. Ves zaplet je skrajno malenkosten, nehuman, preprosto neverjeten in vzbuja primerjavo z dogodki v Lipi. Bodo hiše s prebivalci vred res morale zdrsni s plazom in bo nekaj

ljudi umrlo pod ruševinami, da bomo potem iskali krivca? »Kriva bo država, ker ni dovolj hitro zgradila obvoznice,« bodo dejali. Tako kot je v primeru Lipa objektivno kriv inšpektor Kladošek. Kaj pa odgovornost župana, ki je že več let poslušal pritožbe prebivalcev Pirnič, pa ni nič naredil, zdaj pa pravi, da ničesar ni mogel storiti in da je

ustno opozarjal, pisno pa seveda ne? Bo tudi v vasi Gradišče župan Brulc dejal, da je vedel za spore med krajanu, pa jih ni mogel pomiriti? Kaj pa njegova odgovornost za življenja ljudi na plazu? Kaj pa njegova grožnja z odstopom na primer? Pa objektivna odgovornost?

Kopica vprašanj za televizijsko nadaljevanje, urednik Tednika pa daleč najboljši prispevek v oddaji skriva na tretje mesto. V Dnevniku in Odmevih pa o fenomenu te vasi in njenih prebivalcev ni ne duha ne sluha. Uredniki na nacionalki, za ljudi in njihova življenja gre! Kakšna pa je vaša odgovornost?

TEDNIK

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V četrtek se boste začeli počasi prebijati skozi ovire in zbirati točke za naprej. V soboto se boste znašli v zanimivih vodah, ki vas lahko ponesejo v neznano deželo. Znašli se boste v precej stresni družinski situaciji.

Bik
21.4.-21.5.

Počutili se boste energične in ustvarjalne, pripravljene na romantiko. Povejte prijatelju, kaj vas skrbi, sicer vas bo še konec. Pustite občutkom pravo pot. Ko vas bo ta konec tedna nekdo spravljal ob pamet, bodite potrpežljivi.

Dvojčka
22.5.-21.6.

To, da ste nekaj obljubili, še ne pomeni, da morate tudi narediti, posebej če izveste, da to ne bi bila najboljša poteza. V ponedeljek boste imeli okoli sebe kup ljudi, na srečo prijetnih in prijaznih. Potrudite se vračati pozornost.

Rak
22.6.-21.7.

Vse vaše nore ideje?! Vse jih zmečite na kup in si naredite življenje lepo in po svojem okusu. Predvsem naredite nekaj iz sebe in ne jočite za minulim. Vsi slavni ljudje so naredili tako in se jim je zelo dobro obrestovalo.

Lev
22.7.-21.8.

Skrbelo vas bo, kako se bo na vse skupaj, kar se nenehno dogaja okoli vas, odzval vaš šef. Ne pustite se zmešati in se dobro in učinkovito zagovarjajte. Neka intelektualna debata se bo razvila v zanimivo smer in vas spravila v dobro voljo.

Devica
22.8.-21.9.

Kadar vidite na nebu sled letala, vas to pomirja, hkrati pa se sprašujete, kam ste pravzaprav nameravali vi. Kmalu boste ugotovili, da je vaša pot kar doma in na domačem teritoriju, kjer se še najbolj znajdete. Veselite se.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Bodite previdni z različnimi poživili, posebej s kavo. Prehitro bitje srca vas bo opozorilo na pretiravanje. V četrtek se boste morali krepko osredniti na stvari, ki bi jih morali narediti že zdavnaj prej, pa jih niste mogli.

Škorpion
23.10.-21.11.

Dobri ste predvsem pri sklepanju prijateljstev. To se bo izkazalo posebej v petek na nekem poslovnem sestanku. Vendar ta teden ne bo dober za denarne posle in se morate v tem smislu držati nazaj. Kmalu bo vse okeje.

Strelec
22.11.-20.12.

Povejte vse tako, kakor si mislite – nihče ne bo užaljen. Odkrita razmerja so pogoj za dobro prijateljstvo. Če pa ne boste odstopili od svojega malce neumnega cilja, se vam utegne kaj podreti. Potrudite se narediti najboljše.

Kozorog
21.12.-19.1.

Morate se spomniti, da ste pravzaprav zelo prijazen človek in da se znate zelo lepo igrati. Sredi starih prijateljev se boste imeli tako lepo kot že dolgo ne. Proti koncu zabave se boste osredinili samo na eno osebo.

Vodnar
20.1.-18.2.

Sredi tedna vas bo poklical neki družinski član in vam pripravil presenečenje, ki ga boste komaj požrli. Videli boste, da jeza ne vodi nikamor in da se splača čim prej pomiriti. V soboto se vam bo zdelo, da ste v devetih nebesih.

Ribi
19.2.-20.3.

Ljubzensko pismo bo vse spremenilo in narisalo nasmešek na vaš obraz. Prevzela vas bodo čustva in pustili se jim boste voditi. Veste, da je največje darilo, ki ga lahko podarite komu, prav vaše srce in vaša ljubezen.

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- ▶ **16.1.1547** so v Moskvi za prvega ruskega carja okronali 17-letnega moskovskega velikega kneza Ivana IV. Groznega.
- ▶ **16.1.1878** se je v Ročinju ob Soči rodil slovenski skladatelj Vinko Vodopivec. Njegove v narodnem slogu pisane pesmi, na primer Na poljani, O večerni uri, Jaz bi rad rdečih rož in Žabe, so še vedno zelo priljubljene. 54 let je bil duhovnik v Kromberku.
- ▶ **17.1.1600** se je rodil največji španski baročni dramatik Pedro Calderon de la Barca.
- ▶ **17.1.1863** se je rodil predsednik britanske vlade David Lloyd George, vodilna osebnost britanske politike med vojnama. Ko mu je neki diplomat dejal, da je bil razočaran, ko je zagledal njegovo malo postavo, mu je George odgovoril: »Dragi moj, odvisno je od tega, kako ljudi merimo: od brade navzdol ali navzgor.«
- ▶ **18.1.1516** so podpisali premirje v prvi dveletni vojni med Beneško republiko in Habsburžani za oblast nad nekdanjo Furlansko krajino in severnim Jadranom.
- ▶ **18.1.1689** se je rodil Charles de Montesquieu, eden največjih francoskih filozofsko-političnih pisateljev. Rekel je: »Če bi hoteli biti samo srečni, bi to lahko hitro dosegli. Težava je, ker hočemo biti srečnejši od drugih, to pa je največkrat zelo težko, ker mislimo, da so drugi srečnejši, kot so v resnici.«
- ▶ **18.1.1886** se je v Šmihelu nad Mozirjem rodil slovenski književnik Vladimir Levstik.
- ▶ **18.1.1914** se je rodil v Povljah obsojeni in ustreljeni poveljnik vaške straže Anton Perne.
- ▶ **19.1.1736** se je rodil škotski inženir James Watt, ki je izumil prvi zares uporabni parni stroj.
- ▶ **19.1.1876** se je na Premu rodil slovenski pesnik Dragotin Kette.
- ▶ **19.1.1884** je Ivan Tavčar v Ljubljani kot šesti slovenski odvetnik odprl svojo pisarno.
- ▶ **20.1.1887** je Janez Evangelist Krek v Slovenju objavil razpravo o dvoboju. Zapisal je, da se žrtve dvobojev množe iz leta v leto.
- ▶ **20.1.1919** je regent Aleksander Karađorđević imenoval Deželno vlado za Slovenijo, ki ji je predsedoval dr. Janko Brejc. Zamenjala je prvo slovensko Narodno vlado Države SHS.
- ▶ **21.1.1950** so v ameriški zvezni državi Indiani prepovedali prodajo knjig o Robinu Hoodu. Utemeljitev prepovedi: jemanje bogatim in dajanje revežem – komunistična propaganda.
- ▶ **22.1.1788** se je rodil eden največjih angleških pesnikov lord George Gordon Noel Byron. Rekel je: »Od človeških občutkov traja najdlje sovraštvo. Ljudje ljubijo hitro, sovražijo pa brez naglice.«

POGLED NAZAJ (OD 16. 1. DO 23. 1.)

Papeževi gardisti

Prva skupina znamenitih papeževih gardistov je prišla v Vatikan **21. januarja 1506**. Papeška švicarska garda je zbor vojakov, ki so po rodu iz Švice. Naborniki morajo dokazati, da so švicarskega rodu, rojeni v zakonu, katoličani, neporočeni, mlajši od petindvajset let ter telesno in duševno zdravi. Poveljujoči častniki naj bi izhajali iz plemiških vrst. Kot pogumni vojaki, pripravljeni na samožrtvovanje, so zasloveli, ko je med obrambo Rima leta 1527 padlo 147 gardistov.

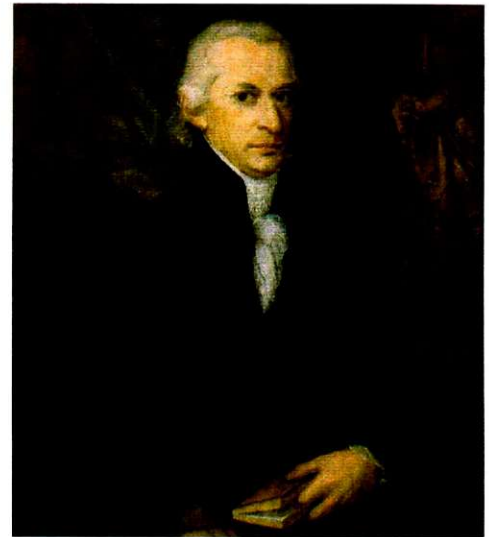

Gardisti so navadno oblečeni v modre jopiče in modre baretke, ob slovesnostih pa v uniforme, ki jih je menda leta 1506 oblikoval Michelangelo. Sodiijo med najstarejše nespremenjene uniforme, ki so še vedno v rabi. Tunike imajo črtast vzorec z barvami Medicejcev, v katerem se izmenjujejo rdeča, temno modra in rumena barva. Med obredi nosijo tudi bele nabrane ovratnike in visoke, s peresi okrašene čelade. V tradicionalnih oblačilih so oboroženi s kopji in meči, običajno pa imajo sodobno orožje, ki so ga tudi večči. Leta 1979 se je njihovo število končno ustalilo. Danes v švicarski gardi služijo poveljnik, trije častniki, kaplan, 23 podčastnikov, dva bobnarja in 70 kopjanikov.

Vincenc Kern

Eden najuspešnejših slovenskih zdravnikov kirurgov Vincenc Kern se je rodil **20. januarja 1760** v Gradcu. Bil je cesarski svetnik in cesarjev osebni kirurg. Za slovensko medicino je pomemben, ker je v času epidemij uvedel uspešno sistematično cepljenje proti kozam.

Vincenc Kern je bil predhodnik antiseptice. Uvedel je lastno metodo odprtega zdravljenja ran. Nasprotoval je obveznemu povezovanju in mazanju ran in je rane čistil z vodo. Utemeljlil je znanstveno urologijo in bil član mnogih evropskih akademij. Za razvoj slovenske medicine je pomemben predvsem zaradi uspešnega sistematičnega cepljenja v času epidemije koz

v letih 1798–1801. Njegov spis Nauk od kože stavljena je leta 1799 poslovenil Valentin Vodnik. Kot tragično zanimivost povejmo, da sta za kozami umrli tudi njegova žena in hčerka, ker ni pravočasno dobil cepiva.

Kri naše krvi

Že v prvi predvojni skupni južnoslovanski državi so znali sklepati kravje kupčije na račun Slovencev. Na zborovanju zaupnikov SLS **17. januarja 1919** je dr. Anton Korošec dejal: »Ako se nam ugrabi Goriško in Trst, potem naši delegatje na konferenci niso upravičeni podpisati miru, potem je njihova edina naloga, da pridejo domov ter da nam pomagajo organizirati močno iredentistično gibanje, ki Italiji ne bo dalo noč ne dan mirno spati. Goriška in Trst sta kri naše krvi. Tudi Koroška je naša rana, ki nas hudo peče in boli. Toda upamo, da se z združenimi jugoslovanskimi močmi kmalu posreči to rano zaceliti.«

Kmalu se je pokazalo, da so združene jugoslovanske moči šibke in ne preveč voljne kaj bistvenega tvegati za Slovence. Dva dni po govoru so ga v glasilu hrvaško-srbske koalicije Riječ v polemичnem in odklonilnem komentarju opozorili, da takih izjav ne bi smel dajati. Riječ ga je še poučila, da je tudi v primeru diplomatskega neuspeha glede Gorice in Trsta poziv k iredentistični akciji škodljiv, ker ga bo nasprotna stran izkoristila kot dokaz jugoslovanskega vmešavanja.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 2/63

Ob odkritju spomenika v Žužemberku (3)

Ko sem v 2. št. Demokracije prebral članek izpod peresa družine pokojnega Lada Ambrožiča – Novljana, v katerem avtor članka zapiše, da publicista gospoda Iveta A. Staniča vodi pri njegovih zapisih, tako zapiše, »le revanšizem in sovraštvo«, sem se nemalo začudil. Če sedaj samo pomislimo, kako strašne grozote so se dogajale v času komunistične revolucije in še zlasti po zmagi revolucije, ne samo v Žvirčah v Suhi krajini, ampak na zelo številnih moriščih po Sloveniji – od Teharij do Kočevskega roga itd., a se po notranjem razkroju in propadu komunizma in po vzpostavitvi demokratično izvoljene oblasti ni niti enemu od nalogodajalcev in niti enemu od številnih izvrševalcev ukazov ni skrivil niti las na glavi. Je takšno ravnanje in zadržanje žrtev komunizma in demokratične oblasti revanšizem in sovraštvo?

Ob navedenih dejstvih pripisovati žrtvam komunističnega terorja maščevalnost in sovraštvo je enako sprevrženo, kot če bi kdo trdil, da so bili medvojni in še zlasti povojni množični poboji, fizična in psihična mučenja, montirani sodni procesi, delovna in prevzgojna taborišča, razlašanje zasebne lastnine – obrtnikov, kmetov, cerkvenih ustanov in itd. dejanja ljubezni, sočutja, dobrote, usmiljenja. Ja, tako sprevrženo je to!

Ivan Glušič, Mozirje

št. 2/8

Znova "maškarada" v Dražgošah (1)

(Demokracija, 12. 1. 2006, str. 8) Dva razloga sta, zavoljo katerih sem se vrsto let udeleževal spominskih slovesnosti v Dražgošah: prvi je pieteta do padlih borcev in pobitih vaščanov, drugi pa dejstvo, da sem tu blizu doma. Ker sem navadno srečal še kakšnega sošolca ali starega znanca, sem se ob teh priložnostih v Dražgošah rad zadržal še kakšno uro ali dve.

Zakaj pišem v pretekliku? Ker se letos, žal, v Dražgošah nisem mogel zadržati tako dolgo, kot sem nameraval. Slavnostni govornik je namreč prireditel izkoristil za odpiranje starih ran in novo delitev namesto za spravo in zbliževanje. Ker takega načina političnega obračunavanja ne odobravam, sem skupaj z županom občine Železniki in s poslancem državnega zbora Republike Slovenije Mihaelom Prevcm prireditel predčasno zapustil.

Mag. Janez Božič,
minister za promet

Koliko časa še?

Tako bi se lahko vprašali ob velikem priznanju našemu ministru za finance dr. Andreju Bajuku, ki mu ga je podelila priloga Financial Timesa The Banker iz Londona. Postal je »finančni minister leta«.

Ob tem se vprašajmo, kakšno priznanje dobiva v svoji domovini in državi Sloveniji. Predvsem Delo je veliko pisalo o tem, da je nesposoben finančni minister, Janša ga bo kmalu odstavil, potrebuje pomočnika, ker se ne znajde v svojem delu in še in še. Kaj je resnica? Ali podatki niso odločilni? Delo ministra opravlja eno leto, a so prvi rezultati že vidni. Slovenija je izpolnila najtežji maastrichski kriterij glede inflacije. Zmanjšali smo zunanji primanjkljaj z 2,1 na 1,7 odstotka. Zmanjšal se je

skupni zunanji dolg, reformira se davčna zakonodaja in tako dalje. Toda vse to ne zanima skupine novinarjev, ki želijo zabiti klin v koalicijo in predvsem koalicijo Slovenija. Vse čestitke ministru Bajuku za tako laskavi naziv! Mislim, da smo lahko ponosni vsi dobro misleči Slovenci in Slovenke. Dr. Bajuk je izredno delaven človek. Bil je na visokem položaju v Parizu, se vrnil domov in se pridružil ekipi, ki poskuša Slovenijo narediti primerljivo drugi Evropi. Njegovo načelo je »beseda velja«, ki je tudi tu prišla do izraza. Tudi na finančnem področju se bomo potegnili iz mlakuže nepreglednosti, kar pa seveda ni všeč tistim novinarjem, ki bi bili še vedno radi »družbenopolitični delavci«. Manjka jim objektivnosti in predvsem poštenosti. Rezultati vlade Janeza Janše in tudi finančnega ministra se bodo pokazali že v dveh ali treh letih. Upokojenci že čutimo prve pozitivne premike, medtem ko nas je prejšnja oblast siromašila. Mislim, da se bo stabiliziral tudi trg dela in se dvignila življenjska raven za vse sloje, kar bo rezultat dela, ki ga dr. Bajuku in hkrati vsej vladi priznava Evropa. Menim, da bi morali končati z diskriminacijo. V tem sta prva tednik Mladina in skupina novinarjev pri Delu, čeprav je treba priznati, da imajo tudi na Delu poštene in objektivne novinarje. Tudi njihov politični barometer je podobna tega časnika. Povzdigujejo negativce oziroma tiste, ki ne naredijo ničesar v dobro države. Tako zasedajo prva mesta dr. Drnovšek, Borut Pahor in drugi. Za prvega dolgo časa nismo vedeli, da obstaja, oglasil se je v srbsko-albanskem sporu. Drugi pa govori eno, njegovi poslanci v državnem zboru pa drugo. Enako se dogaja z ljubljansko

županjo in Jelinčičem. Prva je skrajno škodljivo delovala tako za mesto kot za meščane, drugi pa se spreminja od volitev do volitev. Njegov cilj je zavajanje volivcev.

Predsednik vlade Janez Janša, dr. Bajuk, dr. Zver, Janez Drobnič, dr. Šturm in drugi, ki si resnično prizadevajo za dobro državo in opravljajo svoje delo odgovorno, so za politbarometer nesposobneži. Sprašujem se, kdaj bodo javna občila verodostojna, saj nas je Evropa poučila, kdo je dr. Andrej Bajuk.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Komisiji za medvojne in povojne zločine

Ker naša sodišča po šestdesetih letih niso sposobna z dokazi (vsa Slovenija je prekrita s trupli) zločincev poklicati pred sodišče, je vaša dolžnost, da se nemudoma povežete s haaskim sodiščem, krivce imenujete in naj jim tam sodijo. Ne samo Ribičiču, tudi njegovim zagovornikom, ki doma prikrivajo zločine. Samo tako bodo dobili zaslužen kaznen. Kolikor tega ne boste storili, bodo vsi ti še naprej prejemali privilegirane pokojnine.

Ukrepajte torej, saj naša sodišča niso sposobna tega. Razstavo Prikrito in očem zakrito je v Celju 31. maja 2005 odprla dr. Spomenka Hribar, dolgoletna Kučanova spremljevalka. Ona ne sodi zraven!

Kako je lahko Evropska unija sprejela Slovenijo v organizacijo, ko vendar še niso razkriti zločini in ni rešena denacionalizacija. Vsi lažejo! O prijetju generala Gotovine vsi časniki in RTV na široko poročajo. O zločinih pri nas pa nič. Zločini vendar ne zastarajo!

Toliko v vednost komisiji. Nehajte doma mlatiti prazno slamo, ►

► saj še po 60 letih niste sposobni zločincev spraviti pred sodišče.

Okoli 300.000 nedolžnih ljudi je bilo pobitih. Med njimi je bil tudi moj oče, likvidator pa še živi!

Anton Skornšek, Šoštanj

Kocjančičeva nagrada

Kocjančičevo nagrado že vrsto let prejemajo zaslužni kulturni delavci v slovenski Istri. Letos je bilo pričakovati, da bo to priznanje prejel Milan Gregorič. Tako menimo tisti, ki že dolgo prek številnih publikacij spremljamo njegovo zavzetost za ohranitev slovenstva v Istri.

Iz njegovega pisanja o istrskih krajih in ljudeh veje globok rodoljuben čut, nikdar pa ni bilo zaznati, da bi poskušal okrniti samobitnost in vrednote drugih kultur v Istri.

Tisti, ki Milana Gregoriča poznajo osebno ali prek njegovih del, vedo, da si je kot javni delavec prizadeval v Slovenski Istri vzpostaviti tisti evropski in človeški odnos med Istrani, ki ga je preteklost skalila. S tem da je slovenski rodoljub, da se zavzema tudi za ohranitev slovenske podobe Istre, ne pomeni, da komu kaj krati. S svojim delom je storil veliko. V mnogih Istranih je zbudil slovenskega duha, razgibal je razmišljanje o slovenski narodni samobitnosti, po kateri se že dolgo marsikdo ni spraševal bodisi zaradi narodne mlačnosti, bodisi zaradi ideoloških indoktrinacij iz preteklosti, katerih se je očitno težko otresti; te so se tako močno ukoreninile, da ovirajo razsodnost tudi takrat, ko gre za lastne narodne interese.

Radio Alpski val
www.alpskival.net
 † 05 38 11 886
 † 05 38 11 674

RADIO
 96,4 MHz
Slovenske gorice
 Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
 ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
 97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
 UKV, STEREO, RDS

Tu ne gre za vprašanje multikulturalnosti, na katero smo Slovenci navajeni že od začetka svojega obstoja in sredi katere smo vedno potegnili najkrajši konec, ker smo si vedno prizadevali biti tako kulturni, da smo dajali drugim prednost tudi takrat, ko je šlo za pomembne odločitve. Očitno nas vse to ni izučilo. Kaj je bil torej vzrok, da tako zaslužnemu kulturnemu delavcu, kot je Milan Gregorič, ni bilo dano priznanje? Menda le ni res, kot je bilo razumeti iz medijev, da so imeli kaj pri tem tudi nekateri predstavniki italijanske narodne skupnosti? Slovenci kot manjšina v Italiji ne moremo verjeti, da bi bilo to mogoče. Izhajamo namreč iz grenkih izkušenj. Sadržavljani Italijani nas ne sprašujejo za mnenje, ko gre za podeljevanje priznanja kakemu kulturnemu delavcu v multikulturnem zamejskem prostoru. Ni naš namen odpirati vprašanja vzajemnosti, saj je ta bitka že zdavnaj izgubljena. Vendar pa se je le vredno spomniti, kako visok standard narodnostnih pravic je dosegla italijanska manjšina v Sloveniji, če so njeni predstavniki jeziček na tehtnici pri tako pomembnih odločitvah, kot je podeljevanje priznanj slovenskim kulturnim delavcem,

posebno takim, kot je Milan Gregorič, ki si prizadeva za pristno sožitje v istrskem prostoru. Vsekakor naj bi bili taki »spodrsiljaji« osamljeni. Gotovo dobivajo potrditve samo v ozkih krogih. Počasi po vseh pokrajinah Slovenije vejejo domovinske vrednote, kakor je mogoče zaznati ob raznih spominskih slovesnostih od Primorske do Štajerske. In kljub mnenju redkih pozameznikov, da gre za »konservativne«, preživele vrednote, smo prepričani, da bodo Slovenci te svoje vrednote ohranjali po zgledu drugih omikanih narodov. Ohranjati lastne vrednote nikakor ne more pomeniti kratitve pravic drugim. Še vedno smo Slovenci v Italiji in Avstriji tarča narodnostnih pritiskov. Zato si močno želimo, da bi bile vsaj v matični domovini, ki je danes suverena, take razmere, da bi lahko končno Slovenci sproščeno zapeli, da je lepo »v naši domovini biti narodnjak«.

Bogomila Lupinc, Rudica Požar,
 Nadja Magajna, Trst

Zalar proti Šturmu ali formalnost proti vsebini

Pravna država se je ujela v mreže, ki so jih nastavili preskušeni

kadri prejšnjega sistema. Ko si minister prizadeva za večjo učinkovitost pravosodja, ga sodni svet zavrne. Zakaj bi si naložili obveznosti, ki presegajo sedanjno ležernost? Logična je tudi odločitev upravnega sodišča in ta naj bi bila pomembna za vse prihodnje kandidate za 128 mest predsednikov in podpredsednikov slovenskih sodišč. V Sloveniji ni bilo lustracije, izvaja pa se protilustracija z namenom, da se ne bi nič spremenilo. Gospod Zalar je postal junak že pred leti, ko se je uprl nasvetom tujih strokovnjakov, sedaj pa je svetilnik sodstva za zavarovanje neučinkovitosti in velikih zaostankov, da bi kršilci zakonov lahko mirno nadaljevali svojo raboto.

V Sloveniji velja splošno mnenje, da so odvetniki uspešnejši od sodnikov, pa čeprav vsi izhajajo iz istega izobraževalnega gnezda. Učil jih je tudi veliki mojster, ki zagovarja formalnost, pa čeprav z napako pred vsebino. Lep primer je zagovor ob ovadbi Mitje Ribičiča in njegovi učenci na sodiščih to tudi uspešno izvajajo. Morda pa želijo sodniki dvigniti uspešnost na način, kot to delajo odvetniki. Zagovorniki kršilcev namreč ne delujejo le proti tožnikom, ampak v močvirju nepravne države omogočajo razcvet kaznivih dejanj. Veliki zaostanki na sodiščih so sicer največkrat posledica neznanja in neodločnosti sodnikov, verjetno pa tudi izigravanja pravice na način odvetnikov. Iz projekta Lukenda želijo iztržiti čim večje koristi, reševanje zaostankov pa bi prepustili času. Na koncu pa ne bodo veseli le sodniki, ampak tudi zdravniki in celoten javni sektor, saj se bo cikel

RADIO BREŽICE
 na 88,9 in 95,9 MHz

dvigovanja plač lahko na novo začel. Danes je res težko popravljati napake, ki so jih odgovorni zagrešili pred mnogimi leti, ko so mladeniča brez ustreznih izkušenj postavili za predsednika največjega sodišča v državi. Zato pozivam oba protagonista, da analizirata še trajajoči šestletni križev pot Maje Križaj iz Ljubljane, matere treh mladoletnih otrok. Poleg drugih »formalistov« so očitno glavno vlogo odigrali odvetniki in sodniki. V nekem časopisu se gospa Križaj sprašuje, kdo bo nadzoroval korupcijo v pravosodju.

Ernest Pušnik, Hrušica

Silvestrovo na RTVS 1

Najprej moram zapisati, da Maria Galuniča izredno cenim kot dobrega voditelja, ob nedeljah nisem spustila niti ene njegove oddaje Spet doma. Toda da bo na silvestrovo po scenariju Dese Muck uprizoril dolgočasno reprizo iste oddaje skozi intervjuje, polne filozofiranja in ponavljanja glasbenih točk zvečine mladih talentov iz oddaj Spet doma, pet pred dvanajsto pa z dolgočasno pesmijo, ki jo zapoje Elda Viler (z vsem spoštovanjem do te gospe), presega vse upe in pričakovanja, da človek preživi in se razveseli na zadnjo noč starega leta.

Saj temu je menda namenjena ta noč, mar ne? Ja, sem za Maria, in prav lepo in elegantno me je zabaval naslednji dan, 1. januarja, s ponovitvijo silvestrskega programa, vendar ... Mariu gre sicer zelo težko od rok, da bi se »po domače« zabavali tudi s kakšno slovensko narodnozabavno ali z ljudsko ali s pevskim zborom, naša slovenska kulturna glasbena zakladnica je neizčrpna! Toda večina Slovencev se sramuje svoje narodnozabavne glasbe, zanje je to »goveja muzika«. Naša slovenska kultura lebdi nekje nad oblaki, nad Avstriji, Nemci, Švicarji, ki se take zvrsti glasbe ne sramujejo, čeprav se z njihovo kulturo marsikateri Slovenec ne bi mogel poistovetiti. Z neverjetno lahkoto poberemo vse, kar je tuje ali »moderno«, in si domišljamo, da smo ob tem svetovljanski. Kadar pa nam na-

cionalka servira narodnozabavno glasbo, potem je to oddaja Natalie Verboten s kislim humorjem, ki postaja počasi šablonska in zoprna. Ja, tudi to smo morali prenašati na silvestrovo. Na oder postavijo plešočo lutko, ki spominja na podivjanega bikca, ki brca sem in tja (vedno na isti način), navržejo še kak ansambel in tako zadovoljujejo nezahtevno rajo, ki se ji zdi imenitno, da se pač vrti po taktih polke in valčka, kar tja v en dan. Za novoletno noč ljudje pričakujemo kaj več kot povprečne oddaje, ki se vrstijo na programih vse leto z oglasi vred. Tudi teh na silvestrovo ni manjkalo. V tv-hiši v Ljubljani preprosto ne razmišljajo o tem, da bi morali ustreči prav tistim gledalcem, tisti generaciji, ki sedi na novoletno noč doma in ji je televizija edina zabava in veselje. Mladi se na silvestrovo zabavajo po mestnih trgih, parkih, v diskih in drugje in prepričana sem, da jih doma ob tv-sprejemniku ne obsedi prav veliko. Prav zaradi omenjenega sem večino silvestrskega večera žal preživela s Haiderjem v Klagenfurtu, našem Celovcu, kjer je v prepolni dvorani Alois Mock uprizoril svoj Musikanten Stadl. Ja, novoletno noč sem preživela z deželnim glavarjem Haiderjem, ki nam krađe slovensko zgodovino ... ironično, kajne?! Pa so se navzoči in jaz z njimi zabavali, saj so držali narod v »štimumi« od samega začetka, od osme do ene po polnoči. Avstrijci se niso sramovali ne svoje ne internacionalne glasbe. V nekem trenutku so vkorakali otroci s transparenti z imeni raznih držav in z zastavami (tudi s slovensko) in zadonela je Avsenikova Na Golici, v svetu največkrat zaigrana skladba vseh časov. Narod je ponorel!!!! Pravzaprav je bila kasneje na sporedu še enkrat, kot spremljevalna skladba ob vstopu neke glasbene skupine; zadonela je godba na pihala in še kar nekaj slovenskih narodnozabavnih viž. Seveda so nastopali še gostje z vseh koncev sveta, tudi z zimzelenimi melodijami. Ljudi so ves čas posipali z velikimi barvnimi konfeti in trakovi. Plesalo se je, vriskalo in jodlalo, ploskalo, veselilo ... in tudi jaz z njimi, čeprav nemščine sploh ne razumem. Pri pripravi novele-

Laž z najdaljšo brado

Marija Vodišek

Dražgoše, »slovita« bitka pred 64 leti. Mar res? Tam ni bilo nobene bitke, tam je bilo samo krvavo maščevanje nad vaščani tega lepega, urejenega kraja visoko gori v Selški dolini. Partizani ali gošarji, kot so jim rekli na Gorenjskem, so poslali v to vas prve dni januarja 1942 Cankarjev bataljon pod poveljstvom španskega borca Jožeta Gregorčiča, ki je imel predvsem nalogo prepričati moške za odhod v partizane. Vaščani, ki so kakor vsi prebivalci odročnih krajev po svojih močeh pomagali gošarjem, se niso odločali za odhod v ilegalo, zato jih je bilo treba kaznovati. Poveljnik bataljona Jože Gregorčič se je s svojimi »pribočniki« vselil v najboljšo hišo, drugi borci pa so zasedli manj »dobre«. V praksi je bila že takrat selekcija, o propagirani enakosti ni bilo sledu. Tako kot je nekdo vodilnih rekel: »Prmejduš, nas je bilo pa ja škoda!« Menda je bilo slabo oboroženih borcev okrog 200. Takratni župan in večina vaščanov je »na kolenih« prosila gošarje, naj odidejo iz vasi; ponudili so jim zatočišče z vso oskrbo v svojih planinskih bivališčih na Jelovici. Prošnje vaščanov, ki so vedeli, kaj jih čaka, so bile zaman. Partizani so sklicevali sestanke, na katere so s silo prignali ljudi in jim govorili, da je vojna tako rekoč končana, čeprav je bila v polnem jeku in so Nemci zmagovali še na vseh frontah. Nemška policijska posadka, nastanjena v Škofji Loki, je napadla vas 9. januarja. Večina gošarjev s poveljnikom vred se je, potem ko je videla, da so Nemci v premoči, razbežala, okupator pa se je kot vedno maščeval nad prebivalci. Požgal je njihove domove in cerkev, postrelil 41 vaščanov, ki so jih »borci« pustili na cedilu, druge pa izselil. To je ta »slavna« bitka, ki jo vsako leto »počastijo« s svojo navzočnostjo tisti, ki brez laži ne bi imeli nobene veljave. Namesto slavlja bi morala biti tam komemoracija. S partizansko zasedbo Dražgoš ni bil kaznovan okupator, temveč edino in samo Slovence. Pa je prav vseeno, kdo je govoriec, vsi ponavljajo iste, že davno dokazane laži. Tudi to smo slišali, da bi bila menda brez te »zmagovite« bitke Slovenija danes mnogo manjša. Da je letošnji govoriec, evropski poslanec Jelko Kacin prekoračil vse meje dobrega okusa, ni nobenega dvoma. Je to njegov najvišji »smešno-žalostni« domet? Čisto nekaj drugega pa je, kar o dražgoški bitki povedo redki preživeli. Na teh, po partizanski krivdi požganih Dražgošah so hoteli zgraditi kolhoz po sovjetskem vzorcu. Tudi to je del slovenske zgodovine, ki ga še vedno prekrivajo z lažjo. Da Združeni narodi, kot piše v Dnevniku 4. januarja Drago Kos, zahtevajo neodvisni protikorupcijski organ, je poskus, da bi speljal vodo na svoj mlin, kajti Kosova protikorupcijska komisija ima z neodvisnostjo približno toliko skupnega, kot če bi evropska »genialna« trojka Stalin, Hitler, Tito, dolgo množično oboževana, razglasila svoje gulage, koncentracijske in uničevalske taborišča (Teharje, Rog, Goli otok in še mnoge) za »neodvisne popravne domove«. Le registrirati so jih pozabili!

tnega razpoloženja naj Ljubljana za spremembo enkrat prepusti organizacijo Mariboru – recimo Vinku Šimeku, vsestranskim Štajerskih 7 in drugim glasbenikom, ki znajo v slogu Marjance prav po novoletno in domače zabavati tudi televizijske gledalce.

Na koncu razmišljanja o televizijskem mediju bom, čeprav malce pozno, zaprosila vse: Miklavža, božička pa še dedka Mraza povrh, naj po novem letu z novim zakonom na RTV v Ljubljani zapiha drugačen programski veter.

Stanka Gregorič, Maribor

Politični semafor

Proti slovenskim interesom Pomorski pravnik in poslanec LDS Marko Pavliha očitno zelo rad naga-ja vladi tudi tedaj, kadar gre za nacionalne interese. Tako je napadel vladno odredbo o ribolovnem območju v Piranskem zalivu, češ da gre za povsem enostranski akt. Po Pavlihovem mnenju Hrvaški po načelu pravičnosti vendarle pripada neki pas, del Piranskega zaliva. Očitno Marko Pavliha zelo rad brani interese sosednje države, za slovensko stran pa so takšna stališča poraz zdrave pameti.

Mali upornik Franci Kek, mojster skritih kamer, ki je pred volitvami leta 2004 ustanovil stranko Aktivna Slovenija, ne miruje. Tokrat ga je zelo vznemirila odločitev slovenske vlade, da v Irak pošlje štiri slovenske vojake. Kek je to potezo označil kot »smrt vladne morale« in to simbolno pokazal z zborom privrženecv na ljubljanskih Žalah. Kek je znan tudi po spodbijanju novega zakona o RTV, saj naj bi bil le-ta diskriminatoren do zunajparlamentarnih strank.

Pred novimi izzivi Moralni teolog dr. Ivan J. Štuhec je te dni zelo zaposlen. Potem ko je konec leta 2005 izšla že druga njegova knjiga (Smer – osvobodjena dežela) v kratkem času (istega leta je izšla Cerkev – sveta in prekleta), je bil nedavno izvoljen za člana programskega sveta RTV, in sicer na predlog Mohorjeve družbe in Zavoda za oživitvev civilne družbe. Poleg svojega kolega dr. Draga K. Ocvirka je postal tudi petkov kolumnist pri Dnevniku. Skratka, v tem letu mu ne bo manjkalo izzivov.

Odstopil prepozno

Pretekli teden je odstopil Roman Kladošek, glavni tržni inšpektor, minister Andrej Vizjak pa je odstop sprejel. Zdaj mora to potrditi še vlada. Kladošek, ki je to nedvomno storil z zelo težkim srcem, je v posebni izjavi za javnost, ki jo je posredoval pretekli ponedeljek pozno popoldne, nato pa poniknil, zapisal, da je odstopil s svojega položaja zaradi subjektivne odgovornosti, povezane s tragično nesrečo, ki se je 23. decembra lani zgodila pred diskoteko Lipa v Spodnjih Pirničah, kjer so ugasnila tri mlada življenja. Kladošek je posebej poudaril, da se ne čuti odgovornega, odgovornost je posredno zvrnil na krajevno pristojno inšpektorico, za težave diskoteke, ki se vlečejo že nekaj let, pa naj osebno ne bi bil vedel, saj naj bi bili tržni inšpektorji pri svojem delu povsem samostojni. Temu sicer težko verjamemo, saj je glavni inšpektor že po svoji vlogi nedvomno redno obveščen o težavah, ki

jih inšpektorji rešujejo na terenu. Vsaj moral bi biti. Od človeka, ki zaseda ta položaj, pa je seveda odvisno, ali svoje delo jemlje resno. Sicer pa bi moral Kladošek, ki je bil glavni tržni inšpektor že zelo dolgo, odstopiti že precej prej. Objektivno je odgovoren tudi v primeru Oriona pa Zbiljskega gaja in še kaj bi se našlo.

Konzervansi? Ne hvala!

Konzervansi

Konzervansi se uporabljajo za podaljšanje obstojnosti živil, saj jih zaščitijo pred škodljivim vplivom mikroorganizmov in preprečujejo njihovo kvarjenje. Vprašanje pa je, kako vplivajo na naše telo. Uporaba kemijskih dodatkov, med katere spadajo tudi konzervansi, je predpisana v Pravilniku o aditivih, ki je usklajen z zakonodajo EU. V dovoljenih koncentracijah konzervansi praviloma niso škodljivi za zdravje, če ne pretiravamo s količino in pogostostjo uživanja. Splošno načelo zdrave prehrane je uporaba čim manj kemijskih dodatkov oziroma le tam, kjer so nujno potrebni.

Pijače in konzervansi

Pri proizvodnji pijač z uporabo ustrezne tehnologije konzervansi niso nujno potrebni. Podaljšanje obstojnosti pijače omogoča tudi polnjenje pod sterilnimi pogoji - aseptično polnjenje. Izpolnitev vseh pogojev za takšno polnjenje zahteva poleg posebne opreme tudi zelo stroge higienske razmere ter pogostejši mikrobiološki nadzor, kar je povezano z visokimi stroški proizvodnje pijač. Mnogi proizvajalci se zato še vedno zatekajo k cenejši možnosti, to je uporabi konzervansov.

Brezalkoholne pijače iz Pivovarne Union

V Pivovarni Union smo leta 1999 uvedli linijo za aseptično polnjenje pijač, s katero polnimo higiensko neoporečen proizvod brez dodajanja konzervansov. Naša skrb za zagotovitev sterilnih pogojev se začne že z izborom dobaviteljev surovin in embalaže; dobavitelji lahko postanejo le tisti, ki izpolnjujejo stroge mikrobiološke zahteve. Izvajamo pogoste kemijske in mikrobiološke kontrole surovin in embalaže ter skrbimo za pravilno skladiščenje.

Celotni postopek bi si sicer lahko precej olajšali - samo konzervanse bi dodali. Vendar pa je skrb za zdravje naših potrošnikov najpomembnejša. Z aseptičnim polnjenjem v Pivovarni Union izpolnjujemo želje potrošnikov, ki jim ni vseeno, kaj zaužijejo.

BREZ KONZERVANSOV

Iz Pivovarne Union

UMTS internet: hitrost do 384 kb/s.

S podatkovno kartico UMTS enostavno in poceni do interneta in e-pošte.

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700,
Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.
www.mobitel.si

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

